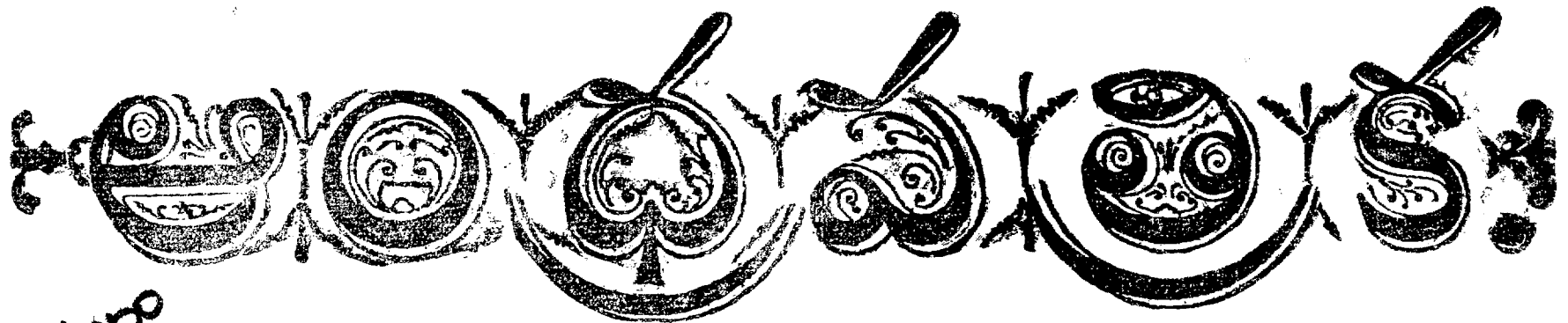

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

పి డి వ ప్రి క 1-3 0-1-0
Telephone No. 544.

314000

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 25-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, కార్తికమాస బహుళ చతుర్థి ౧౪.

No. 199
సంచిక ౧౯౯

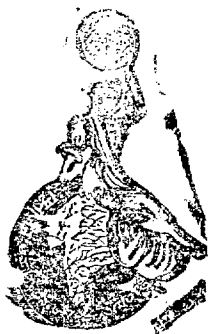
అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారితో వేలకు వేలు యోగ్యతావ్రతములు పొందియున్నది. సంపదాన చిటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాంబుబొట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల దూపుమాపును.
వర్షము తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవిపంటిది

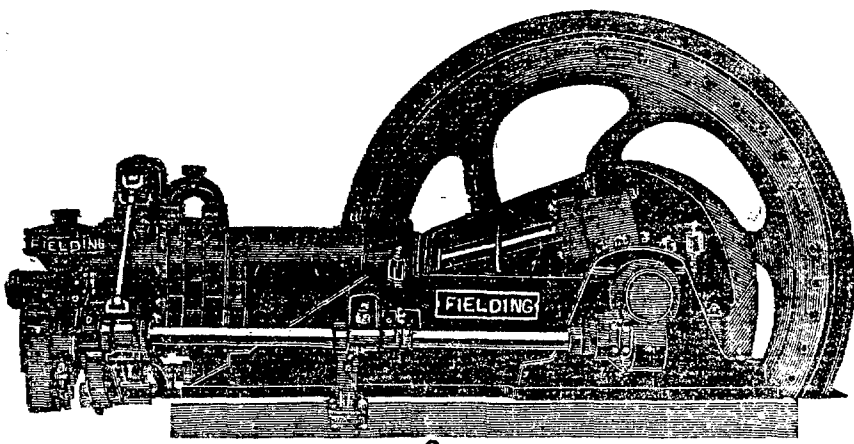
ఈమందును రుద్దగానే కెమట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యామున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కనిడబ్బీతో నహ సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశల్
క్యీక్ ట్టెర్లింగు కూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యా యింజను సుమారు రెండే నిముషములలో వేవరై జరు చ్చుచి స్థితిలో నుండగనే ట్టెర్లి
కాగలదు. యెటువంటి కూడు ఆయిలుతోనైనను అతిసంతృప్తి కలుగుగా పనిచేయును. కూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

టెలెఫోన్ నెం 690 రు. డి. యల్. శాస్త్రి ఆంధ్రు కో., పోస్టుబాక్సు నెం 203 రు.
12, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

కఫహరిచూర్ణము డబ్బీ 1-కి కుప్పకు తైలము రు. 0-8-0

శిని డబ్బీ 1-కి 0-8-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి ర్పు 2-0-0
ఈ చూర్ణము కఫహరికలతో చేయబడినది.
కఫ, ఉబ్బునను, కాశవీచను, శైత్యజ్వరము మొదలగుకానికి
మిగుల ఉపయోగించును. దీని కంటునంబుకొనకు మంచిది.
ఈతైలము పొడలు, బొల్లి, తేలుపు, నలుపు,
కుప్పకకు రాయుటకు ఉపయోగించును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

వెల్లింగుటన్ సి నీ మా,

మహాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.
22-11-24 శనివారమునుండి 28-11-24 లేది శుక్రవారమువరకు
యూనివర్సల్ జ్యూయల్ ట్రాడెర్ 8 వ సీరీస్.
ది లెదర్ వుష్షర్స్ మూడవవారము 2 భాగములు
ఆరోసు గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ
సేనా గర్బర్ కృత్యములు చూడతగినవి. 8 వ వారము.

నోటీసు

తర్కసంగ్రహ సర్వస్వము అపూర్వగ్రంథము
అన్నంభట్ట విరచిత తర్కసంగ్రహ వ్యాఖ్యాన
రూపము న్యాయసాస్త్రీయ పారిభాషిక
పదార్థ సంగ్రహయంతము. శిబిబోధ లక్షణ తత్వసర్వయ
తద్దోషప్రసక్తి నిరూపణ లక్షణ పరిష్కారాది సంప్రదాయ
సిద్ధిపాశవప్రతిప్రతిపాదకము తర్కశాస్త్రము నభ్యసించువారల
కు తిరిగి చింతనపెక్ష లేకుండా సరసమును సులభమగునట్టి
యపూర్వకైతితో సర్వలభము తర్కవిషయములను బోధించగల
దు. అను విషయమై సంక్షేపమేమిన్ని లేదు నాగరాక్షరముల
తో మంచి కాకితమునందు అమృత వేయబడినది. బహుశాలా
భ్యాస సాధ్యముగు తర్కశాస్త్రీయ పరిభాషలన్నియును అతి
సలభకైతితో గ్రంథాదియందు 111 పేజీలలో వ్రాయబడినవి
గ్రంథమంతయును ఘమారు మొత్తము 270 పేజీలు. డీనికల
రు 2-0-0. విభజనము (హాఫ్ట్ వేరు)
మరుగంటి శ్రీరామశాస్త్రి,
తర్కపండితుడు సంస్కృత (కలాశాలా) కాలేజి, తెనాలి
(హాస్టు) నులూరుజిల్లా మెదాన్ (పెండెన్సి.

వెల సీసా 1-కి వేలకు మందు రు. 0 4-0
ఈమనెన తలకురాచిన పేలు ఈస నశించు. చర్మ
మునకు పెండ్లులకు వాని యుండక పెండ్లుకల పెరిగును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

పురమాసీవనులు పోకరవనులు చేయునట్టి

వారెవ్వరో బాగుగా విచారించి

1842

మొదట తెలిసికొనుడు.

బహుమానము నిచ్చుగొన్నెలు, పంపెపులోటాలు ఎట్టిమాదిరిలో నైనను ఆర్జరిచ్చిన సకాలములో తృప్తికరముగా తయారుచేసి యిచ్చెదము సీనువెంకికి నవరంబంగారుకు పూచీనిచ్చెదము.

రూ. 10 ఎత్తు మొదలుకొని రూ. 25 ఎత్తువరకు ఒకరూపాయ ఎత్తునకు 1-12-0, చొప్పునను అంతవరకు ఒకరూపాయ ఎత్తు 1-8-0 చొప్పున వికయించబడును.

(2) ఉబ్బిడి రామయ్యకెట్టి, గురుస్వామికెట్టి, కంపెనీ

నగలవ రత్నములు 25, చైనాబజారులోడ్డు, మద్రాసు

లక్ష్మీ ఇన్సురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1683

10, నిన్ బెట్ రోడ్డు, లాహూరు.

(1924 నవంబరు మాస 28 వ తేదీన 1918 నవంబరు ఇండియన్ కంపెనీల ఆర్డర్ ననుసరించి రిజిస్టరు చేయబడినది.)

అనుమతిబొందిన మూలధనము రూ 10,00,000 చందాలు వేయబడిన మూలధనము రూ 10,00,000

1-11-1924 తేదీవరకు చెల్లించబడిన మూలధనము రూ 88, 255 లు

1-11-1924 తేదీన నమాలుకావలసిన అలాటుమెంటుపై కము రూ 11,745

మూలధనమునకుపై గానే చందాలువేయబడినది. వాటాలకు యికముందు దరఖాస్తులు అంగీకరింపబడవు.

బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు

1. లాలా లజపతిరాయగారు, 2. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు, 3. రాయ బడభగత్ రామ్ గారు,
4. రాయబహదూరు లాలా ధన్వంతరీరాయగారు, 5. లాలా దివాన్ చందుగారు, 6. డాక్టరు నిహాల్ చందు సిక్రిగారు, 7. పండిత కె. సంతానంగారు. (మేనేజింగు డైరెక్టరు)

అసాధారణ, అపూర్వవిజయము గలిగినది. మొదటి రిక్లీ మాసములలోనే రూ 14,00,000 లకు పైగానే ప్రహసల్యవచ్చి నది, అందరికిని అనుకూలమైన పాలసీలు, పాలిసిహోల్డ్ రులకు తొందరకలుగజేయునట్టి నియమములు లేవు.

మిక్కిలి నిపుణులగాను, మితవ్యయముతోను నిర్వహించబడుచున్నది.

ప్రాప్త్యనుకు, ఫారములుకు, ఇతరసంగతులుకు ప్రధానకార్యాలయమునకు దరఖాస్తుపంపిన పంపబడును.

పండిత కె. సంతానం (మేనేజింగు డైరెక్టరు)

మంచి పలుకుబడి, పూచీగలవారుమాత్రము దరఖాస్తులు ఈ దిగువవిలాసమునకు పంపుకొనవలెను.

లోకల్ అడ్వైజరుకార్యాలయము, 16 నుంకురామ శెట్టినిధి, మద్రాసు.

కామినియానూనె

వెంట్రుకలేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

వెంట్రుకలు దువ్వివపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పాడగును. అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యోషధము వానిని మెత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. ఒకపక్షివల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును.

బుడ్డివెల 1 రూపాయి.

3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0.

128

విశిచారిలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిస్టరుచేయబడినది)

మీకు విసువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1 అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0	} మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0	
1 డ్రాం బుడ్డి 0 8-0	

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. లేకున్న సోలువశెట్లగు,

అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 జమ్నామఠ్, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు

బొంబాయి వార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

నాయకుల ఆగమము

నాయకులందరూ బొంబాయి సమావేశమునకు విచ్చేసిరి. ఈలోపుగా తపాలాసంఘ సమావేశమును జీన్నాగారి ఆధిపత్యమున నిన్నున జరిగెను. దానికి ప్రభుత్వ ఉన్నతోద్యోగులగు నేమ్ము దొరగారుకూడ హాజరయిరి. ఇక నాయకుల ఆగమము ప్రబలమనమల కొంత సంచలనము కలిగించినదటలో సంబంధము లేదు. మొదటిసారిను ఆశీనముననే ఇంగ్లండునుండి వలెంచిన సర్ డిక్షాను పెట్టిటుగారిని సభకు అగ్నేహేతులుగా నెన్నుకొనిరి. వారు ఏపక్షమునకు చెందనందున మధ్యవర్తులుగా నుండతగి యుండెనని ఎన్నుకొనిరి. జెనుక శంకరనాయకుగారి నెన్నుకొన్న సభవలెగాక, నీసభ కొంత కాళ్యాణాపామున జూపెను. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారును, సరోజినీదేవిగారును, అప్పలయ్య సభ కేతెంచుట, దానియుఖ్యతను మూచింపును. నర్ చిమల్ లాల్ సెతల్వాడుగారి

నిష్పలప్రయోగములు

సభకూడక మండే సెతల్ వాడు గారు ఎన్నికల సమయముండింగ్లండును కలవరపరచిన తాల్చివిక్కు ఉత్తరమువలె, నోకపెద్ద సందేశము నొసంగిరి. ఆ సందేశము ఎంత కలవరముకలుగజేయునని వారెందరో చివరకంతటి నిష్ఫలమయ్యెను. గాంధీమొదలగు 'మహాత్ములు' చాలానాలును కాలగ్రసునుండి ఆవలకు నడచినసేగాని తమవంటి వారందు కాలిడబారని నిష్కర్షగా తెల్పిరి. రాటమవంటి డేశయపరిశ్రమలన్ని నిరర్థక విధానములనియు, నాయకులు నిరర్థక ప్రచారములనియు తెల్పి, మితవాదుల నందరను సభనుండి మరల్చవలసింది. కాని విఫలమనోరథులగుటను, జరిగినదానిని వెల్లడిపరచగలవు.

బిసెంటు సత్యమూర్తిగార్లవాదము

సభయందు ముఖ్యముగా బెంగాలు నిర్బంధముల విమయిక ప్రశంస జరిగెను. బిసెంటుగా రెప్పటియట్ల సమర్థించిరి. అందువలన వారికిని సత్యమూర్తిగారికిని వాగ్వివాదము ప్రబలెను. కాని చివరకాయమ, ఉపసంఘమున నుండుట కేర్పాటు చేయబడెను. ఆమెయు బహుకష్టముమీద ఒప్పుకొనెను. కేవలము సంఖ్యాప్రాతినిధ్యముపై నాథారపడక జీన్నాగారి ఉపపాదనపై, ప్రతిసంఘమునకును, ప్రతిపక్షమునకును ఇద్దరిద్దరు చొప్పున ప్రతినిధు లుండవలయునను తీర్మాన ముమోదింపబడెను.

జప్తీనుపక్ష (న్యాయవర్గ)పు బేరము

ఎప్పటియట్ల న్యాయవర్గపు ప్రతినిధి తమఅభిప్రాయములతోడను, వరతులతోడను, ఏకీభవించినయెడల, దానును ఏకీభవించు నెడకు లంకనువేసెను. కాని సత్యమూర్తిగారి ఆపేతుక వాదనలు నిరుపయోగములనియు, సాధ్యమయిన తమపద్ధతుల నితరులచే స్వీకరింపబడు కార్యసాధనమునకు తోడ్పడునేగాని, కేవలవంతు వరసాటము లప్పుములని ఆక్షేపించెను. ఇందుకు తగినట్లు మొదలియారుగారి ఉపపాదన, అధికసంఖ్యాకులచే, నోడిపోయెను.

'క్రిష్ణమనుషులము'

డిసెంబరు వచ్చుచుండుటచే, అధికసంఖ్యాకు లింగ్లండు నుండి బొంబాయి కేతెంచుచున్నారు. మొన్న శుక్రవారము బొంబాయికి వచ్చిన, 'కెయిజరుహింద్' స్టీమురు వందలకొలది ప్రయాణీకులను తీసికొని వచ్చెను. అంతకు పూర్వమువచ్చిన 'నలేరా' నిర్ముండా స్టీమురులు మరి ఎక్కువమంది ప్రయాణీకులను గలిగియుండెను. అంతవరకు బహుస్వల్ప సంఖ్యాకులే వచ్చుచు వెళ్లుచుండిరి.

డెయిలీమెయిలుపత్రికా పార్లీకోత్సవము

నిన్న నవంబరు 22, డెయిలీమెయిలు పార్లీకోత్సవము జయప్రథముగా జరిగెను. ఆదినమునకు 80 పేజీలపత్రికను ఒక్క అడాకేవారుఅమ్మిరి. పత్రికలుదొంతుట బహుదుర్లభముగానుండెను. వివిధవిషయములచే వారు పత్రికను పూర్ణముగ నింపిరి. ఆంధ్రవాసు, పరాంజనీ, వాడియామున్నగువారలందరూ గొప్ప గొప్పవ్యాసములందువ్రాసిరి. నిన్నను 25,000 పత్రికలమ్ముడు పోయినవనెడి వార్తవ్యాపించెను. డెయిలీమెయిలు వర్తక మార్గములను వెల్లడిమార్గములను ఎరిగి యుండుటచే పూర్తిగా నితరపత్రికలను దిగలాగుననుటలో సందియ మెంతమాత్రము లేదు. ఇప్పుడైనను బొంబాయిని చాలాప్రచారము దీనికలదు.

నల్లమందు సమస్య

ప్రాకృతికమదేశముల యత్నము

(నేషనువత్రికనుండి)

20 వ శతాబ్దమునందు అంతర్జాతీయ సమస్యల కమిత ప్రాధాన్య మొనగబడుచున్నది. ప్రతిదేశప్రభుత్వములు తమ స్వదేశ విషయములగు ఎన్నికలు మున్నగువాటియందు నిమగ్నమై యున్నను జాతీయమిత సమావేశములు జరుగుచునే యున్నవి. నల్లమందు దురాచారమును పోగొట్టుటగుగూర్చి విచారించుటకై జాతీయమితవారితో యేర్పరపబడిన ప్రపంచ సమావేశము జనీవాలో గూడినది. దీనిఫలితములు చాల ప్రాముఖ్యమైనవి.

ఇప్పుడు విచారింపవలసిన విషయ మతిసులభమైనది. 1912 సం॥ హేగునగరమున నల్లమందు విచారణసభ జరిగి ఒక ఒడంబడిక కుదిరినది. దానివలన ప్రపంచమంతటను నల్లమందు వైద్యరీత్యా ఔషధముగ నుపయోగించబడవలె నని యుత్తమిత్తములకు ప యోగిం ప కూడ నట్లు నిశ్చయము చేసిరి. కాని అప్పటినుండి నల్లమందు దొంగతనముగ నుపయోగించుట అధికమైనది. పచ్చిదే గాక, ఔషధముల వ్యాపారము గూడ నత్యధికముగ వాడబడుచుండెను. కావున యధానంతరము జాతీయమితవారు మరల నివేదయమునై తలపాసి 1912 సం॥ ఒడంబడిక సరిగా నమలు జరుగనట్లు జేయ సంసిద్ధులైరి. ఇదివరకు హేగు ఒడంబడిక సంగీకరింపనివారితో గూడ అంగీకరింపజేసిరి. పోలీసువారు నల్లమందు వ్యాపారము అక్రమముగా జరుగకుండ జూచుట కనుమోలించునట్లు ఎగుమతి దిగుమతి సర్టిఫికేటు లిచ్చుపద్ధతిని జాతీయమిత సభ్యు లందరు అనుసరించిరి. అనేక చోట్ల దొంగతనము వ్యాపారములు పట్టుకొనెను. అందు పట్టానినవారిని శిక్షించిరి. అయినను యా వ్యాపారమువలన అమితలాభముండుటచే యిప్పటికిని నశించుట లేదు. ప్రాచ్యదేశ ప్రభుత్వములలో చాలాచోటికి యీవ్యాపారమునందే తమకాబడియం త్యధిక కాబడియుండుటచే నీ వ్యాపారమును వదులుకొనజాలకున్నారు.

ఇదియే ప్రస్తుతమున్న చిక్కు. అందుచే జనీవాసభయందు చర్చిం ప వలసిన విషయ మేమనః నల్లమందు పంటను తగ్గించుట కుపకరించునట్లుగా 1912 ఒడంబడికను శూన్యముగా లేకాయని.

నల్లమందు వాడుక దురాచారమును మాన్పుటకు ఆపంటను తగ్గించ జేయుటయే. ఇందుకు వ్యతిరేక వాదమును బాగుగ నివలనియున్నది. ఈ వాదము బలవంతమై యుండును శతాబ్దములో నీ దురాచార మంతకాలము స్థిరస్థాయిగా నుండి యుండెను. దీనివలన ప్రభుత్వములకు ప్రత్యేకవ్యయము కలుగుట మటుండు త్వక్తి స్వాతంత్ర్యాభిమానము దానిని పోలీసులకు కడ్డువచ్చుచున్నది. నల్లమందు పంట తగ్గించుట పాత మెంటు చిట్టమువలన ప్రజల సత్వభావులుగా జేయ యత్నించునట్లున్న దని కొందరు భావించుచున్నారు. ప్రజలు నల్లమందు గోరునంతటి బుద్ధి విహీనులుగ నుండునంత కాలము వారికి అమితముగ కాకున్నను కొలదిగైన దానిని చిక్క నీయవలెను. ఇట్టి దురభ్యాసముల తొలగించుటకు ప్రజలలో ఆత్మశిక్షణ జ్ఞాన మభివృద్ధి జేయుటయే మీరు వారికి నల్లమందు దుర్భల్య మొనర్చినచో వారినివదులు తృప్తిపరచుకొనుటకై చేరకదానిని కనిపెట్టుదురు అని వారివాదము.

ఈ వాదము నతిసులభముగా అసందర్భ ప్రలాపముని త్రోసివేయజాలము, కాని బాగుగ నాలోచించినచో నిందు అర్థభాగమైన సత్యము గోచరింపదు. చీనాదేశ స్థితిని పరిశీలింపుము. చీనాప్రజల 19 వ శతాబ్దము వరకు గూడ నల్లమందు దుర్భల్యసమున కెక్కువగా నొంగిపోయిన వారుగారు. అప్పుడు విదేశీయులు (ఆంగ్లదేశము) అమితముగ నీమందును వాడెడిములో దింపిరి. అప్పు డీవ్యసనము విరివిగా త్వరితముగా వ్యాపించి చీనాదేశమంతటినీ దుర్భల్యయందు ముంచెను. అంత ప్రజలు తమయవస్థను గుర్తొని యింక నెక్కువ ప్రమాదము తటస్థింపకముండే యాదురాచారమును పాఠదోలిరి. కాని ప్రజల యుత్సాహముతో బాటు ప్రభుత్వ సహాయముగూడ నుండెను. ఇప్పుడు కలసి ప్రయత్నించిరి.

కొన్నేండ్లు గడచినపిదప చీనాలో ఆరాచకము ప్రబలెను. కొందరు వైనికాధికారులు పెకింగుకేంద్ర ప్రభుత్వమునై తిరుగబడిరి. తమవైనికలకు ధనసహాయమునకు గాను లాభకరముగ యీషంటును తిరుగ పండించవలెనని ప్రజల నిర్బంధించిరి. ఇప్పటికిని యిట్టిస్థితియే ప్రబలియున్నది. అందుచే

కృష్ణాజిల్లా ఎయిడెడ్ సూల్లమేనేజర్ల మహాసభ

కృష్ణాజిల్లా సూల్లమేనేజర్ల ద్వితీయసమావేశము ది 27.11-24 తేదీ (గురువారము) మధ్యాహ్నము 2 గంటలునుండి బందరు ముస్తాఖాపేట రాంజీపాఠశాలలో శారవసియలగు శ్రీ సర్. ఎం. పాత్రో విద్యామంత్రిగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగును. కాబట్టి జిల్లాలోని ఎయిడెడ్ మాస్కల్లమేనేజర్లందరు విచ్చేయవలెనని కోరుచున్నాను.

వే॥ రాంజీరావు, ప్రెసిడెంటు, జిల్లామేనేజర్ల సంఘము.

చీనాలో కొన్ని రాష్ట్రముల ప్రజలు మరల నీతిబాహ్యులై దుర్భల్యసన లోలుకైరి. కాని చీనాదేశమునందు నల్లమందుపంట గల స్థలములవారు మాత్రమే నైతికపట్టుత్వము లేనివారనుట అసందర్భము.

ఇండియాలోగూడ నిట్టి యవస్థయే గలదు. నల్లమందు విషయమున ఇండియా ప్రభుత్వవిధానము సంగీకరించువారు, తమ ప్రజల కంతమందు వాడకలేనో, యెంతవాడరాదో తెలియు ననియు, అందుచే వారు దుర్భల్యసము పాలుగా రనియు వాదించెదరు. కాని యీయధ్యక్షుని పరిశోధనలందు యిది ఆ సత్యముని తెలియజచ్చెను. ఇండియాలో నేభాగమునందుగూడ యిట్లుండలేదు. నల్లమందు చుట్టలలోనుంచి త్రాగను అలవాటును మాన్పదగ్గ ప్రతికూలాభిప్రాయము ప్రజలలో గలదు; కాని నల్లమందుతినుట గూడ మనస్థి యంగోగ్యమును నైతిక పట్టుత్వమును నిర్మాటము జేయును. ఆకర్షణము తొలగనంత కాలము, దురాచార మెక్కువగాకుండ ప్రజాభిప్రాయము నిలచియుండునని చెప్పజాలము. అస్సాములో నీదురభ్యాసము వలన ప్రజలమగు నష్టము వాటిలెను. ప్రభుత్వమువారు చర్య దీక్షానక తప్పినదిగాదు. కాని వారిచర్య త్రాగ సఫలీకృత మగునట్టిచో కాదో తెలియదు.

మంచి స్థితి లక్షణము గొప్పశిక్షణ గలవాడైనను తరచుగా నల్లమందును చిన్నచిన్న మాత్రలుగా నుపయోగించినచో క్రమేణ చిత్తస్థయిర్యము చెడిపోవును. అప్పుడు యీయలవాటును బాగుపడువాక వజ్రుకొనెడిస్థితికి దుర్భల్యసముగా కాకుండ తప్పించవలెనని ప్రత్యక్షనిర్బంధము తప్ప చేరుమార్గముండదు.

చీనా, ఇండియా, పెర్షియా టర్కీ దేశములన్నియు తమ ఔషధరీత్యా అవసరముదానికన్న యెక్కువపంటను పండించుచున్నవి. చీనాదేశపున్న మందు విదేశీయుల కంపబడలేదు. అచ్చట అరాచకముతొలగి స్థిరప్రభుత్వ మేర్పడినచో నాపంటలు నిర్మూలించబడునని నమ్ముచున్నాను. పెర్షియా, టర్కీ దేశముల పంటలు తగ్గింపమని జాతీయమితవారాజ్ఞాపించ వలెను. కాని ఇండియా ప్రభుత్వవిధానము మార్పుకొన కుండినంతకాలము యవి యెట్టిపనికి బూనుకొనవు. ఇండియాలో నల్లమందు యెక్కువభాగ ముచ్చటచే ప్రజలకనర్థకరముగా వినియోగింపబడుచున్నది. అంతకన్న సెక్కుదుభాగము తూర్పుదేశముల కంపబడుచున్నది. అందు బ్రిటీషు క్రానుకాలనీను గలవు. ఆ దేశములు న్యాయముగ నవసరముగ దానికన్న యెక్కువభాగమునే సర్టిఫికేటు పద్ధతి ప్రకారము దిగుమతి చేసికొనుచున్నవి. ఇండియాలో పంట యిప్పుడున్నదానిలో నాల్గవభాగమునకు తగ్గించినచో ప్రపంచమంతటను మేలగును. ఇండియాదేశ ఆర్థిక కాఖ తప్ప వేరెవ్వరికిని నష్టముండదు. జీవీవాసభలో బ్రిటీషు అమెరికను ప్రతినిధులు కోరినవరకు యంతకన్న తక్కువదే సాలునకు నూటిలో 10 వ వంతు తగ్గించమనిరి. అట్లానర్చినచో పూర్తిగా తొలగించులోపున తగినవైద్య యేర్పాటులు దేశములో ధాపించుటకు అవకాశ ముండును. ఫాక్టరీలు కార్మాశాలలో కార్మికపరిస్థితుల సభివృద్ధిజేసినచో పనివాండ్లు పిల్లల నూరుకొనబెట్టుటకై నల్లమందు తినిపించునవస్థ తప్పిపోవును. బొంజాయి కార్మాశాలలో నూటికి 90 ముది కాంకృక్ష్త్రీ లిపని జేయుచున్నారు.

ప్రస్తుత రాజకీయ విషయపరిస్థితులయందు తామీ సల్లమును రాబడిని విడిచిపెట్టజాలమని ఇండియా ప్రభుత్వమువారనవచ్చును. వారి సంస్కరణమున సంగీకరించినచో రాజకీయ యిబ్బందులు తగ్గిపోవును. నల్లమందు సమస్యనుగూర్చి స్వరాజ్యోత్సవము నాయకులు తటస్థముగ నుండవచ్చును. మహాత్ముడు మాత్ర మట్లుండలేదు. ఆయన కోరిన గొప్ప కోర్కెలు నాల్గింటిలో ప్రభుత్వమువారు నీతిబాహ్యముగ రాబడిని వదులుకొనవలెననునది యొకటి. ఈకోర్కెకు దేశీయముహాసభ ఉపసంఘమువారి నాయన ఒప్పించెను. గాంధీమహాత్ముని పలుకుబడినిగూర్చి వేరువేరు అభిప్రాయములండవచ్చును. అతని రాజకీయపలుకుబడి ప్రస్తుత మింసయయమున తక్కువగా నగు పడవచ్చును. కాని అతని నైతికాధికృత మాత్రము యధారీతిగ నున్నది తగ్గలేదు. మూడేండ్లక్రిందట అస్సాముప్రజల కతను

విన్నవించినందులకు ఫలితముగా నాదేశమునందు నల్లమందువాడుక నూటికి 40 పాళ్లుతగ్గినది. అయినయూచగ్గుమునైతికాధ్యాత్మిక మైనదిగాని రాజకీయమేగాదని గుర్తించువారెల్లరు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సాలసక నూటికి 10 పాళ్లునల్లమందు పంట తగ్గింపసంగీకరించినచో మహాత్మాగాంధీగారు పూర్తిగ సంగీకరించునని విశ్వసించెదరు. రాజకీయనాయకు లంగీకరింపక పోవచ్చునుగాని ప్రభుత్వమువారు విధానము మార్చుకొనినచో నిట్టివిన్నపమును భారతీయులు పెడచెవినిబెట్టరు. వచ్చికుదేశములకు నైతికలాభములకన్నైతికాధికారలాభములనే యెక్కుడుగా పాటించెదరని ప్రాచ్యదేశీయులు నమ్ముచుండురు. నల్లమందువిషయమున 1840 సం॥నుండి ఇండియాప్రభుత్వమువారి వైఖరి యానమ్మకమును బలపరచుచున్నది. అంగ్లేయులకును, భారతీయులకు భావిషయములగుగూర్చి తాత్కాలిక ఒడంబడిక కుదురవలెనన్న రీతింగుప్రభువుగారును ఇండియాకార్యాలయ మువారును జనీవాసభకుంపు ప్రతినిధి బానుకాంజెలు గారిని పూర్వమువలెగాక నూతనశూచనలతో బంపవలెను. (నవంబరు 1.)

అతినరముల బలహీనతచే గలిగిన మూత్రసంబంధమైన వ్యాధులకు అత్యద్భుత నివారిణి

విదేశములందు ఉద్యోగము చేయుటచే గలిగిన అతినరముల బలహీనతచే నాకుండిన మూత్ర సంబంధమైనవ్యాధిని ప్రస్తుతము మద్రాసు, బార్జిచాను, అర్మీనియన్విధిలో, నెం 72 గృహము నందుండు పండిత స్వామి శ్రీనివాసఅయ్యంగారు అతి స్వల్పకాలములోనే బాగుచేసిరి. చికిత్స పొందినతరువాత నాకు క్రొత్తపుష్పి, పటుత్వము గలిగినది. పండితులవారికి అనేక వందనములు. వారు మిక్కిలి చతురతతోను, జయముతోను అభ్యసించుచున్న ఆయుర్వేదవైద్యమునకు గొప్ప కీర్తి, ప్రతిష్ఠలు గలిగినది.

ఇతర వైద్యులచే కుదరదన వదలివేయబడిన అతిమూత్రవ్యాధిచే కలిగిన కఠినమైన రాచకురుపును పండితులవారు మిక్కిలి జయప్రదముగా బాగుచేయుటను నేను స్వయముగా చూచితిని. వ్యాధులచే పీడించబడుచున్న ప్రజలకు సహాయము చేయుటకై పండితులవారికి దీర్ఘాయువు నొసంగవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించెదను.

డి. పి. ప్రకాశం,

డి. సి. ఎమ్. ఏ. సి. ఆర్. ఏ. ఎఫ్. సి.

ఇన్ కమిషన్సు ఆఫీసు, మద్రాసు. 17-11-24.

వారి సలహాకట్నము రు 15-0-0

చుండుకు సూనె
పిల పిహ 1-3 డి 0-8-0 ఏ పి ఫో 0-11-0
ఈ సూనెను రాచిన చుండు పొలుచూలుట, ఇల్ల, గోవిందు పుండ్లు మొదలగునవి సూచించును. దీనివలన పెంతుకలకు శానిగలుగత చక్కచక్క బెరుగుగలదు.

రోమహరి దిబ్బ 1-3 డి 0-8-0
ఈ ధన్యమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములూ దునిమములలో మొదలుంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు పెక్కుడు, మంటయుండును. రోమముల రాలిపోవును. అమృతాంజనం డిబ్బో, మదరాసు - బొంబాయి.

భారతీయవైద్యపాఠశాల

గవర్నరుగారు తెరచుట

పరిశోధనలయోజనకర్త

నిన్న సాయంత్రము ఎన్నోమంది పాఠశాల విద్యార్థులు గోడులూ తంబులూమందు గోమనుప్రభువుగారు, ప్రభుత్వ భారతీయవైద్యపాఠశాలను తెరచిరి. ఆముందును కార్యారంభసభ్యులను పురమునం దితరప్రముఖులను చాలమంది హాజరై అత్యంతోత్సాహముతో నీ పాఠశాల ప్రారంభోత్సవమునందు పాల్గొనిరి. వారిలో నీక్రిందివారు గలరు. డా. ఆనందపెంటు, టి. వి. శేషగిరిఅయ్యరు, పానుగల్లురాజుగారు, శివజ్ఞానంపిళ్లై, సి. పి. రామస్వామిఅయ్యరు, సర్ ఆర్థర్ నాథు, సర్ పి. త్యాగరాయచెట్టిగారి జి. ఎ. నరేశ్వరు, న్యాయమూర్తి వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు, ఖాన్ బహద్దరు ఉస్మాన్ సాహెబు, డి. బి. ఎల్. డి. స్వామికృష్ణపిళ్లై, సర్ టి. సదాశివయ్యరు, డా. ఆనందలక్ష్మీపతిగో. సుబ్రహ్మణ్యచెట్టి, భక్తవత్సలునాయుడు, పరాంకుశం నాయుడు, సి. నరేశమొదలయ్యారు. డి|| బి|| పరాంకుశం నాయుడు, ఆయుర్వేదరత్న డాక్టరు ఎన్. వి. శ్రీరామచార్యులు, ఆయుర్వేద భాస్కర సి. టి. ఆర్యగిరిగారు.

పానుగల్లురాజుగారు

పానుగల్లురాజుగారు, మొదట భారతీయవైద్యపాఠశాలను స్థాపించుటకు కారణములను, పూర్వచరిత్రను సంగ్రహముగా చెబుచు, భారతీయవైద్యవిధానముల కల్పింపబడినవి విషయము చాలకాలమునుండి భారతవిద్యాధికులపట్టి నాకర్షించియున్నదని నుడిచిరి. 1912 సం|| నుండియు నీవిషయము శాసనసభయందు చర్చింపబడకుండ నొక పత్తకమైనను గడవలేదు. దేశీయవైద్యపద్ధతులనుగూడ ప్రభుత్వము వారంగీకరింపవలసినదని, ప్రతిపత్తకమును ప్రజాప్రతినిధులు గోరుచుండిరి. అయినప్పటికిని తమ ప్రస్తుతివిధానమును మార్చుకొనుట కెట్టి యావశ్యకతయు లేదని ప్రభుత్వమువారు చెప్పినట్లు వారి యుద్దేశమున గాన్పించుచుండెను. భారతదేశమున నున్న వైద్యవిధానములు రసాయనశాస్త్రసమృద్ధము లైనవిగాదని వారెంచుచుండిరి. శాస్త్రసమృద్ధమున పాశ్చాత్యవైద్యము గలదు తరిగివేసిన వైద్యులసంఖ్య యధికమై దేశమునందు వ్యాపించినకొలదియు, దేశీయవైద్యముకొరకు కొరక తగ్గిపోవునని వారెంచిరి. కాని అనుకొనినంతమంది మధిక సంఖ్యాకులుగా, పాశ్చాత్యవైద్యమునందు తరిగివేసినందులకు ముందుగా లేదు. అంతయుగాక, తాము వైద్యకార్యములకొరకు వెచ్చింపగలిగిన మొత్తములు, అల్లోపతి వైద్యవేదముల సేర్పరుచుటకు జాలవని తెలిసికొనిరి. అయినప్పటికిని, భారతీయవైద్యమునందలి ముఖ్యవిషయముల గురించియు, వేర్వేరుదేశీయవైద్యపద్ధతుల గురించియు విమర్శనాపూర్వముగ నొక గ్రంథమును తయారుజేయుచుటకు ఒక ప్రత్యేకాధికారిని నియమించుటకు ప్రభుత్వమువారు సిద్ధముగానున్నారు. దేశీయవైద్యపద్ధతులయొక్క ముఖ్యముగనుంచి విచారించి నిశ్చయం పుటకుగాను, డాక్టరు కోమలగారి అధ్యక్షతక్రింద నొకసంఘమేర్పరుపబడెను. వారు విచారించి, దేశీయవైద్యపద్ధతులందు చాలవిలువగల మందులుగలవనియు, వానిని అల్లోపతివైద్యమునందు జీర్ణపరచువలయు నూచించిరి. కాని దేశీయవైద్యాభిమానుల నిది సంతృప్తిపరుపజాలక పోయెను. 1920 సం|| న రామచంద్రుగారు, దేశీయవైద్యపద్ధతులగురించి విచారించుట కొక యుపసంఘము సేర్పరుపవలసినదని శాసనసభయందు వోక తీర్మానమును దెచ్చిరి. కొలదివారులలో నీ తీర్మానమును ప్రభుత్వము వారంగీకరించిరి. ఈసమయమున రాజకీయసంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడెను.

తిరువారీ, కంస్కరణశాసనసభయందు రా|| బి|| ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు, దేశీయవైద్యపద్ధతుల ప్రోత్సహించుటకు త్వరలో ప్రయత్నము లానర్పింపవలసినదని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు నొక తీర్మానము దెచ్చిరి. ప్రభుత్వమువారి తరపున నే నాతీర్మానము నంగీకరించితిని. ఆ తీర్మానానుసారము, ఖాన్ బహద్దరు డాక్టరు ఉస్మాన్ సాహెబుగారి అధ్యక్షతక్రింద నొకవిచారణసంఘము సేర్పరచితిని. ఈసంఘమువారు చాలమంది సాక్షులను విచారించి చాలవివరముల సంపాదించిరి. ఈసంఘమువారే తమలో కొందరి సుపసంఘముగ సేర్పరచుకొని, ఆయురపసంఘమువారు భారతదేశమునందలి ముఖ్యప్రదేశముల కన్నిటికిని జని, అచ్చటల దేశీయవైద్యప్రముఖులను

విచారించి చాలవిషయముల సంపాదించి ప్రభుత్వమువారికి నిశ్చయం నందిరి. ఆయుర్వేదవైద్యము, యూనానీవైద్యములు శాస్త్రసమృద్ధములైనవనియు, ఒక్క శస్త్రచికిత్సయందుతప్ప మిగిలిన అన్నివిషయములందును పాశ్చాత్యవైద్యపద్ధతులెంతయభివృద్ధిచెందెనో, దేశీయవైద్యపద్ధతులందుగూడ నట్టియభివృద్ధి ములే గలవనియు తెలిసిరి. వైద్యసహాయము ప్రతివారికిని అందుబాటులో నుండునట్లు చేయవలసినదనియు దేశీయవైద్యపద్ధతుల సాధనములనియు వారు నుడిచిరి. పాశ్చాత్యవైద్యపద్ధతియందు వైద్యుల పేర్ల నెట్లు రిజిస్టరు జేయుచుండిరో దేశీయవైద్యుల సంపర్కమునగూడ నట్టిపద్ధతి నవలంబింపవలసినదనియు, కాని ఆపని ప్రారంభించుటకు పూర్వము, దేశీయవైద్యమును సేర్పరచుకొనుటకు వలెననియు, ప్రస్తుతము స్థానికసంఘములయొక్కయు ప్రత్యేక వ్యవస్థయొక్కయు పరిపాలనయందున్న పాఠశాలలకు ప్రభుత్వసహాయ మొసగవలెననియు ఈసంఘమువారు నూచించిరి. ఈనిశ్చయము ఎక్కువదని అభిప్రాయము కొకరు ఇండియన్ మెడికల్ సినియరు ఆఫీసరులకు పంపితిమి. కాని వారానుసారముతో నేకీభవింప జాలకపోయిరి. పరిష్కారము రెండు ప్రదేశములందు వేర్వేరుగా పాశ్చాత్యవైద్యమును, దేశీయ వైద్యములను ఏర్పరచి ఏది యుత్తమునందో నిర్ణయం పరచవలసిన నూచించిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు రిజిస్టరు, రెండు పద్ధతులలో నేదియధికమైనదనికాదు. అందుచే వైద్యాధికారుల యభిప్రాయము నంగీకరింపలేదు. గాన దేశీయవైద్యపద్ధతులకు తన ప్రోత్సాహ మొసగినందులకు వైద్యజ్ఞానము నభివృద్ధి పరుపగలదా, ప్రజలకు దేశీయవైద్యము నిజముగ నుపయోగపడుచున్నదా యనువిషయమును మనము గమనింపవలెను. ఈరెండు ప్రశ్నలకు సంతృప్తికరముగ సమాధానము వచ్చినందులకు, ప్రభుత్వమువారు ఆపద్ధతులకు సహాయ మొసర్పవచ్చును. ఇందు మొదటి విషయమున, దేశీయవైద్యమున చాల విలువగలవిషయములు గలవని అన్నిపక్షముల వారును అంగీకరించిన విషయమే. అందుచే దేశీయవైద్యపద్ధతిని ప్రోత్సాహ మొసగుటకు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించుకొనిరి అందులకుగా నీవత్సరము ఆయవ్యయ పట్టికలో రు. 30 నేల ప్రత్యేకింపబడెను. ఈమొత్తము సేవికగా నుపయోగించుట మంచిది అనువిషయమును నిర్ణయించుట కొకసంఘమును నియమించుగా, దేశీయవైద్యపాఠశాల సేర్పరుపవలసినదని వారు నూచించిరి. ఆ నూచనప్రకార మిపాఠశాల ఏర్పరుపబడెను.

దేశీయ వైద్యపద్ధతుల యభివృద్ధిని గురించి శాసనసభయందు ప్రభుత్వమువారి దృష్టిలోనికి దెచ్చుచున్న శాసనసభ్యులకును, విచారణసంఘసభ్యులకును నాకృతజ్ఞతను చెబుచున్నాను. గవర్నరుగారు తమ సహజసాహజ్ఞాత్మితోడను బౌద్ధారాజ్యములతోడను, ఈకార్యమునందు సహాయ మొసర్పినందులకు కృతజ్ఞతను చెబువలసి యున్నది. అన్ని పరిస్థితులను ఆశాపూరితముగ నున్నది.

ప్రస్తుతము వైద్యవిషయములందు వేర్వేరు సిద్ధాంతముల నవలంబించువారి దృష్టిపద్ధతులు మారినవని రాజుగారు నుడువుచు, ప్రస్తుత పాశ్చాత్య వైద్యసహాయ మిదేశమున నూటికి 10 మందికి మాత్రమే అందుబాటులో నున్నదనియు, మిగిలిన 90 మందియు దేశీయపద్ధతులపై నాధారపడియుండి రనియు నుడిచిరి.

గోమనుప్రభువుగారు

గోమనుప్రభువుగారు, భారతీయ వైద్యపాఠశాలను దెరుచు నుత్సవముసందర్భమున హాజరై పాల్గొనగలిగినందులకు నేను చాల ఆనందించుచుంటిని. ఈరాష్ట్రములోని ప్రజలయొక్క డ్రీమభివృద్ధిలకు ఆదర్శముగాగల ప్రతియద్యమునును, నావృద్ధయపూర్వకముగ సహాయమునందు విశ్వసించవచ్చును. ఈదినమున తెరవబడనున్న పాఠశాలయొక్క ఫలితములగురించి ముందుగా జెప్పటకు అవసరమున వైద్యశాస్త్రపరిచయము నాకు లేదు. అందుచేత, మన మీదినముగ ప్రారంభించుచున్న పరీక్ష (Experiment) పూర్తిగా సఫలముగాక యనిమాత్ర మాశించుచున్నాననిమాత్రము చెప్పగలను. ప్రస్తుతము వైద్యపద్ధతులు చాల మారెను. ఇంకను దినదినమును మార్పుజేయుచున్నవి. పరిశోధనలపై నాధారపడిన విజ్ఞానముకొరకు ప్రతివారునుగోరుచున్నారై, తమకుపూర్వలచేసినగవిడిన విజ్ఞానమును అదేవిధముగ తమతరువాతితరమువారి కొనగటతో మునుష్యులు సంతృప్తిజేసి యూరకుండుటలేదు. సంయుక్త ముగ సమర్థింపబడగల విషయములను పరిశోధించి చేర్చి

ఆదర్శసాధమునకు మెట్లను నిర్మించుటకు యత్నించుచున్నారు. ఈ పాఠశాలాభిమానులు, వైద్యమునందు అత్యంత ప్రాముఖ్యమును భాగమును పరిశోధనాకార్యక్రమము అభివృద్ధి నొనర్చు విషయమును జ్ఞాపకముచుకొనెదరని నమ్మెనను ఇందుకలనవారి వైద్యపద్ధతి యభివృద్ధియగుటయే గాక ఆనాగ్యాపైకి గూడ చాల తోడ్పడినవారగుదురు. వైద్యవిజ్ఞానాభివృద్ధియందు తమధర్మమును నిర్వహించి మానవజాతికి నేకయొనర్చినవారగుదురు.

రోగులకు వైద్యసహాయ మొనర్చి వ్యాధిని తొలగించుటకంటె, వ్యాధిరాకుండగనే యొనర్చుట ముఖ్యకర్తమను విషయమును ప్రత్యేక ముగ చెబుట అవసరమని మీరు నాతో నేకీభవించెదరని నమ్మెననున్నాను. అయినప్పటికిని ప్రస్తుతము ఈవిషయముయొక్క ప్రాముఖ్యమును గమనించుటకు కొంతకాలము పట్టుచున్నది. అన్ని పద్ధతులవారును నిరాడంబరములగు నిరంతరదేశీయపరిశోధనల నొనర్చుచుండుట వలననే జాతియొక్క ఆరోగ్యము రక్షింపబడుచున్నది. సామాన్యముగా ప్రజలు ఆరోగ్యముగా నున్నప్పుడు తమ ఆరోగ్యమునకు కారణము లేవియో విచారించుట. విచారించినను సామాన్యముగా దాని నితరకారణముల కారోపించుట. సామాన్యముగా వ్యాధినిరోధకవైద్యమును మానవసామాన్యము ఎక్కువ గమనింపరు. ప్రజల ఆరోగ్యాభివృద్ధియే ఆదర్శముగా గల వ్యాధినిరోధకవైద్యమునకును పరిశోధనలకును ఇతర దేశములలో వలెనే ధార్మిక తత్వములకు తగుసహాయ మొనర్చెదరని నమ్మెనను. ప్రభుత్వమువారి టిట్టియాదర్శముతో నిద్రవరకే పనిని జేయుచున్నారు. ఆపనులకు ప్రజలందు బౌద్ధార్యమంత లానర్చునహాయ చాల తోడ్పడినది. వారి యౌదార్యమును ఈపాఠశాల సఫలపరుచునని సంపూర్ణవిశ్వాసము గలదు.

ప్రభుత్వమువారు ప్రజల ఆరోగ్యము నభివృద్ధిజేయుటకు తమ శక్తిసంతతును సుపయోగించి పనిజేయుచున్నారు. ఇంకను వారొనర్పకజాలకపోయినందులకు అందుకు అధికభావమేగాని ఇప్పుడు లేకపోవుట కారణముగాదు. ఆరోగ్యవైద్యశాఖామంత్రిగారు ఈ విషయము నెక్కువ అభిమానముతోను శ్రద్ధతోను పరిగణించుచుండెనని మీరు నమ్మవచ్చును. ఇచ్చట నీదినమున ఇంత మంది ప్రముఖులు హాజరై ఈ యుత్సవమునందు పాల్గొనుట వారియొక్క యుత్సాహమునకు ఇట్టి మంచికార్యములందు తోడ్పడుటకు సంసిద్ధతకును నిదర్శనములు. ఈపాఠశాలను చాల సంతోషముతో తెరచుచున్నాను.

అంతట గవర్నరుగారు కరతాళధ్వనులు చెలరేగ, పాఠశాలను తెరచెను.

ఖాన్ బహద్దరు ఉస్మాన్ సాహెబుగారు గవర్నరుగారికి కృతజ్ఞతావందనముల నర్పించుచు పానుగల్లు రాజుగారు ప్రజల ఆరోగ్యాభివృద్ధికొరకు గావించుచున్న ప్రయత్నముల ప్రశంసించిరి.

గోమనుప్రభువు, పాఠశాలాభవనములోనికి జని పరిశీలించిరి.

బొంబాయి కార్యరేషను

గవర్నరుజవరలుగారికి స్వాగత సభలు

వి. జే. పటేలుగారు ఆహ్వానములను నిరాకరించుట

నిన్న సాయంత్రము జరిగిన బొంబాయి కార్యరేషను సభలో అధ్యక్షుడు వి. జే. పటేలుగారు రాజప్రతినిధి రాకను గురించి వివరించిరి. "రాజప్రతినిధి బొంబాయికి వచ్చినపుడు ఆయనకు స్వాగత మొసగుటకు జరిగెడు ఉత్సవములకు నన్నాహ్వానించుచు పంపబడిన లేఖలకు నేనా ఉత్సవములలో పాల్గొనజాలనని ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిని. అటుల పాల్గొనుట నా నియములకు విరుద్ధముగటచే నేనెట్లు నిరాకరించుచున్నానని సార్వభౌముని ప్రతినిధియగు రీడింగు ప్రభువుపట్ల నాకెట్టి అగౌరవభావము లేదు." అని పటేలుగారు నుడిచిరి. పటేలుగారు కార్యరేషను అధ్యక్షుడుగానుండి అటుల నిరాకరించుట సముచితము కాదని ఎం. ఎ. మావలీవాలాగారు నుడిచిరి. (అ. ప్రె)

గుజరాతు విద్యాపీఠము

పట్టప్రధానసభ

1925 జనవరి 5ల రెండవవారమున ఘోష్టర విద్యాపీఠము పట్టప్రధానసభ జరుగును. (అ. ప్రె)

బొంబాయి నభలు

వంగరాష్ట్ర నిర్బంధము

డాక్టరు బిసెంటు గారి అభిప్రాయము

వంగరాష్ట్రము గవర్నరు లిటను ప్రభువు వాదము

ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య, గాడిచర్ల హరినర్సయ్య తమరావుగారు
స్వరాజ్యపక్షము న చేరిరి.

డాక్టరు బెసెంటుగారు

బొంబాయి నభలనుగూర్చిన అభిప్రాయము

28 వ తేదీని బొంబాయి నాండి చెన్నపురికి బయలుదేరుటకు ముందు బిసెంటుగారు మావిలేజిరితో నిలువ తెలిపిరి.

“భారతదేశమునందలి వివిధ రాజకీయపక్షముల నాయకుల నందరిని బొంబాయిలో సమావేశ పరచివారే యేవిషయములలో ఏకీభవించెదరో తెలుసుకొనుటకు మహమ్మదాల్ గారు చేసిన ప్రయత్నము చాల ధైర్యవంతులను ప్రయత్నము. ఆయా పక్షములవారి అభిప్రాయములను గూర్చి వారి హేతువులను కనుగొనుటకును ఎచటచటాధానము కుదురునో పరిశీలించుటకును సమాధానము కుదురునో అభిప్రాయభేదమును తక్కింపకుండుటకును లెక్కింపకుండుటకును అట్టి అభిప్రాయభేదముకల దని అగ్రహము చెందకుండ గ్రహించుటకును నిశ్చయమును కోరికయును ఆసక్తియును పూర్తిగా వెల్లడియగుటచే యీ ప్రయత్నము ప్రశంసనీయమైనది. ఆసభలో 400 మంది నాయకులండిరి. వారివారి అభిప్రాయములు వేరువేరుగా నుండెను. వారాయభిప్రాయములును గట్టిగా నమిరి. స్పష్టముగాను ధారాళముగాను వివరించిరి. అట్టి భిన్నపక్షముల నాయకులు అంతమంది ఒకచో చేరగలుగుటయు నిర్ణయించిన పనిని పూర్తిచేయువరకును చిర పోక చక్కగా నెరవేర్చగలుగుటయు మంచి కుభనూచన యని భావమృకము. వంగరాష్ట్ర నిర్బంధ నిరసన తీర్మానమును మొట్టమొదటనే ఉపపాదించినందులకుమాత్రము నాకు విచారముకలిగినది. ఏలయునగా ఆరంభముండే తీర్మానముగా భిన్నాభిప్రాయములు వెల్లడి కావలసివచ్చినది.

అభ్యుత్థుడు

సర్ దిన్నా పెటెటుగారిని అభ్యుత్థునిగా ఎన్నుకొనిరి. నేడుకొన్ని నెలలనుండి భారతదేశమున లేను. నేడుదయముననే విదేశములనుండి స్త్రీమరులో బొంబాయి చేరితినిగాన అభ్యుత్థునకుండుటలసిన నిష్పాక్షికత నాపట్ల పూర్తిగా కనపడనవకాళము కలదు” అని పెటెటు గారు నుడివిరి. ఆయన చెప్పిన రీతిగా నే కేవలము నిష్పాక్షికము గను అధిక సమర్థతతోను పెటెటుగారు సభను జరిపించిరి.

మొదటి తీర్మానము

మొదటి తీర్మానమున గూర్చి తీర్మానము చర్చ జరిగినది. నాఅభిప్రాయమును నేను స్పష్టముగా తెలిపితిని. కుట్రలదని తెలిసినందున ఆర్డినెన్సును ప్రయోగించుట అక్రమముకాదు. సక్రమవిధానమున రాజకీయోద్యోగమును జరుపు రాజకీయ పక్షములపైని అన్యాయముగా ఆర్డినెన్సును ప్రయోగించెదరని నేను సమ్మతము అని నేను స్పష్టముగా తెలిపితిని. సభకు జచ్చినవారిలో హెచ్చుమంది నాకు ప్రతికూలరుగా నుండు రని నేనెరిగియుండియు నాఅభిప్రాయములను స్పష్టముగా తెలిపితిని. సభ్యులందరూ కడుశాంతముగా నాఅభిప్రాయములను వినిరి. పెక్కుగంటలనేపు చర్చ జరిగినది. ఆచర్చ వట్టిమాటల బడబడకాదు. సహేతుకమైనవాదము. చివరకు ఒక ఉపసంఘము నేర్పరచిరి. ఉపసంఘము వారు రాత్రి 11 గంటలవరకును చర్చించిరి. కొన్ని సవరణలను చేసిరి. భారతదేశమునకు స్వరాజ్యమునచ్చునవరకు యిట్టి ఉద్యమములు జరుగుదునే యామనను వాక్యమును చేర్చిరి. అది చాలముఖ్యమైనది.

చింతామణిగారు

మరునాడు రై. హా. కార్మిగారి అధ్యక్షత క్రింద మరల సభ జరిగినది. ఉపసంఘమువారే ఆమోదించబడిన తీర్మానము ను సి. రై. చింతామణిగారు రుపపాదించిరి. చింతామణిగారు గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. బాగుగాను సామర్థ్యముతోను

సహేతుకముగాను చర్చించుచు హృదయంగమముగా ఉపన్యసించిరి. నేను మొదట నేనా అభిప్రాయమును సహేతుకముగా నిర్ధారణచేసికొనియుంటిని గాన చలంపలేడ గాని లేనిచో చింతామణిగారి వాదమువలననేను తీర్మానమున కనుకూలముగానే ఓటుయిచ్చియుండును. అందువలన 1818 మూడవరిగ్యులేమనురద్దుచేయవలెను. స్వాతంత్ర్యమువచ్చిన గాని అరాజకముతగ్గదు అనునూచనలనుమాత్రమే నేను చేయకలిగితిని. నేనునలుకన్యెన్న నూ కాన్యరెన్సువారు స్వరాజ్యమును బడయగోరుచున్నారే గాని వారికి ప్రత్యేకనియమము లేవియును లేవు. నాతోట నాస్వక్తిమాత్రమే సంబంధించినదనిగూడ నేను స్పష్టముగా చెప్పితిని. మధ్యాహ్నము 3 గంటలవరకును చర్చ జరిగినది. అప్పుడు చిత్తరంజనవాసుగారు చక్కని ఉపన్యాసము నొసంగిరి. పిమ్మట ఓట్లుపుచ్చుకొనిరి. మొదటిభాగమునకు మా నేషనలు హోమరులలీగువారు బహుశొద్దిమందిమాత్రమే ప్రతికూలరుగా నుండిరి. తక్కినవారందరూ ఆమోదించిరి. రెండవభాగము ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించబడెను.

వికమత్య తీర్మానము

ఈతీర్మానమును గాంధీగారు ఉపపాదించిరి. ఒక ఉపసంఘము నేర్పరచగోరిరి. ఈతీర్మానముగూడ ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించబడెను. అన్ని పక్షములవారు 36 మంది ఉపసంఘముగా ఎన్నుకొనబడిరి.

కాంగ్రెసులో చేరుట

అన్ని పక్షములవారు కాంగ్రెసులో చేరవలెనని మహమ్మదాల్ గారు ముఖ్యార్థముగ మిక్కిలి ఆతురతతో సభ్యులను కోరుచు నుపన్యసించిరి. నేషనలు హోమరులలీగు సభను బెల్గాంలో జరుపుట కేర్పాటుచేసెదనని నేను వెంటనే తెలిపితిని. సభ్యులందరూ చాల హర్షించిరి. ఎవ్వరూ తమ నియమములను వదలుకొనవలసిన పని లేకుండ ఏపక్షముగాని తక్కినపక్షములపై యాజమాన్యము వహించునను సంశయ ముకర లేకుండ అన్ని పక్షము వారును కాంగ్రెసులో చేరగలరని నేనానించుచున్నాను. ఎంత అల్పసంఖ్యవాడైనను తమ అభిప్రాయమును తెలుపుట కెట్టినిరోధము నుండబోదు.

గాంధీ, దాసు, నెహ్రూ, మహమ్మదాల్, హేకత్తాల్ గార్ల ప్రయత్నము సఫలమైనది. కొద్దిమందినిమాత్రమే సమావేశపరచవలెనని మొదట నేను ప్రయత్నించితిని. దానికంటె నిట్టి సర్వపక్షప్రతినిధి సభ జరుగుట చాల శ్రేష్ఠము. ఇట్టి యొక మత్య కుభదినమే స్వరాజ్య కుభదినముగూడ నగుగాక” అని బిసెంటు గారు నుడివిరి. (ఆ. వె.)

లిటను ప్రభువు ప్రసంగము

మూల్యానభలో మనంగిన ప్రత్యుత్తరము

మూల్యా రెండుసంఘములవారుకలసి గవర్నరు లిట్టను ప్రభువును సన్మానపత్రమును సమర్పించగా లిట్టను ప్రభు విటులు నుడివెను.

“సన్మానపత్రములో మీగు పేర్కొనని యితరవిషయములనుగూర్చి యిట్టిసభలలో ప్రసంగించుట సాపక్షికాకాదు. దొరతనము యొక్క యు పారుల యొక్క యు భద్రము నకు ను స్యాతంత్ర్యము నకు ను చాల హాని కరమని నాదొరతనమునకు తోచిన ఉద్యమమును రూపుమాపుటకు మేము రాజప్రతినిధిలన ప్రత్యేకాధికారమును బడయటచే దేశమునం దసహజముగా కున్నను గొప్ప సంక్షోభమేర్పడుటచే యిది చాలవిషమమయముగానున్నదిగాన ఆ ఆర్డెన్సును అమలుజరిపింపిమిట బహిరంగముగా నేనుప్రసంగించుటకు లభించిన ప్రథమావకాశమిదియే యగుటచే అవిషయమును

గూర్చి నేనీసభలలో నుపన్యసించ గోరుచున్నాను.

మనకు పాపించిన ప్రజల ప్రమాద మిట్టిదని ముందు తెలుపగోరెదను. ప్రజలకు సంబంధించిన ఏయిద్యమము వలనను యీ ప్రమాదము కలుగలేదు. వంగరాష్ట్రమునందలి ప్రజల చిత్తములు విఘ్నమును కోరుటలేదు. దేశమునం దాక స్మికముగ ఆద్రేకమును కలిగించుటకు తగిన అధికమును ధన నక్షమేమియును కలుగలేదు. రాజకీయ అసంస్కృతియును రాజకీయ సన్మానములును బాగుగా జరుగుట కిప్పుడు మంచి అవకాశ మియ్యబడెను. ప్రజలచే స్వయముగా ఎన్నుకొనబడిన ప్రతినిధుల కిప్పుడు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సంఘము లలోగూడ స్థానము లొసగబడెను. ఈ సౌకర్యము లభించుట కిదియే తోలిపారి. దేశమున గొప్పవిప్లవము ప్రజలలో కలుగుటవలన నిప్పుడు వంగరాష్ట్రమున కాంతిని ప్రజలప్రాణములకును ముప్పు కలుగలేదు. చాల కొద్దిమంది తమ రాజకీయ విధానమున దురంత పద్ధతులను గూడ చేర్చియున్నారు. తమకు విద్యేములును భయకారకములనగువారిని వధించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. తమకు యిబ్బందికరములగును అయిష్టముగను ఉన్న రాజకీయవిధానముల నవలంబించెడువారిని భయపెట్టి లొంగదీయుటకు చంపెదమని బెడరించుచున్నారు. తమ దారుణప్రయత్నములు బాగుగా నెరవేరుటకు విదేశములనుండి తుపాకులను మందులను తెప్పించుచున్నారు. ఈదౌర్జన్యపద్ధతి నవలంబించువారు చేసిన తను లిడినరకే వెల్లడియైనవి. ఏ రాజకీయములలోను ఎట్టి సంబంధమును లేకుండ శాంతముగా తమ నిత్యకృత్యములను జరుపుకొనుచున్న సాధువులకు ప్రజలను పట్టపగలు పట్టి చంపిరి. దౌర్జన్యసంఘములకు ధనమును సమకూర్చుటకు హత్యలతో కూడిన దోపిడీలను జరిపిరి. తమ రహస్యములను పోలీసువారికి తెలుపుచున్నారన అనుమానమునకు గురియైనవారినిబంధించిరి. రాజకీయసంబంధములకుకేసులలో సాక్షి మియ్యవలచినవారినిగూడ చంపెదమని బెడరించిరి. ఈరీతిగా ప్రజలను భయకంపితులను గావించుచుండుటవలన న్యాయస్థానములలో సరిగావిచారణ జరుగుటకే అభ్యంతరముకలిగినది. పోలీసుఉద్యోగులను ప్రభుత్వోద్యోగులను మాత్రమేగాక ఎన్నికలకు నియమగోరువారును శాసనసంఘముల సభ్యులునుగూడ దేశభక్తులమని పేరుపెట్టుకొనిన యీ దౌర్జన్యపక్షమువారిపట్లప్రకారము మెలగనిచో వారినిగూడ చంపెదమని యీ దౌర్జన్యపక్షమువారు బెడరించసాగిరి.

ఈ పక్షమువారివలన 18 నెలలలోపున జరుపబడిన అన్ని హత్యలలోను విదేశములనుండి తెప్పించబడిన తుపాకులె వాడబడెను. అట్టివి యీదేశమందెవలను దొరకవు. అట్టిపాక్షాధిని కలకత్తానగరమునందే పోలీసువారుకనిపెట్టిరి. ఇట్టిబాంబునే మీర్జాపూరు పిధిహత్యలోగూడ ప్రయోగించిరి. జూలై నెలనుండి ‘రక్తవంగము’ అను శీర్షికగల అరాజక పత్రికములను ప్రకటింపసాగిరి. దొరతనమువాతీలో రాజకీయములందు ఏదైన కొంత సంబంధము (ఎంతస్వల్పమైననునచే) కలదని అనుమానింపబడినవారి కంఠరికిని యీ రక్తవంగపత్రికములను పంపసాగిరి.

వంగరాష్ట్రమున అరాజకము కలదనుటకు నిదర్శనములను చూపగలరా?

అని అడిగినవారి కందరికిని నేనీ నిదర్శనములనే చూపెదను. ఇవి జరిగినసంగతులుగాని వట్టి మాటలుకావు. పత్రికలలో ఏమివ్రాయబడినను యీసంగతుల నెరిగినవారందరూ రాష్ట్రమున హత్యాసంఘములు కలనని ఒప్పుకొనకమానరు. అట్టిచో నేనుస్వాతంత్ర్యమును తొలగించితినినన్ను నిందింపట తేమి ఆధారముకలదు! విచారణలేకుండ పౌరులను అరెస్టుచేసి చెరసాలలలో నుంచుచుండుటవలన నేను ప్రజల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలిగించుచున్నానని ఊహించుచున్నారు. న్యాయశాసనములకు జడ్జులగువారిని న్యాయశాసనములు కాపాడుట న్యాయముగాని న్యాయశాసనములను ధిక్కరించుచు న్యాయశాసనముల నతిక్రమించి ప్రవర్తించుచు న్యాయశాసనములకు బద్ధులగువారి ప్రాణములను తీయుచు ఎట్టివిచారణయు లేకుండ ప్రజలలో ఎవరు బ్రతుకవలసివదియు ఎవరు చావవలసినదియు తామే నిర్ణయించుచు మహా పుద్రవమును కలిగించువారు న్యాయశాసనముల సరిత్యక నశింపించుట కర్హులుగారు. ఇట్టివాడు న్యాయవిరోధులు న్యాయబహిష్కృతులు వారు దేశమునకు ఉపప్రసంగముగ నవారి స్వాతంత్ర్యము రద్దుచేయబడినను. నా దొరతనమువారు కోరి బడసిన ప్రత్యేకాధికారములను అట్టివారిమీదనే అట్టి వారిమీదమాత్రమే ప్రయోగించుచున్నారు.

అరెస్టు చేయబడినవారందరూను అరాజకులే

1818 మూడవ రిగ్యులేషనుక్రిందను 1924 ఆర్డినెన్సుక్రిందను అరెస్టుచేయబడిన ప్రతివ్యక్తియునుగూడ హత్యా సంఘములకు చేరినవాడే. దౌర్జన్యములగున ప్రజలను భయ

విశ్వముల చేయుటలను తమ కోరికల నీడేర్చుకొనగోరు
మిన్నటివారి కోరికలను పట్టించుకొనగోరు చాలా మార్లు జరుపుటకు
వెనుకొనవలయును అది జరగవలయునని వారందరూ చేరి
యున్నవారే. అట్లు ఆరెన్యుమేయలలో ఎవడో యొకడు
చెప్పినమాటలనున్న అంతిమముననే ఒక్కనిగూడ ఆరెన్యు
చేసి యుండలేదు. పెక్కుమంది వాకముచేసి అనేకమంది
వలన తెలిసికొని భయపడుచున్నవని పిమ్మటనే వారి నందరిని
ఆరెన్యుచేసిరి. అట్టివారిని పరిసరాలలో నిర్బంధముననుంచిరి.
వారినిగూర్చి యితరులు తెలిసినవిషయములు వంగరాష్ట్ర
ప్రభుత్వ సంఘము వారికి నిర్ణయతంత్రములగు
స్వాయత్తమూర్తులగు నుమాడవరి స్వతంత్రమును
క్రింద ఆరెన్యుచేయబడినవారి విషయమున యిండియాదొరతన
మునకును యిచ్చును భారతదేశమునందున్న స్వాయత్తమూర్తులందరి
లోను శ్రేష్ఠముడగు స్వాయత్తవాదియగు రాజప్రతినిధికిని
గూడ సంబంధించి కలిగించుకొనుటచే, ఆరెన్యుచేయబడినవారు
ఆరాజకసంఘములలో సభ్యులుగానుండుట మాత్రమేగాక
శ్రద్ధగా పనిచేయుచున్నవారనిగూడ స్పష్టమైనవిషయముచే వారి
నందరిని నిర్బంధమున నుంచిరి.

ఇది రాజకీయపక్షములపై దాడికాదు

సక్రమాంతరము మొనరించు రాజకీయపక్షములను యాభి
మానుల సాసంకల్ప మొనెత్తుకొనునాడు. దేశమునందుగల
వివిధపక్షములవారు తమ ఆభిప్రాయములను తాము స్పష్టముగా
తెలిపినచో ఆరాజకులు తమకు సంబంధించిన భయపడి తమ ఆభి
ప్రాయములను బహిరంగముగా తెలుపజాలకున్నారనిగాన అట్టి
భీతిని అపాయమును తొలగించి అన్ని పక్షములవారును తమ
ఆభిప్రాయములను నిర్భయముగా తెలుపుట కవకాశమును కలి
గించుటయే సాసంకల్పము. స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుటయే
సాధ్యమనిగాని స్వాతంత్ర్యమును నిరోధించుట సాధ్యమనికాదు.
వంగరాష్ట్రమున ఆరాజకీయమును యాభిమానులనున్నచో
ఎవ్వరికిని స్వేచ్ఛాయుండదుగాన స్వాయత్తశాసనములకు బద్ధులగు
వారందరూను స్వాయత్తశాసనముల సురక్షణ కోరువారందరూను
తమపనులు చేసుకొనుటలో యితరుల అభ్యంతరము కలుగకుండ
పలెనని కోరువారందరూను ఆరాజకుల బాంబులను తుపాకులను
అడవిచేయుటకు పూనుకొనిన దొరతనమునకు తోడ్పడవలెనని
కోరుదును.

దేశములలో కలిగిన స్వాతంత్ర్యప్రయత్నమును స్వాతంత్ర్య
ప్రయత్నముల యెడమరలనను సాధ్యమని స్వాతంత్ర్యప్రయత్నములను దొర
తనమువారందరిచేయుటలని కొందరు నాకొనించినది. అదియు
మృత్యుకే నిజము. అనిస్పష్టముచేయుచున్నది. దేశమున స్థిరము
గా కేర్పడిన జాతీయ ఉద్యమములను యాభిమానులచే నిర్బం
ధపరచునని దొరతనమునానందించినచో అది విఫలములు
నిశ్చయముగాని మేముటల ప్రయోగించుటలేదు. వంగరాష్ట్రము
వారు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును బడయివిషయమునను స్వ
పరిపాలనా విధానమును సాగించువిషయమునను వారికి సహ
యముచేయుటకే ముఖ్యముగా యీ రాష్ట్రమునకు నేను విచ్చి
యుండగా అట్టినేనే రాజకీయస్వాతంత్ర్యభిలాషను యాభి
మానులకు ఏల పూనుకొనవలెనని ఆందరిలో నేనే అట్టివని కేల
యొడవడవలెనని ఒక్కసంఘముతేకిన అన్ని సంఘములగుడ
దెవరించి అతిమృదువులగు విషయములగుడ తనయిష్టము
సారము పరిష్కరింప జూచుచుండ దొరతనమునా దుకేటించి
నచో యిక స్వాతంత్ర్యముంతయు సంతరించిపోవును గాన అట్టి
దొరతనము ఉండవలసిందే కాదు. ఈ మహోద్యమమునందందు
టకు కఠినశాసనములను ప్రయోగించుటకే సాధనాంతరమేమి
యునులేదు. ఈ కఠినశాసనములు ఘోరకృత్యములనడచును
గాని స్వాతంత్ర్యమునడచవు. ఇట్టిశాసనములు వెనుకను పలం
తము లయ్యెను. ఇప్పుడును పలంకలములగును. ప్రభుత్వకార్య
నిర్వహణ భారమును తలబూనినందున మానిధిని మేము నెర
వేర్చక తప్పదు. అంత్యకల్పనలవలనను దెవరింపులవలనను మామ
జులవలనను మేము మా విధిని పరిత్యజించువారము గాము" అని
లిట్లుప్రభువు నుడిపెను. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్ర నిర్బంధశాసనము

విచారణ ఫలితము

1924 ఆర్డినెన్సుప్రకారము ఆరెన్యుచేయబడిన జరిమి
తాయి, శ్రేణులవారు గుప్త బి. ఎస్. సి. గార్లనుగూర్చి
నిన్న 24 వ తేదీని ఉత్తరువు చేయబడినది. రామగారిపైని
బుండిపోటుపాత్రులను మోపబడినది. ఆయనను బెర్హంపురు
మండలమున నిర్బంధమున(యింటియొక్క మెంటు) నుంచుట కుత్తకు
వియ్యబడినది. గుప్తగారిపైని పాత్రులను ప్రభుత్వోద్యోగి
తనవిధిని నెరవేర్చుకుండ నిరోధించుటలో గొప్పగాయమును
కలిగించెనను నేరమును మోపబడినది. అయినను మిగులపూర్వ
మండలమున నిర్బంధమున నుంచుటకు ఉత్తరువుయ్యబడినది.
(ఆ. ప్రె.)

సర్వోత్తమరాష్ట్ర, గోపాల
కృష్యయ్యగారి ప్రకటనము

నిన్న స్వరాజ్యపక్షమున చేరి

ఆంధ్ర రాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శులగు
ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్యయ్య, గాడిచర్ల హరిసర్వో
త్తమరావుగార్లు బొంబాయిగిరిమిత్తము బొంబాయి వెళ్లిరి.
నిన్న 24 వ తేదీని వారిద్దరును అచట స్వరాజ్యపక్షమున
చేరి, తాముటల చేతులు గల కారణములను వివరించుచు
వార్తయిచ్చు కలసి మాకు (అసోసియేటెడుక్రెను) ఒక ప్రక
టనను నందచేసిరి. "మేము అన్నిపనులను వనలిచేసి ఒక్కరాట్ట
ముపనిలోనే ఒక్క నూలువదుకుపనిలో మాత్రమే తృప్తి
నొందజాలము. ఆసహాయోద్యమము నిలిపివేయబడినది. స్వరాజ్య
పక్షమున గూడ నిర్వాహవిధానమును సాగించుట కవకాశము
కలిగినదిగాన మేము స్వరాజ్యపక్షమున చేరితిమి" అని వారు
ప్రకటించిరి.

జూరిజోసెపుగారి సవరణ
తీర్మానము

భమిడిపాటి సత్యనారాయణగారి ఆక్షేపణ

"జోసెపు గారి కొకమాట. దౌర్జన్యమును పరిత్యజించిన
జోసెపు గారు! శ్రీరామరాజును గూర్చిన ఆంధ్రరాష్ట్రసభ
లోని తీర్మానమునజట్టి ఆతీర్మానముతో సబంధముగలవారు
ఆరాజక ప్రాత్యహాకులనియును ఆరాజకసంఘములను ఆరాజక
కృత్యములను మానముతో నామోదించువారనియును వారిని నిర
సంపదనని మీ రెటుల నిర్ణయింపగలిగితిరో దయచేసి తెలుప
గోరెదము. గొప్పనాథ సాహసగుర్చి ఆమోదించబడిన తీర్మాన
మును శ్రీరామరాజుగూర్చిన తీర్మానమును కాగుగా చదివి
జాగ్రత్తగా పరీక్షించి భాషలోనా? భాషములోనా? ఎందులో
మాతీర్మానము సాహతీర్మానమునుమించినదో తెలుపగోరెదము.
సాహతీర్మానము మీదౌర్జన్య పరిత్యాగసిద్ధాంతములకు ఆక్షే
పణీగాముగా నుండవలెను రామరాజు తీర్మానము ఎటుల మీ
సత్యాగ్రహమును ప్రజ్వలించ జేయుగలిగినో నాకు చాలాశక్తి
స్థితిగా నున్నది. గొప్పనాథ సాహ ఒకవ్యక్తినిమాత్రమే ఏరి
క్రొత్తముతో పాత్యగావించెను. శ్రీరామరాజు దొరతనముపై
నిరసించు రంగముగా యుద్ధము ప్రకటించె
ను. శ్రీరామరాజు చేసిన పనిని
మేము నిరసించితిమి. అతని స్వార్థవిరహిత ధైర్యసాహసముల
ను పవిత్రముగ దేశభక్తిని మేము ప్రశంసించితిమి. ఏవిధముగ
దౌర్జన్యమును గూడ మేముంగీకరింపము. దౌర్జన్యమును పరిత్య
జించిన మామిత్రుల విషయము మాకు పూర్తిగా తెలియును. బహి
ష్కరణ పక్షమువారి నియమములను అతితనముగా అనుసరిం
చువారి దౌర్జన్యపరిత్యాగమునకు మాదౌర్జన్యపరిత్యాగము
కొంచెముగూడ తిసిపాదు. ఈతీతిగా తాము కేసులను దౌర్జన్య
పరిత్యాగులనుని నశించుటవలనను సభలో ఇట్టి అవిశేషపు
సవరణల ననువదించుట వలనను దొరతనమువారిమెప్పు గలుగు
నని జోసెపుగారు మున్నగువారు తలచుట చాల అవిశేషము
శ్రీరామరాజు తీర్మానమును అనువదించిన భమిడిపాటి సత్య
నారాయణ" (సత్యనారాయణ గారు రాజనంద్రుండి పంపిన
తెలివార్త.)

వంగరాష్ట్ర నిర్బంధనిరసనము

రంగూనులో బహిరంగసభ

బర్హా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారి ఏర్పాటు ప్ర
కారము రంగూను మెయిలుపత్రికాసంపాదకు డగు ఎస్. సి.
దేవర్జిగారి అధ్యక్షతక్రింద ఫిచీచాకులో గొప్పబహిరంగసభ
మొన్న 28 వ తేదీ సాయంకాలము జరిగినది. "వంగరాష్ట్ర ని
ర్బంధవిధానమును నాయకుల ఆరెన్యును అక్రమములు అన్నిప
క్షములవారును స్వరాజ్యముగోరకు ఏకీభవించవలెను" అనుతీ
ర్మానము లామోదించబడినది. ఒక బర్హాప్రత్యయము ఒకభూంగీ
యము మరొకందరు బర్హావాదులగుడ సభకు వచ్చి చర్చలో
పాల్గొనిరి. అక్టోబరు 7 వ తేదీని అల్లరలు జరిగినవిషయములను
కోజులరకును బహిరంగసభలు జరుగగూడవని జిల్లామేజిస్ట్రే
టు ఉత్తరువుచేసెను. ఆగవుపు గడచినవిషయము జరిగిన మొద
టి రాజకీయసభ యిదియే. (ఆ. ప్రె.)

మహాత్మాజీ బజాజుగారు

నేను (25 వ తేది) అహమదాబాదు చేరి
గాంధీమహాత్ముడును నేటు యమునాలాలు బజాజుగారును
నేనుడదయమునకు అహమదాబాదుచేరిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎం. కె. ఆచార్యగారి బిల్లు
నిర్బంధశాసనముల రద్దుచేయుట

ఈ బిల్లును ఎం. కె. ఆచార్యగారు భారతశాసనసభ
లో ప్రవేశపెట్టుచు రనియు, అట్లు ప్రవేశపెట్టుటలోగల వు
దేశములు కారణములు మొన్న 22 తేదీ శనివారము ప్రతిక 8
వ పుటలో ప్రకటించియున్నాము. ఆబిల్లువ్వారా రద్దుచేయుం
ప వలసినశాసనముల పేర్కొనలేను. అందుచే యిచ్చుడు తెలుపు
చున్నాము (ఆం॥ పు॥ సం)
(1) 1818 వ సంవత్సరపు బెంగాలుస్టేటు ప్రొవైన్సు ఆ
ర్డరేషన్
(2) మదరాసు స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ రిగ్యులేషన్ 2—
1819.
(3) బొంబాయి స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ రిగ్యులేషన్ XXV
1827.
(4) స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ ఆర్డర్ XXXIV—1850.
(5) స్టేటు ఆఫ్ ఫెస్టస్ ఆర్డర్ XI—1857,
(6) స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ ఆర్డర్ I—1858.
ఈశాసనముల రద్దు చేయుట అవసర మగుటచే యీ
బిల్లును

(1) 1925 స సంవత్సరపు స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ ఆఫ్ ఫెస్టస్
రిజిలెంట్ ఆర్డర్ అని పిలువబడుచును.
(2) బెంటనే అమలులోకి రావలయును.
బెంగాలు స్టేటుప్రెజిడెన్సీ రిగ్యులేషన్ 1818 వచ్చు
ను స్టేటుప్రెజిడెన్సీ రిగ్యులేషన్ 1819 బొంబాయి స్టేటుప్రెజి
డెన్సీ రిగ్యులేషన్ 187 స్టేటు ప్రెజిడెన్సీ ఆర్డర్ 1857 యీ
బిల్లువ్వారా రద్దు చేయబడినవి.
ఈవిధముగా ప్రవేశపెట్ట బడును.

ప్రభుత్వ నిర్బంధములు
(సి. యఫ్. ఆంధ్రమానుగారు)

ఒక దేశము పరిపత్తిలో నున్నపుడు నిర్బంధములవలన
నది త్వరగాజరుగునని చరిత్రయందు ముద్రపెట్ట విషయమే,
కాని సజీవమగు దేశముమాత్ర మట్లుగాక అభివృద్ధి త్వరగా
జరుగును. ఏదేశముగాని సజీవముగ నుండనిండు. నిర్బంధముల
వలన లోపలనున్నబలమే బయటబడును" అని ప్రాఫెసరు వా
స్వాసీజెప్పినమాట లెంతయు యుక్తమగునున్నవి. ఈ మధ్య
జరిగినసంగతులుజూడ బెంగాలు ప్రభుత్వము జౌర్జన్యమునే
నమ్ముచుగాని నైతికధర్మబలమును నమ్మునని చెలియుచున్నది.
ఇదివరకు అమాయకు లగువారిని యెట్టి విచారణలేవండనేని
కృంధించి చేసినతప్పులు జాలక యిచ్చుడు బెంగాలు ప్రభుత్వము
ఆతప్పునే మరలజేయును అమాయకులపై నేరముల నారోపిం
ప నిశ్చయించుకొనినది. ఇది దౌర్జన్యము. ఆరాజకము. దీనికి
మరొకపేరేమియును జాలదు.

ఆపట్ల డిక్షనరీయజూడుదు. ఈఅస్త్రమున్న భయము
పోయినది. ఒక్కబెంగాలులోనే గాక అంతటను వికమత్యము
మాట వివరముచున్నది. ఈ వికమత్యము బాధానభవమునకు
భారతీయుల నందిరను జేర్చును. ఈ బాధానభవకైకమునందు
ప్రజలలో మనోవాక్కాయ కర్మలం దేమాత్రమును దౌర్జన్య
ముమాట వివరముచు. ఆపట్ల డిక్షనరీయబలము భగవంతు
డా, ఎంతకాలమిది, ఎంత కాలము అను మొరనాలకొందును,
(ఎంగెఇండియా.)

అసహాయవాది యగు

ఒక న్యాయవాది

మరల వృత్తి నవలంబించుచు
ధిల్లీలో ఆసహాయోద్యమము నవలంబించి కొద్దిలను
బహిష్కరించిన బార్పెరు అసఫాలీగారు త్వరలో మరల
వృత్తి నవలంబించు నని తెలిసినది. (ఆ. ప్రె.)

రీడింగుక్రఫ్టి దర్శనమిచ్చుట

రాజప్రతినిధి రీడింగు, నవంబరు 24:— జాంశియర్
జెంటుగు బీగామసాసేబా, మనవదార్ రీజెంటు బీగామ
సాసేబాగార్లకు రీడింగుప్రభుత్వ దర్శనమిచ్చెను. (ఆ. ప్రె.)

మంగళవారము, నవంబరు 24:- మంగళవారము కొత్తయి
ద్వారా నీటిపోకరవ్వను లేర్పాటుచేయుటకు శానిటరీయెంజినీరు
గారి విచారణ సంపూర్ణికావడెను. సుమారు 9.62 లక్షలరూ
పాయలందులకు స్వల్పముగనని వాదించువేయబడెను. తాను
యీ మొత్తమున కేయవలసినవంతునకు పెరసెంటువడ్డీయొక వచ్చు
దీసికొనినచో మునిసిపాలిటీవారికి సంవత్సరమునకు రూ 24,800
లు 20 సం|| ల వరకు ఖర్చు అగును, నీటియంత్రములను సం
క్షేమములకు సం|| నకు రూ 4500 లగును. (అ. పై.)

ఆంధ్ర పత్రిక

1924-వ సం॥ నవంబరు నెల 25-వ తేది

మంగళవారము

లిట్టను ప్రభువుగారు: నిర్బంధవిధానము

బొంబాయి న మా వేళ మూరకపోలేదు. బెంగాలు గవర్నరుగారు లిట్టను ప్రభువుగారు తా మవలంబించిన నిర్బంధవిధానమును స మ ర్థిం ప దొడంగిరి. వీరి యవస్థాన మెంత పేలవముగ నున్నదో, చదివిన తెలియును. వీరి చర్యల కాధారములేదని, విదితమగును. పాపము దేశమంతయు నొక్కటియగునని వీ రూహించియుండరు. ఆరాజకము పేరుతో నిర్బంధములకు గడంగిన, గాంధీ మహాత్ముడు గాని ఇతర రాజకీయపక్షములు గాని స్వరాజ్యపక్షమునకు తోడ్పడెదరని వీరు తలంచి యుండరు. ఆరాజకీయమును రాజకీయపక్షములలోనేదియు ఆమోదించుటలేదు అన్ని పక్షములును దానిని అసంక్షయము గఱింపించుచునేయున్నవి. అట్టితేరి, ప్రజాశయములను సఫలపరచి ప్రజల తోడ్పాటును గ్రహించునెడల, యీ యద్యమము మటు మాయమగునని తగు సందియము లేదు. అధికారు లట్టిమార్గము నవలంబింపక, నిర్బంధవిధానమునకు బూని, నిరపరాధులను సావరాధులతో పాటు దండించుటచే, విషమస్థితి క్రబలుచున్నది. అనుమానముమీది నిర్బంధించుటవలన, ఎట్టి దురవస్థ వెనుక చేకూరెనో, మితవాదనాయకు లగు చింతామణిగారే వివరించెరి. మితవాదులను చేర దీయవలయునని ఎలుగె తిచాకెడిఅధికారులు వారు దెలిపెడి హితము నేల వినగూడదు? తీవ్ర నిర్బంధ విధానము నవలంబింపవలసిన యవసరమును లిట్టను ప్రభువుగారు జూపజాలకపోయిరి. ప్రస్తుత సమయమున ఏ రాజకీయ పక్షమునుండియు ఆసాయము గలుగదనియు, ప్రజల లో తిరుగుబాటు స్వభావము గనుపింపదనియు, వీ తొవ్వకోసుచున్నారు. అటులగుచో, ని సమయమున ఆసాధారణచర్యల నవలంబించుటకన్నను, అవివేకముండునా? లిట్టను ప్రభువుగారు చూపిన హేతువులబట్టియే, నిర్బంధముల కెట్టిప్రసక్తియు గలుగ లేదనికనుగొనవచ్చును. మామూలు విచారణవలన, ఆరాజకులు శిక్షింపబడిన నెడర్భూతములు వెక్కులు గలవు. ఒకరిద్దరు పట్టువదికున్నచో, అట్టివి ప్రతినేరమునకును వర్తించును. మామూలు చట్టములు విఫలము లయ్యెనని తలచుట కెట్టియధారము గనుపింపదు. ప్రజాశయములను సఫలపరచుట వలననే, అసంతృప్తి తగ్గుననియు, రాజ్యవ్యవస్థ మడుగంటుననియు, దేశనాయకులందఱును ఏకగ్రీవముగ దెలుపుచున్నారు. నానాపక్ష సమావేశ మివిషయమును నిరసించుచున్నది. లిట్టను ప్రభువుగారు లిట్టిమార్గము నవలంబించుట పాపిగాదా? అనవసరపు అలజడి గలిగిన

నేల? చట్టబద్ధముగ క్రవర్తింపజేసికొనికొనియుండదనియు, తదితరుల స్వాతంత్ర్యముమాత్రమే నిరోధింపబడుననియు, లిట్టను ప్రభువుగారు దెలుపుట, వ్యర్థవాదము. ఏలనన, వారంటులేకుండ అరెస్టుజేసి విచారణలేకుండ నిర్బంధించుటవలన, దోషులను నిర్దోషులనుండి వేరుజేయుట అసంభవమని, నాగరికప్రవచనము గుర్తించుచున్నది. లేనియెడల, ఇన్ని కోర్టులెందుకు? ఇన్ని చట్టములెందుకు? పూర్వానుభవ మేమి దెలుపుచున్నది? అశ్వసీకుమారకత్తు, కృష్ణకుమారుమిత్రుడు, శ్యామసుందర చక్రవర్తి పోటు సజ్జనులు విచారణలేకుండ ప్రవాసమున కంపబడిరి. వీరిలో నెవరయినను ఆరాజకులని ఎంచుటగూనా? లాలా లజపతిరాయిగారిని ప్రవాసమున కంపి గాని, వారు దోషులని హిందూదేశము నమ్మెనా? మార్షలుతా దినములలో లాలా హరిషర్ లాలుగారు ద్వీపాంతరవాసశిక్షకు లోనయిరి. అట్టి వారిని పిమ్మట పంజాబు ప్రభుత్వమునందు సభ్యులుగైకొనుట తలస్థించెను. ప్రవాసచట్టము వెనుక నెటుల నిష్ఫలమయ్యెనో, నిర్దోషుల జన్మస్వాతంత్ర్యముల కెటుల భంగము వాటిల్ల జేసెనో, అనుభవసిద్ధమే. అట్టిస్థితిలో నూతన నిర్బంధచర్యలు మాత్రము వేరుఫలము నొనగునా? సుభాషచంద్రబోసు, అనిలభరణ రాయి గార్లబోలు సామ్యవాదయులు ఆరాజకులని గాని విప్లవకారులని గాని, ప్రజ్ఞ తపరును విశ్వసించుట లేదు. ఇట్టి సందర్భములలో తీవ్రచర్యలకు గడంగకముందు, లిట్టను ప్రభువుగారేమి, రీడింగు ప్రభువుగారేమి, శాసనసభలతో యోచించి వారి యంగీకారమును పొందియుండవలసినది. తుదకు మితవాదనాయకులతో నయినను సంప్రదించియుండవలసినది. దేశాభిప్రాయము నీతిరున తృణీకరింపవలసిన యవసర మేమిగలిగెనో, లిట్టను ప్రభువుగారు దెలుపజాలకపోయిరి. రాజకీయాభివృద్ధిని నిరోధించుట తమ యద్వైత్యముగాదని లిట్టను ప్రభువుగారు దెలుపుచున్నారు. వీరు నిజమనోభిప్రాయమును దెలుపుచున్నయెడల, బొంబాయి న మా వేళ తీర్మానమును గౌరవించి, వెంటనే నిర్బంధవిధానము రద్దుజేయుట ధర్మము. ఆ పిమ్మట ప్రజల తోడ్పాటునుగోరి, వారు సూచించిన మార్గము ననుసరించుట భావ్యము. నిర్బంధవిధానము దప్పవేరొక మార్గములేదని, లిట్టను ప్రభువుగారు చాటుచున్నారు. ఎవరేమిచెప్పినను, తా బట్టినకుంజేటికి మూడే కాళ్లని పలుకునెడల, లిట్టను ప్రభువుగారు తమ యిచ్చవచ్చినరీతిని మెలగవచ్చును. అటులగాక ప్రజాభిప్రాయమును గౌరవించుట తమ ధర్మమని గ్రహించినయెడల, సామ్యమార్గము నవలంబించుట యుక్తము. హైందవనాయకులందఱును తిప్పదోవ ద్రొక్కి రనియు, తా మొక్కరము సవ్యమార్గము నవలంబించితిమనియు, ఎంతటిప్రజ్ఞగల పరిపాలకుడయిననుసాహసించి నుడువజాలడు. హిందూదేశమునందు, ప్రజలకు పరిపాలనమునందు జోక్యములేకున్నను, ప్రజాభిప్రాయము నీతిరున నిరసించుట పాలకుల కేమాత్రము లాభకరముగాదు. ఆంగ్లేయులయినను హృదయమునందు మార్పుజూపునెడల, వారికి తాను వినముక నయ్యెనని, మహాత్ముడు అఖిలభారత శాంతిగ్రామ సంఘసభలో బలియిచ్చువాడు. అంతకన్నను గంభీర

ముగు ప్రతిపాదన ముండునా? హైందవనాయకుని సామ్యభావములకు, లిట్టను ప్రభువుగారు చెప్పదగిన జవాబిడిగాదు. వీరు నిర్బంధవిధానము నవలంబించుటవలన, ప్రజలకుమాత్రము అత్యంతలాభము గలిగినది. అన్ని పక్షములును ఇదివర కెన్నడును ఊహింపని రీతిని పక్షభావము జూపిరి. ఇట్టిస్థితిలో లిట్టను ప్రభువుగారు తమచర్యల సంతృప్తిలో నుపసంహరించుకొనిన, పాలకుల కంత మేలు.

ఈజిప్టు : బ్రిటీషు ప్రభుత్వము

సాడను గవర్నరు జనరలు సర్దారు లిట్టను గారు ఈజిప్టు ప్రధాననగర మగు కైరో లో వధింపబడిన పిమ్మట, పరిస్థితులు మరింత నిష్పముయ్యెను. జగ్గుల్ పాషాగారును, ఈజిప్టు రాజగు ఫాడుగారును జరిగిన దురంతమునకు మిగుల విచారము జూపిరి. హంతకులను బట్టితెచ్చుటకును, ఇకముం దిట్టి దురంతములు జరుగకుండ కట్టుదిట్టముల గావించుటకును సమ్మతించిరి. ఇట్టిస్థితిలో, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు శాంతముతో బ్రవర్తించి యున్నచో, వ్యవహారములు త్వరలో కుదుటబడెడివి. ఏలనన, ఈజిప్టు ఇంగ్లండులకు సమాధానము గుదిరి ఎంతకాలమో గాలేదు. సాడను విభజన విషయమై ప్రజల లేమాత్రము సమ్మతింపక తీవ్రాంధోళనము జరుపుచుండెరి. కన్నరేవేటి ప్రభుత్వము వారు ఈజిప్టును భయపెట్టుటకు బూనుకుని, కఠిన నియమములతో గూడిన అంత్యసందేశమును బంపిరి. విదేశీయుల కపాయము గలిగినపు డెట్టి సందేశములను సామాన్యముగ బంపుదురో, అట్టి సందేశమును బంపిన చిక్కు గలిగెడిదిగాదు. నేరము జరిగినందులకు తుమాపణ గోరుటయు, నేరస్థులను శిక్షింపవలెననుటయు, సంభావ్యముగ నున్నవి. ప్రజల రాజకీయాందోళనమును ఆపివేయవలయుననియు, పడిలతుల సవరనుల నష్టపరిహారము నీయవలయుననియు, కోరబడెను. ఈ నియమములు తీవ్రముగ గనుపించినను, ఉద్రేకాతిశయమునకు ఫలములని ఎంచవచ్చును. కాని మరికొన్ని పరతులు ఈజిప్టు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమునకే భంగము కలిగించుచున్నవి. సాడనునుండి ఈజిప్టుజాతికి సంబంధించిన ఉద్యోగులను, ఈజిప్టు పలాలములను దీసివేయవలయుననియు, ఈజిప్టు ప్రభుత్వము క్రిందనున్న విదేశీదోయ్ గులకు సంబంధించిన నియమములను బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారి యిష్టానుసారముగ మార్చివేయవలయుననియు గోరుట చాల కఠిన మనుటకు సందియము లేదు. ఇక్రికేషనుసాకార్యముల పిషయమై, సాడను ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రదేశమునందు ఇచ్చవచ్చినంతభూమికి నీరు సప్లయిచేసెద రనుటవలన, ఈజిప్టుకు భీతిగలుగుట వింతగాదు. ఈజిప్టుకును సాడనుకును సమానముగ నుపయోగపడెడి నీటివనతులకును సమానమున, నిరోధమును సూచించుటచే, ఎట్టి యిబ్బందిగలుగునో యూహింపవచ్చును. రాజకీయాందోళనము నణచివేయుటవలన, సక్రమాందోళన మదృశ్యమయినను, శాంతిగలుగునని దోచదు. ఆ లెన్సిప్రభువుగారిట్టి కఠిననియమములతో గూడిన సందేశమును ఈజిప్టు ప్రభుత్వమునకు సమర్పించినను, జగ్గుల్ పాషాగారు కలవరముజూపి, కడు

ఈజిప్టు ప్రభుత్వ కిష్ట వరిస్థితులు

జిగులు మంత్రి వర్గము రాజీనామా నిచ్చుట

జెవరు పాపాగారి నూతన మంత్రివర్గము

బ్రిటిషు మరతులన్నియు అంగీకరింపకపోవుట

సర్దారు స్థాన హత్య ఫలితములు

ఈజిప్టు తగవు జాతీయమితి కొప్పగింపగోరుట

బ్రిటిషువారి అయిప్తు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంత్రవార్త)

నవంబరు 25:—జిగులుపాపాగారు మంత్రివర్గము రాజీనామా నిచ్చిరి. జిగులుపాపాగారు నూతన మంత్రివర్గము నేర్పరచిరి.

అంగ్లో-ఈజిప్టు తగవులను జాతీయమితివారి మధ్యనర్తి విచారణకు విడిచిపెట్టవచ్చునని ప్రెంచి రాజనీతిజ్ఞులు తలచుచున్నారు. ఈజిప్టును జాతీయమితివర్గము లేకున్నను, వియన్నా తగవులో జరిగినట్లే యిష్టమహుడ జరుపవచ్చును.

ప్రస్తుత ఒడంబడిక ప్రకారము ప్రత్యేకముగా నూచింపబడిన నాల్గు అంశములు, నూదాను, నూతన కేసులు మార్గరక్షణము, విద్యేయల సంరక్షణ బాధ్యత ఈజిప్టు సంరక్షణ విషయములకు చెందినవియు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి దేశీయ విధానమునకు సంబంధించిన వగుటచే జాతీయమితి సరిజానుటకు విలువదడని ఆంగ్లేయాధికారులు తలచుచున్నారు.

మరతుల అంగీకరించనందున అలగ్జాండియా

ఆక్రమణము

బ్రిటిషు మరతులన్నిటికి సంకీర్ణంపనందున నిన్నను నూరుమంది నౌకానైవ్యము అలగ్జాండియా కట్టమునకేను ఆక్రమించుకొనిరి.

కెయిరో, నవంబరు 24:—ఈజిప్టు మంత్రివర్గము రాజీనామా నిచ్చెను. రాజా మంత్రిుల రాజీనామా సంకీర్ణించెను. నెనెలు అధ్యక్షులగు జీనరుపాపాగారు రాజా కబురతి మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయువని కోర ఆత డంగీకరించెను. బ్రిటిషువారు గోరిన అపరాధమును చెల్లించిరి. నూదానునుండి ఈజిప్టు సేనలను మరలించవలె ననుటయు, ఈజిప్టులోనున్న విదేశీయుల భుజులకు ప్రతికూలముగ ఏమియు ఉండరాదనుటయు అన్యాయమని తెలుపుచు ఆక్షేపణతో అపరాధమును చెల్లించిరి. బ్రిటిషువారికోర్కె లన్నిటిని అంగీకరింపకపోవుటచే అలగ్జాండియా సుంకములను ఆక్రమించుకొనుటకు బ్రిటిషు సేనలకు తరచు పీలుబడెనని ఆలెంబీ ప్రభువు తెలియజేసెను.

చాలమంది విశ్వాస్థులు సమావేశమై తగినసానుననుండి ఉత్తరపు వచ్చువరకు ఎదురుచూచుచున్నారు. ఈలోపుగ విద్యాస్థులు సమ్మెను సాగించుచునే యున్నారు. కాని ఇండ్ల దగ్గరనే నిలిచియున్నారు. పోలీసువారు ఒక చిన్న సభను చెదరగొట్టిరి. నగరమంతయు కాంతముగనే యున్నది.

ఈజిప్టుకు హెచ్చరిక-హంతకులు పట్టువడుట

నవంబరు 23:—సమావధి నిచ్చుటకును, హంతకులనుబట్టి శిక్షించుటకును, సరిహారము నిచ్చుటకును అంగీకరించి ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు బ్రిటిషు లేఖకు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

నవంబరు 22:—బ్రిటిషు లేఖ ఇట్లు ప్రారంభమైనది:—ఈజిప్టు నూదానులో బ్రిటిషు ప్రజలపట్లను, స్వత్యముల విషయమునుగూర్చియు అజేపనిగ వైరమును సాగించుటచేతను, ప్రభుత్వమువారు దీనిని నిరుత్సాహపరచకపోవుటచేతను ప్రభుత్వసంబంధముతో కొన్ని సంఘములు ప్రయత్నించుటచేతను సభ్యులను జరుగుటకు అవకాశము గల్గెను. ఈహత్యలను నాగరక ప్రజలందరును ఈజిప్టును నీచముగ జూచెదరు. ఈ ప్రతికూల ప్రచారమును ఆపుజేయునీచో ప్రమాదము గలుగునని మగ్దొనాబ్బుగా రిచ్చిన హెచ్చరికను జ్ఞాపకము జేయుచున్నాము. సర్దారును జంపుటచే ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు విదేశీయులను

గాఢాదుటకు శక్తిలేదని గాని హరి కిష్టములేదని గాని ఈ హత్యను ఋజువుగ నైకొనవచ్చును.

దీనికి తగినచర్యను తక్షణము తీసికొననిచో ఈజిప్టు నూదానులో తమలాభములను గాఢాదుకొనుటకు తగినచర్యను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు సంబంధించెదరు.

కెయిరో, నవంబరు 22:—వైమరతులతో ఊరకొనక ఏదిగవైన రాచరీయకథలను గావించరాదనియు నూదానునుండి ఈజిప్టు సేనలను, ఉద్యోగములను మరలించవలెననియు నూదాను సేనలు నూదాను ప్రభుత్వము క్రింత జేరవలెననియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు గోరిరి.

బ్రిటిషు అధికారులు విరామముజేయు విషయమై సవరణ జేసికొను అధికారమును తామే పెట్టుకొనిరి. బ్రిటిషు న్యాయస్థాన ఉద్యోగులను ఆధిక సలహాదారులుగను బ్రిటిషువారికి ఉంచుకొనవలె ననుచున్నారు.

ప్రతిపంతు నీటిపారుదల విధానమునుగూర్చి తెలియజేసిరి. వీటికిన్నిటికిని 24 గంటలలో ప్రత్యుత్తరము నీయవలెననిరి.

నూదాను నీటిపారుదల

ను గూర్చి బ్రిటిషువారు రంపివలేఖ ప్రకారము ఈజిప్టు ప్రతిపంతు గావలసిన నీటి ఆధారమునకు లోటు రాదనియు 1922 లో జేసిన ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్య ప్రకటనమునకు భంగమురాదనియు 1899 లో నూదానుగూర్చి చేసికొన్న ఒడంబడికకు భంగము రాదనియు అధికారరూపముగ బ్రిటిషువారి యభిప్రాయము తెలియుచున్నది. హంతకుల మోటారుబండిసంఖ్యను ఒకమూల తుపాకులు గాల్చుచున్నను, లక్ష్యపెట్టక ఆనవాలుపట్టిన ఆంగ్లేయుల ధైర్యము వెంతయు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు గుర్తించిరి. ఈహత్యలో చనిపోయిన ఈజిప్టు పోలీసువారికి 1000 పానుల బహుమతియుండెను.

నూదానులో అభిప్రాయము

నూదానులో అన్ని తెగలవారును స్థానగారి హత్యపై విచారించుచున్నారు. ప్రతికూల బ్రిటిషు ప్రచారము వట్ట ఏవ గింపు గల్గెనట్లు. దేశీయుల ప్రభుత్వ క్రిపరాయణతో బ్రిటిషు ప్రభుత్వముపట్ల హెచ్చినది. బ్రిటిషు భావనకుగూడ చాలచలనము గల్గెను.

ఈహత్యవిషయమై తీవ్రమగుచర్య నవలంబింప వలెనని డెయిలీ క్రానికలు మరితర బ్రిటిషు వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

జిగులు పాపాగారు

రాజీనామా నియవచ్చును

జిగులుపాపాగారు రాజాను తక్షణము జూదుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. రాజీనామా నిచ్చునని అనుకొనుచున్నారు. ఆలెంబీ ప్రభువు బ్రిటిషు లేఖను జిగులుపాపాగారి కందజేసెను. ఆయన కుచితమర్్యాదలు నచ్చినపుడు పోయినపుడు జరిగెను.

కెయిరో, నవంబరు 23:—బ్రిటిషు లేఖను ఆంగ్లమున ఆలంబీగారు జనుబులుగారికి చదివి వినిపించిరి. ప్రెంచి ఆనువాదముతో దాని నందజేసిరి.

లండన్, నవంబరు 22:—ఆంగ్ల సర్దారునిట్లు సానుభూతిని జూపుటకు 10 నిమిషములు ఈజిప్టు రాజ్యాంగసభ ఆవుజేయబడెను.

రాజాను జూచివచ్చిన దివస రహస్య సమావేశమును గావించుటకు జనుబులుగా రుద్దేశించిరి. బ్రిటిషువారి కోర్కెలలో కొన్నిటిని అంగీకరించెనని పార్లమెంటుకు జనుబులుగా రెండుజేయ అందరను ఆయనయందు విశ్వాసమును జూపిరి.

హంతకులందరిని పోలీసువారు పట్టుకొన్నట్లు జనుబులు పక్షపత్రికలు తెలుపుచున్నవి.

ఈజిప్టు పార్లమెంటు అభిప్రాయము

లండన్, నవంబరు 23:—కోహులకు సంబంధించిన మరతులను తప్ప ఇతరమరతులన్నిటిని నిరాకరించుటకు పార్లమెంటువారు ఏకగ్రీవముగ జనుబులుపాపాగారికి చేయూతనొసగిరి. బ్రిటిషు రాయబారి కాన్యాలయమున ఈజిప్టు ప్రత్యుత్తరమును ఆపరాధము నందజేసెన గనుకొనుచున్నారు.

సేనలు 26 తేదీని ఏగును

ఈజిప్టు లంకామైదు మొదటి పటాలము శతఘ్నులతోడను సేనలతోడను ఈజిప్టును 22 తేదీని బయలుదేరును.

ఉత్తరక్షణమందే చర్యనుదీసికొన

వలె ననుట

లండన్, నవం 23:—రేపటికుధ్యాహ్నమే అపరాధమునీయనలెనని ఆలెంబీ ప్రభువు తెలియజేసెను. ఈజిప్టు, సేనలు నూదానునుండి ములించవలెనని నూదాను ప్రభుత్వమునకు తరువుజేసెను.

బ్రిటిషు సేనలు

అలగ్జాండియానుగూడ పోవునపుడు విశ్వాస్థులు ప్రతికూల బ్రిటిషు సభలను గావించిరి. విహనములువచ్చెను. కెయిరో ప్రజలలో బ్రిటిషు లేఖా ప్రకటనము సంచలనమును గలుగజేసెను. ఈలేఖల ప్రతికూల విస్తారముగ గొనుచున్నారు. చాల ఆవేశముగ నున్నది.

ఇంకొక హంతకుని బట్టుట!

ఇంకొక ద్రోహినినిన్న రాత్రిబట్టుకొనిరట. స్థానసతీయు దుహితయు ఇంగ్లండుకు బయలుదేరిరి. నిన్నటి ప్రతికూల బ్రిటిషు సభలచే బ్రిటిషు సేనలు కెయిరోలో టూటాయిచెను. అంతయు నెమ్మదిగనుండెను. సప్తమొదటి పటాలము 22 తేదీని ఈజిప్టుకు బయలుదేరును.

సర్దారు అంత్యక్రియలకు ఆందరును వచ్చిరి.

ఇస్మితు పాపాగారి రాజీనామా

లండన్, నవంబరు 22:—ఇస్మితు పాపాగారి ఆనుచరులు చాలమంది ఆయననుండి వీలిపోవుటచేతను అభిప్రాయభేదము గలుగుటచేతను మంత్రివర్గము బలహీనముగ పరిణమించుటచేతను రాజీనామా నీయవలసినవై ననుచున్నారు.

పెలిజేగారు మితవాది నివాసముగలవారు. స్వాతంత్ర్యమనసుగలవారు. ఒకరు శిష్యునదియెట కిష్టము లేకపోవుటచే పూర్వము ప్రధానామాత్య పదవిని వదులుకొనెను.

ముస్సోలిని గారికి సహాయము

విశ్వాసతీర్థానము

ఇటలీ పార్లమెంటులో తీర్మానము

లండన్, నవంబరు 22:—ఇటలీ పార్లమెంటువారు ముస్సోలిని గారియందు విశ్వాసమునుబెల్లపును 887 గురు ఆనుకూలముగను, 17 ప్రతికూలముగను తీర్మానించిరి. 18 గురు ఓటును సేచెను.

ప్రభుత్వమువారి దేశీయ విధానమునుగూర్చి చర్చంతయు జరిగెను. ప్రతికూల స్వాతంత్ర్యమును తగ్గించుట తప్పని ప్రభుత్వమునై, ఆక్షేపణలను గావించిరి. మునిసిపలు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు అక్రమపద్ధతులను ప్రవేశపెడుచున్నారనిరి.

పూర్వము ప్రధానామాత్యుడుగనున్న నలాందరుగారు ప్యాసిస్టు పాలనమునకు తోడ్పడెననిరి.

ప్రతికూల స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి జరుగుచుగ దేశీయమంత్రి శాసనమును ప్రవేశపెట్టుటకు ఓట్లు నిచ్చుటకు పూర్వము పూనుకొనెను.

ప్రభుత్వ విషయములకు ఆ హంతకుల వ్యవహారములకు సంబంధము లేకుండ విడిచియుటకు ఎంతయు శక్తినించనలేక ప్రయత్నించుచున్నాడనని ముస్సోలీని గారు నడిపిరి. యథా ప్రకారము పరిపాలన మేగ్గుటకు విషయము లన్నిటిని పార్లమెంటుకు తెలియజేసెననని ఆధయ యుసగిరి.

రిపు పరిస్థితులు

లండనులోనభ

అండరకును శాస్త్రముగనుండునటుల 1906 ఆస్టియరు చట్టములను 1912 ప్రాంతోస్పెయిను ఒడంబడికను జాతీయమితి సవరించునటుల జేయవలెనని రిపులపోరాటమునందున్నచున లండనులో ఆంగ్లోతుక్కుసంఘమువారును, ఈసునెట్టు, సర్కిలు వారును తీర్మానించిరి.

చీనా - జర్మనీ

లండన్, నవం 28:—జాతీయమితివారు నిపాద్యజేసిన దిగుమతిపట్టికలకు చీనాజర్మనీదేశములు అంగీకరించవలెనని పికింగులో నున్న జర్మనురాయబారి లేఖను సానుభూతితో చీనాప్రభుత్వమువారు రాలీచించిరి.

సుప్రసిద్ధ ఫ్రెంచిసాంఘికవాది మరణము
ఆతని ఉత్తరక్రియలు నేడు జరుగును.

ఇంగ్లండు - సోవియటు

ప్రిటను పరిస్థితులు

టైముస్పత్రికాభిప్రాయము

లీపెల్లు, నవంబరు 22:— సోవియటు ప్రభుత్వమున కంపిన ప్రత్యుత్తరము సందియములన్నిటిని బాధించుచున్నది. ఒడంబడికలు రద్దయినవి. కార్మికప్రభుత్వమువారు గుర్తించిన సోవియటు పాలనాధికారమును ఈ ప్రభుత్వమువారు తొలగించలేదు. ఇంగ్లండులో సోవియటుప్రతినిధి యుండుటకు ఒప్పకొనిరి. వర్తకపు ట్రాడంబడికప్రకారము ఇదివరకున్న ఐర్లండు సాగవచ్చును. బోలిషివియు రాజకీయవర్తకవ్యాపారములను కలుపక విప్లవప్రచారమును సల్పరాదని హెచ్చరించిరి. బోలిషివిప్రభుత్వమువారు అంతర్జాతీయ రాయబారములను సమన్వేష్యముతో త్రికరణకుద్దిగ బరువుకీయున్నది లేనది వారిచర్యలనుబట్టి నిశ్చయింపవలెనని టైముస్పత్రిక వాకొనుచున్నది.

రషియాతో సంబంధములను నాగరకపు పద్ధతులమీదను, మంచినీధానముమీదను ఏర్పాటుజేయనుంటిమి. అన్నిటికిని ముందు బోలిషివి ప్రచారము ఆగినగాని ఏమియు తటస్థింపబడదనియు అందుకు జనీపిపుగారిలేఖయే సాక్షియనియు డెయిలీ న్యూస్పత్రిక తెలుపుచున్నది.

డచ్చి వైమానికులు

బజేరియాకు వచ్చిరి.

ట్రాట్స్కీ-గారిపై దాడి

అధికారమునుండి తొలగించుటకు ప్రయత్నించుట

రీగా, నవంబరు 28:—ట్రాట్స్కీగారు పూర్వార్చారమునకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుటచే వారిని అధికారమునుండి తొలగించుటకు తీర్మానించుటచే మాస్కోలో రాజకీయవర్గములు కలవరపడుచున్నవి. ట్రాట్స్కీగారికి రింగును వైనికవిప్లవసభాధ్యక్షుడుగానే యున్నారని, నాకాదశాశికాంగనే యున్నారని, ఆతనిసహాధ్యోగు లీతని నీపదవినుండి తొలగించుటకు గోరుచున్నారు. జనీపిపు, కామనాపు, స్టాల్టెల్గార్డను బలపరుచుచు ట్రాట్స్కీగారికి ప్రతికూలముగ తీర్మానములు జరిగినవి. ట్రాట్స్కీగారిపైనే ఇంకొకరిని నియమించుటకు వైనికవిప్లవసభ కూడనని తెలియుచున్నది.

విరియి ఎన్నికలు

జొనిగలులో ప్రభుత్వపక్షపాతి తుక్కుగారు నెగ్గిరి. రిపబ్లికను దాటిగాగోడిపోయిరి.

జె. ఎన్. సేనుగారు

లండన్ విశ్వవిద్యాలయమువారు గౌరవించుట

లండన్, నవం 28:—లండను విశ్వవిద్యాలయమువారు వాతావరణశాస్త్రసంబంధమున ప్రకృతిశాస్త్రపరిశోధన గావించినందులకు జే. ఎన్. సేనుగారికి ఫిలాసఫీడాక్టరసు బిరుదును నిచ్చిరి.

హెడజాబిపరిస్థితులు

నెజిడునుండి ఆలీగారికి అంత్యసందేశము

బారీక్, నవం 19:—హెడజాబి నెజిడుప్రభుత్వములకీ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరిగెను. యుద్ధమునకు సిద్ధముగ నున్నారమనియు నెజిడు ప్రభుత్వమువారు సంధికి ఒప్పకొననిచో మెక్కానుండి వారివేలము తరిమివేయగలకై గలదనియు మరీఫు ఆలీబిఖాత్ హుసేనుగారు నెజిడు ప్రభుత్వమునకు సంధేశము నంపిరి. మరీఫుహుసేనుగారి పనులే ఈఅల్లరులకు కారణములనియు అందుచే ఆయనకొడుకు లందరును హెడజాబిని ఖాళీజేయు టవసరమనియు తరువాత ముసల్మాను ప్రాపంచిక తీర్మానము వెదురుచూడవలెననియు నెజిడు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

పవిత్రక్షేత్రములకు ధర్మకర్తలను నియమించు అధికారము ముసల్మానులకే గలదనిరి. ఇట్లయినే రక్తపాతము లేకుండ పోవు ననిరి.

యు నైటెడ్ స్టేట్సు బంగారు

ఇంగ్లండు

జర్మనుమునిసిమిత్తము లండనుకు 2000000 డోలరుల విలువగల బంగారును న్యూయార్కునుండి పంపుచున్నారని తెలియుచున్నది. యుద్ధమాదిగ ఇంతగొప్పమొత్తము నెత్తుదును బంప లేదు.

గృహనిర్మాణ సమస్య

లీపెల్లు, నవంబరు 28:—కట్టచట్టమునుబట్టి మీదఉక్కుగృహములను ఏర్పాటుచేయుటకు ఆంగ్లోకాఖామంత్రివర్గము వారు నిర్ణయించిరి. ఇది తక్షణము జరుగునని అనుచున్నారు.

నల్లమందు ఉపద్రవము

నిర్బంధములు

సభవారి తీర్మానము

జనీవా, నవంబరు 22:—మత్తుపదార్థములను తగ్గించి తయారుచేయుటకును, ఎగుమతులకు ముడిస్తువులను తక్కువగ ఉత్పత్తిజేయుటకు ఏర్పాటులను రెండుసంఘములను నేర్పాటుజేసిరి. హేసు నల్లమందు ఒడంబడికను సవరణజేయుటకు నూచించిరి. వైద్యమునిమిత్తము ఏవస్తువు లవసరమో నిర్ణయించుటకు కొన్ని సంఘము లేర్పరుపబడినవి.

సభవారికి చర్చించుట కధికారమున్న వా యను విషయమును ప్రత్యేకింపవలెనని ఇండియాప్రతినిధి తెలియజేసెను. తలపెట్టినకార్యము లేలుటకు పీలుగ నుండునటుల అంధరకును ఉపసంఘములందు సమానప్రాతినిధ్య ముండవలెనను పోలీసు తీర్మానమును అంగీకరించిరి. ఉత్పత్తిజేయువారులకును తినువారికిని సమానప్రాతినిధ్యము గావలెననిరి. ప్రయివేటు సంఘముల యభిప్రాయములను ప్రతినిధు లందరికిని బంచిపెట్టవలెనను స్పెయినుప్రతినిధియేర్పాటును అంగీకరించిరి.

ఇండియాకు వైమానిక పయనము

ఇదివరలో బ్రాంకరుగారు బుఖారెట్టు తేరివసంగతి నిజముగాదనియు నేడే కొలొను తేరివనియు తెలియుచున్నది.

చైనా మంత్రివరము

యాన్షాన్చునాయకుడు సర్వాధికారియగుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

పెకింగు, నవంబరు 25:—టాంచిజియా ఖాన్షాన్చుగారు ఖెంగ్యూషియాంగుగారు పెకింగునకు వచ్చిరి.

యాన్షాన్చు నాయకుడును యిదివరకు ప్రధానిగ నుండిన టాంచి జియా గారు ఆధ్యక్ష పదవిని స్వీకరించి సర్వాధికారిగానున్నారు. మంత్రివర్గమును పనినుండివిరమించుటచే హెంగ్యూషియాంగుగారు రాజీనామిచ్చి తనస్వయము యుద్ధమంత్రికవిప్పగించి యూరపు ఆమెరికాదేశములలో సంచారముజేయు నున్నారని ప్రకటించబడినది.

సామ్రాజ్యవస్తువదర్శనము

1925 సం. గూడ నుండునట్లు తీర్మానింపబడెను

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

బ్రిటీషు వస్తువదర్శనము కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు క్రొదగ్గునముగ్గి1925 సం|| గూడ నుండవలెనని తీర్మానించెను.

ప్రస్తుతపు ఆంధ్రచిత్రకారులు

వెంట్ల చిత్రకళాప్రదర్శనమునకు, చిత్రగురుల నంపిన ఆంధ్రచిత్రకారులలో, ముఖ్యులగు మువ్వరసుగూర్చి తెలియుచుండిన వృత్తాంతము, భావిఫలనూచకముగా, ఆంధ్రమహాజనుల కందరికి చాలసంతోషము నెరపుచున్నది.

దేశాన్నత్యకారకము లగు, ముఖ్యకళలందు, ఆంధ్రదేశము పేరిట, నిది యొక శుభచిహ్నముగా, గనబడుచున్నది. స్వవిధముల నభివృద్ధిచేందుగాక! ఈ చిత్రకళావిషయము, మన యాంధ్రదేశమునందు యిపుడు నూతనవృత్తిని పునర్జన్మము నంది, పాశ్చాత్యనిధులవల్లనున్న, దేశీయనిధులవల్లనున్న, సమముగా, పోగొట్టబడినందు, హెచ్చరికల గాంచుటచూడ యిక ముందు కాగల, యీ చిత్రకళాభివృద్ధిని, అందున భారతవన్మనకున్న, ప్రత్యేకించి ఆంధ్రదేశమునకున్న రాగల సత్ప్రీతియు, ఆంధ్రమహాజనులకు, కొండంత ఆకలను పురికొల్పుచున్నది.

కావున, యీ ఆకాంక్షరము, యెప్పటికిని, నిరాశకు కలుగజేయక, దినదినాభివృద్ధి నందుటకై, ప్రస్తుతము, కార్యరంభమునకుగడంగిన, చాలా భాష్యకాగ్గుగారు, చా.రామారావుగారు, వి. వెంకటరత్నముగారు, యింకను, అనుసరించు, యితర చిత్రకారులకు అందరికి పరమేశ్వరుడు, దీర్ఘాయురారోగ్య విశ్వరథముల నిచ్చి రక్షించుగాక యని ప్రార్థన. శ్రీరాజాధిరాజ మహారాజులున్న మేటివిద్యతో శిఖామణులున్న సకలవిధముల నాదరణయొసగి యీ చిత్రకారులకు ప్రోత్సాహమొసగి పోషించునెడల త్వరలోనే భువనహామయ అభివృద్ధి నొందజాలదురు ..... దీని కంతయు, ఆంధ్రమహాజనుల ప్రోత్సాహము, కావలసియున్నది. పూర్తిగా తెలిసి గాని, తెలిసీ తెలియని హేతువునగాని మరియే కారణమునగాని, దేశీయసోదరులు, పలువురు పలువిధములుగా యీ చిత్రకళనుగురించి, యీ సహజ చిత్రకారులవిషయమై ఉపన్యసించినను, కొంత సత్యమును, కొంత అసత్యమును మిశ్రమమై యుండునగాన ఎట్టి, దూషణ భూషణ తిరస్కారములకైనను, చెవినియక, సత్యమును మాత్రమే గ్రహించుచు, నిగర్వలై నిజమును సహజకర్మ తంత్రము, నెరవేసపుడె పవిత్రముగ జీవితచారిత్రములు గల్గి, యీ చిత్రకారులు, విజయము నొందగలరు. రాబోవువారికి, మార్గదర్శకు లగుదురు.

తల్లి, నిజప్రేమాతిశయమున, తన కన్నశిష్యులకు, యేవిధముగ దృష్టివోషములవల్ల యేమి పీడ వాటిల్లునో యని బహు భద్రముగ సర్వోపకాంతలచే, హృదయమునం దిడికొని పెంచి పెద్ద చేయునో, ఆవిధమున నే, శ్రీదేవీ, దేశమాత యిట్టి బిడ్డలను గూడరక్షించుగాక! వెంట్లప్రదర్శనమునుండి, కేవలాప్రదర్శనమునకు యెక్కుకొనిన చిత్రగురులలో, వైస హెగ్గొనిన మువ్వరు చిత్రకారులయొక్క చిత్రపులు, ఈ క్రిందివిధముగా తెలియుచున్నది. గతించిన 19-11-24. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాయందు, గానవచ్చిన ఆంధ్రచిత్రకళయను, వ్యాసమందు, యీ వైచిత్రకారుల విషయమై, చెప్పబడియున్న యంతములు పూర్తిగా లేవని, కొందరు ఆంధ్రమహాజనులు అభిప్రాయభేదము నొందినందున, ఈ క్రింది నిబంశమును, సరిగా నిర్దాపించితిమి.

పోస్టుటెలిగ్రాఫు శాఖల డైరెక్టరు

జనరలుగారి పర్యటనము

ధిల్లీ, నవంబరు 24:—పోస్టుటెలిగ్రాఫు శాఖల డైరెక్టరు జనరలుగారు జి.ఆర్.క్లార్కుగారు నవంబరు 27వతేదిన ధిల్లీలో బయలుదేరి కలకత్తాకు వెడలుచున్నారు. డిసెంబరు 5వతేదీవరకు అచ్చటనుండి పిమ్మటమదరాసుకుపోయెదరు. మదరాసు 7వ తారీఖునకు చేరెదరు. మదరాసులో 10వ తేదీరాత్రిబయలుదేరి బొంబాయిపయణమైపోయెదరు 12వ తేదీనాటికి బొంబాయిచేరి అచ్చట 17వ తేదీవరకుండెదరు. 18వ తేదీనాటికి ధిల్లీ తిరిగివచ్చెదరు. (అ. ప్రె.)

శాంతముతో మెలగిరి. ఈజుప్టు రాజ్యాంగసభవారు ఊమాపణ, నేరస్థుల శిక్షణ, సప్తపరిహారములకు సంబంధించిన మరతుల సంగీకరించిరి.

సప్తపరిహార ద్రవ్యమును, ఈజుప్టుప్రభుత్వము వెంటనే చెల్లించి, తన సద్భావమును ప్రకటించెను. మిగిలిన విషయములలో జగ్గుల్ పాషాగారు లొంగిపోయి, ఈజుప్టు స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలిగించినను తలచు పలువురసభ్యులమనముల నావరించెను. కాని జగ్గుల్ పాషాగారు దూరద్రష్టులు. తమబలమును ఎదుటిబలమును, దేశకాలపరిస్థితులను గుర్తింపగల సమర్థులు. ఉద్రేకసమయములందు గూడ శాంతమునుకోల్పవని రాజ్యాంగకోవిదులు. అందుచే కడునేర్పుతో నీనమయమున మెలగ నిశ్చయించిరి. కాని, జనసామాన్య మట్టి ఇంద్రియనిగ్రహమును జూపజాలదు. అందుచే జగ్గుల్ పాషాగారి దృక్పథముపట్ల అసంతృప్తి జూపుట వింతగాదు. ఐనను, జగ్గుల్ పాషాగారు దేశరక్షకులని ప్రజలకు తెలియును. మరియొక రాష్ట్రానము నాక్రమించుట దుర్మభవనిగూడ వారికి తెలియును. ఆకారణము చేతనే, వారియెడ ఎల్లరకును పరిపూర్ణ విశ్వాసము గలదు. కాని, ప్రజాభిప్రాయ మొకటియననుండ, తమయభిప్రాయముల నెటులనయినను కొనసాగించుటకు జగ్గుల్ పాషాగారు పూనుకొనలేదు. ఇట్టి సంక్లిష్టసమయమునందు పరిపాలన బాధ్యత నెవరయినను నిర్వహించునెడల, తాము అభ్యంతర పెట్టమని, జగ్గుల్ పాషాగారు స్పష్టముగ నివేదించిరి.

తుదకు జగ్గుల్ పాషా మంత్రివర్గము రాజీనామానిచ్చిరి. రాజగారు వీరి రాజీనామా సంగీకరించిరి. నూతన మంత్రివర్గ మేర్పడెను. సినేటు అధ్యక్షులగు జవారుపాషాగారు ప్రధాన మంత్రిలయిరి. నూతన ఈజుప్టు ప్రభుత్వమువారు సప్తపరిహార ద్రవ్యమును వెంటనే చెల్లించినను, సూడను నుండి ఈజుప్టు పై నికులను రిప్పించు విషయమున నేమి, విదేశీయుల రక్షణవిషయమై బ్రిటిషువారి సైన్య కొనసాగవలయునను విషయమున నేమి, తమ యనమ్మతిని దృఢముగ తెలిపిరి. ఈజుప్టునందు ప్రశాంతి మిక్కిలముగ నున్నదనుటకు, విద్యార్థుల సమ్మెకట్టులే దదర్శనము. బ్రిటిషు కోర్కెల నన్నిటిని ఈజుప్టు ప్రభుత్వమువారు మారుమాటాడక యంగీకరింపనందులకు గినిసి, బ్రిటిషు పైనికులు అలెగ్జాండ్రా కస్తము కార్యాలయముల నాక్రమింపవలెనని ఆలెస్సీ ప్రభువుగారు ఆజ్ఞాపించిరి. ఇట్టి చర్యల నవలంబించుటవలన, ఈజుప్టు ఇంగ్లండులకు గల సంబంధ మెట్టి స్థితిలోనికి వచ్చునో యూహింపజాలము. జగ్గుల్ పాషాగారు ప్రధానామాత్య పదవిని వదలుకొనుటచే, నూతన మంత్రివర్గము తగిన నిగ్రహము జూపునను నిశ్చయ మేర్పడకున్నది. కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వారంభమునందు, విదేశసంబంధము కడు క్లిష్టమగుచున్నది. భావిపరిణామ మెటులుండునో చూడవలయును.

కన్నర్యేటిపులు: విదేశవ్యవహారములు
విదేశవ్యవహారములపట్ల కడు జాగ్రత్తతో మెలగి, లేబరుప్రభుత్వమువారు చిక్కులననేకముల పోలగించిరి. పూర్వపుమంత్రాగపద్ధతినివదలి, స్వప్రమును బహిరంగము నగు రాయబారముల జరిపిరి. రీతి ప్రయత్నములవలన, ప్రాన్సు, ఇంగ్లండులకు

ఆంధ్ర పత్రిక
గాంధీ మహాత్మని వూజానిధి
 లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను
యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

చందాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి చేరిన వసూలు	కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రను వసూలు మొత్తము
ఇదివఱకు 50594-14-8	ఇదివఱకు 24549-1-8	ఇదివఱకు 24774-1-8.
నేటి వసూలు 7-0-0	గుంతకల్ కాంగ్రెసుసభ్యుడు వి. పకీరప్పద్వారా 7-0-0 (వివరములు క్షోభాచోద్రుమింపబడెను)	కోశాధిపతివద్ద 7-0-0
50601-14-8	24556-1-8	24781-1-8

పూజానిధికి సామ్యునుబంపు చిరునామా:—కా.నా.గేశ్వరరావు, నెం.7, తంబుకెట్టివిధి, మద్రాసు.

మధ్య సఖ్యము ప్రబలెను. జర్మనుసమన్య పరిష్కార మయ్యెను. రుష్యాతో సఖ్యము సమాధానముగూడి రెను. ఈజుప్టుతో భేదాభిప్రాయముగలిగినను, అనుకూలసంబంధముమాత్రము చెడిపోలేదు. ఎన్నికలకు ముందరమాత్రము, వ్యవహారమంతయు మొదటికి నచ్చెను. పరిస్థితులు క్లిష్టములయ్యెను. ఇందుకు కన్నర్యేటిపుల గంధర్వశిష్య ముఖ్యకారణ మనుటకు సందియములేదు. ప్రస్తుతపరిస్థితు లెటులున్నవో జూడవచ్చును. లేబరుపక్షమువారు రుష్యాతో గుదుర్చుకొనిన సమాధానమును, కన్నర్యేటిపుప్రభుత్వమువారు రద్దుజేసిరి. జనోవిఫ్ లేఖయొక్క సత్యాసత్యములనుగూర్చి, లేబరుప్రభుత్వమువారు కేసంగతిని నిర్ధారణజేయలేకపోయిరి. కన్నర్యేటిపు లేబరుచిన సంఘమువారుమాత్రము లేఖ సత్యమయ్యే నిర్ణయించిరి. ఎంతకష్టముమీదనో గుడిచిన సమాధానము వచ్చుయ్యెను. ఇట్టిఅనాలోచితచర్యలవలన, రుష్య నుయ్యవద్రవముతగ్గుటకుమారుగ, హెచ్చునేమోనని భీతిగలుగుచున్నది. వివిధజాతుల మధ్య నిరంతర వైషమ్యభావము ప్రబలుట, ప్రపంచశాంతిరక్షణకు తోడ్పడనేరదు. ఈజుప్టులో మరల కలనర మేర్పడినది. యధములను సంతరింపజేయుటకై, నానారాష్ట్ర సంఘమునం దొకయొడంబడిక తయారు జేయబడెను. లేబరుప్రభుత్వ ప్రతినిధియగు పారమారు ప్రభువుగారు విశేష శ్రమదీసికొని, యిట్టి యొడంబడిక గుదురుటకు ప్రోద్బలమొసగిరి. కాని, స్వల్ప కారణముల వలన, పరిష్కారము గుదురక పోయెను. ఈమారు జరిగెడి నానారాష్ట్ర సంఘ సభలో నయినను పరిష్కారముగదురునని ప్రపంచ మెదురుజూచుచుండ, అవిషయమును కార్యక్రమము నుండి దీరీవేయవలయునని కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వము వారు కోరిరి. విదేశవ్యవహారము లీతీరున నుంప, సామ్రాజ్యమునందలి ఆంతరంగిక వ్యవహారములు గూడ విషమరూపము దాల్చినవి. హైందవసమస్యనుగూర్చి వివరింప నక్కరలేదు. కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వమువారు, నిర్బంధనిధానము నామోదించుటచే, దేశమునం దెట్టి ప్రతికూలభావము ప్రబలుచున్నదో బొంబాయి సమావేశ కార్యక్రమము జూచిన తేటపడగలదు. ఇట్టి విషమస్థితిలో, కన్నర్యేటిపులు వివేకముతో మెలగదరనుట, సందేహ స్పదము. ప్రస్తుతపు పార్లమెంటుసభలో కన్న

ర్యేటిపు లధికసంఖ్యాకు లియినను, సామ్రాజ్య వ్యవహారముల సీతీరున దుర్భరస్థితికి దెచ్చుచో, బ్రిటిషు ప్రజలలో నేవగింపు గలుగక మానదు.

బొంబాయి సమావేశ ఫలితము
బొంబాయి సమావేశమునందు, డాక్టరు బెసెంటుగారు కొంతవరకు ప్రతికూలభావము జూపినను, సమావేశఫలితమును గాంచి సంతృప్తి తెలిపిరి. అన్నిపక్షముల మధ్య సుహృద్భావము పెరిగినటులు, బెసెంటుగారు గుర్తించిరి. బొంబాయి సమావేశమునందు జరిగినచర్చ నిజమగుచర్యయని, ఈమె దెలుపుచున్నది. ఇకమీద అన్నిపక్షములవారును కాంగ్రెసులో జేరుటకు ఏలుగలదని యీమె నమ్ముచున్నది. తాము సమావేశపరుపనెంచిన కాన్ఫరెన్సుకన్నను, బొంబాయిసమావేశము ఎక్కుడు శ్రేష్ఠమయినదనియు, గాంధీదాసు మున్నగువారల యత్నములు విజయము గాంచెననియు, ఈమె చాటుచున్నది. నేడు సమకూరిన సంయోగము స్వరాజ్యసిద్ధికి మార్గముజూపు గాక యని, ఈమె హాంపించుచున్నది. ప్రతినిధు లనేకులు సంతృప్తిని గనుటచిరి. జస్టిసుపత్రిక మొదట ప్రతికూలముగ నున్నను, తుదకు చాల సంతసముజూపినది. బ్రాహ్మజాతరసమావేశము బెల్గాంలో జరుగవలెనను సూచనను గూడ యీపత్రిక ఆమోదించుచున్నది. కాని ఆంగ్లో హైందవ పత్రికలుమాత్రము విషాదపూరితములగుచున్నవి. బొంబాయిసమావేశమున పాల్గొనిన జస్టిసు నాయకులను, మద్రాసు మెయిలుపత్రిక "ఉన్నత్తు"లని పిలుచుచున్నది. జస్టిసుపక్షమును తానభిమానించినపుడు కనుపించని ఉన్నత్తత, నేడు ఒక్కమారుగ పైకి ఉబి కెను గాబోలు!

సామ్రాజ్యవిధానము
ప్రధానామాత్యునిచర్యను ఆమోదించుట
లండన్, నవం 28:—ముందు సామ్రాజ్యవిషయములను అసకూలముగ పరిష్కరించుటకు దోమినియను కమిషనరులతో ప్రధానామాత్యుడు సంప్రదించుట చాలమంచివనియు కుభనూచకమనియు సకాడే ప్రెస్సుపత్రిక తెలుపుచున్నది. దీనివలన గ్రేటుబ్రిటను, దోమినియనులకు సహకార మేర్పడు సహచున్నది. ఇది చాల అవసర మనుచున్నది.
న్యూఢవుండ్లండులో ఇద్దరు కనడా పైనికోర్కీగుల మీద బండిని పరుగెత్తించి చంపెనని తెలుపబడినవానికి ఒక సంవత్సరము శిక్షనిధించిరి.

స్థానిక వార్తలు

వైద్యకళాశాల విద్యార్థిసంఘము:—మదరాసు వైద్యకళాశాల ఆరంభమునందు చార్టరు వెంటసామిగా

రి ఆధ్వర్యమున ప్రారంభ సమావేశమైరి. వారి తీర్మానములను గూర్చియు పాతక్రమమును గూర్చియు చర్చించి తీర్మానించుకొనిరి:—

మదరాసు-రాకపోకలు:—బొబ్బిలినుండి రాజాగారు, మేకేక్ గారు యావుదయ్యగారివద్ద

ఏ.రంగవారియొద్దను, వెల్లింగ్గిగారియొద్దను, మురారయ్యగారియొద్దను, రామ్మిటి. ఏ. కామలింగంబ్రి(కాననభట్ట)లను, మురారయ్యగారియొద్దను, బొంబాయిసభలనుండి ఈ ప్రభుత్వము మొదలుగా తిరిగివచ్చిరి.

చెన్ననగర మరణముల నివేదికము:—22 తేదీ

తీర్థ ఆఖరయ్యనగరములో 1000 కి 52.7 మంది చనిపోయిరి. ఇంత క్రితము 48.8 చచ్చిరి. 14 గురికి కలరాతగిలి 11 చచ్చిరి. 10 నుండి మహాచిచ్చి 4 చచ్చిరి. ఇతర వ్యాధులు 58 చచ్చిరి. ఈవారములో 1928 లో 1000 కి 44.8 చచ్చిరి అని గణాంకములు ప్రకటించుచున్నారు.

విద్యకళాశాలమంత్రిగారి సంచారము

27 వ తేదీ ప్రార్థన 8.30 గంటలకు అల్పహారము చేసినాడు.

27 తేదీ ప్రార్థన 8 గంటలకు బంధువుల పావురాలలో పునాదిపాడు శ్రీ వెంకటేశ్వర గోపాలకృష్ణ హైస్కూలును చూచుట.

జిల్లాబోర్డు ఆధ్వర్యమున మోటారుమీద ప్రయాణము.

27 తేదీ ప్రార్థన 9.15 బంధువులను, 9.15 నుంచి 10.30 ఆదిమాంధ్రులకు ఆంధ్రదేశ దీనసంఘమువారికి ఉపన్యాసము.

10.30 నుంచి 11.45 హార్మి బాలికాపాఠశాలను యాంబిలిలోయువతీ హైస్కూలును శ్రీరామా మధ్యమపాఠశాలను, హిందూ హైస్కూలును చూచుట.

సాయంత్రం 2 గంటలకు ఆంధ్రబాలికాపాఠశాలను చూచుట.

2.45 కు టీచర్లు మేనేజర్లు సమావేశమున కన్వెన్షన్ సమావేశము.

3.30 జిల్లాబోర్డువారి సన్మానపత్రము.

4 గంటలకు మిర్జాపూరు రాజాగారిచే అల్పహారం విందు.

8 గంటలకు భోజనం.

28 తేదీ

ప్రార్థన 8 గంటలకు మునిసిపల్ సన్మానపత్రము నిర్బంధప్రాథమిక విద్యార్థిధాన విచారణ.

10—11.30 సంతాపము.

2—3.50 మునిసిపల్ పాఠశాలను చూచుట.

4—6 గోవిందకళాశాలలో బహుమతుల నిర్పాట.

ఈపై (పాత్రికాగారి) కార్యక్రమమును జిల్లా బోర్డువారు తెలుపుచున్నారు:—

దాంపత్యపు హక్కుల నమలులో పెట్టుట

హైకోర్టునందు అప్పీలు

వెల్లూరువాస్తవ్యులగు వి. ఆలిమేలమ్మగారు అనునామె తన భర్తయగు కె.పైను వి. మాదాన్, వి. ఎం. ఎస్. అనునామెల వై. దాంపత్యపు హక్కులను ఆమెలలో పెట్టవలెనని వెల్లూరు జిల్లా జడ్జిగారిచే దాఖలు చేయెను. జిల్లాజడ్జిగారు రెండువెలుగుల పూర్వ మదేవిధమున దీక్షింపగిరి. రెండువెలుగులైనను ఈదీక్షింపకారము మాధవమగారు తనభార్య నింకను దీక్షింపని వెళ్లగదనియు, అందుచే నాదీక్షింపములలో పెట్టించి ఎలసినదనియు ఫిర్యాది, హైకోర్టువారికి గావించుకొనిన అప్పీలు ఈదినమున వ్యాయమూర్తిగారియొద్దను తిరిగి విచారణకు వచ్చెను.

ముద్రాయి వెల్లూరులో జిల్లా వైద్యాధికారిగ నుండెను. ప్రస్తుతము తాత్కాలికముగ చెన్నపట్టణము కంటివెద్యకాల యందు పనిచేయుచుండెను. ఈతడు తిరునల్వేలికి బదిలీ చేయబడుటచే అప్పీలును వెళ్లవలసిన ప్రస్తుతము కన్నమరాహాలో బంధువుల బసయ్యయందును.

ప్రతివాదితరపున బుర్రా సత్యనారాయణగారు వాదించుచు ప్రతివాది కోర్టువారియొద్ద ప్రతిభాకారము నడపమనెను. తమద్వారా జేయుచుండెననియు, ఈపట్టణమున నాతడు తాత్కాలికముగ మాత్రమే యుండుటచేతను వారములేకపదిసంఖ్యలలో తిరునల్వేలికి బదిలీయైతే పనిచేయుండుటచేతను ఇంటివరకును ఫిర్యాదిని తనగృహమునకు జెప్పకొన లేదనియు, ఫిర్యాది ఆతని గృహమునకువచ్చుచో అతడెట్టి ఆక్షేపణయు చెల్లవదనియు నుడివెను. ముద్రాయి తిరునల్వేలికి వెళ్లి అచ్చట గృహము నేర్పరచుకొనినతరువాత ఫిర్యాది ఆతనిగృహమునకు వచ్చుచో నామెను గ్రహించును అని ముద్రాయి తరపున వ్యాయవాది నుడివెను.

ఫిర్యాదితరపున ఎం. ఏ. గోవిందరావువయ్యగారు వాదించుచు, గతవాయిదాసమయమున ముద్రాయి తరపున వ్యాయవాది ముద్రాయియొక్క గృహమునకు వచ్చుటకు ఫిర్యాది అంతరాయము గన్పరచుటలేదని నూచించుటచే ఫిర్యాది చెన్నపట్టణమునకు రప్పించబడెననియు ప్రస్తుత వివాదమున తమబంధువుల గృహమునందు తాత్కాలికముగ రెండుమాడు దినములుగా నివసించుచున్నదనియు, ఆమె తిరిగి వెంకటాచలంపై ప్రభుత్వమునకు వదిలినదనియు, ఫిర్యాది, తిరునల్వేలి వెళ్లినపుడూ మేము వెంటినిదుకొని వెళ్లినట్లుగానన్నవలెననియు గోచెను. గోవిందరావువయ్యగారికిను నడుపుచు, ముద్రాయి కిని ఫిర్యాదికిని వశమైనవస్తువులు ఇంకను పోలేదనియు, కాలమునుక్రమే వానిని పోగొట్టుకలదనియు, అందుచే ఫిర్యాది ముద్రాయియొక్క వెళ్లినిగించునపుడు, మొదటికొన్ని దినములవరకు ఫిర్యాదియొక్క సోదరిగూ ఆ గృహమున నుండుటకు అనుమతి నొసగువలెననియు ఫిర్యాది బాలిక యగుటయు తిరునల్వేలి ప్రాంతప్రదేశ మగుటచేతను అట్లుగోరినదియు నుడివెను. దంపతులకిరెండుపురుషుల సోమసంఖ్యను కుడినవెలుగునే ఆమె సోదరి తనగృహమునకు జనును. ఆమెకు అచ్చట నుండుటకు న్యాయములే నేమాత్రమును ముద్రాయి భరింప నక్కరలేదు. అన్యాయమునంతను ఫిర్యాదితరపువారే భరించును. ఆమె తనభర్తను, కిల్లలనవదలి ముద్రాయగృహమున నుండుట, కష్టమైనను, ఫిర్యాది ముద్రాయిలకొరకు ఆకష్టమును భరించుట కామె సిద్ధమగుచున్నది. అని నుడివెరి.

ముద్రాయి తరపున వ్యాయవాది, ప్రేమాచన కభ్యంతరమును చెల్లపుచు, ఫిర్యాదితో నామెసోదరి రాగుండదనియు, ఫిర్యాది తేనుమునకే ఇల్లు చెప్పయంటిననియు, అందులక కష్టము లభింపకననియు నుడివెను. ముద్రాయి తానుగావచ్చి ఫిర్యాదిని తీసికొని పోజాలదనియు ఫిర్యాది తిరునల్వేలి యందు ముద్రాయిగృహమునకు వెళ్లవలె ననియు నుడివెను.

తిరునల్వేలిలో ఫిర్యాది ముద్రాయిగృహమునకు వెళ్లుటకును అప్పుడు ముద్రాయి ఆమెను గ్రహించి దంపతులకు నుండుటకును అవకాశమొసగుటగాను వ్యాయమూర్తి వారెను గను తేనును రాబోవు 5 రోజు తేదీకి వాయిదావేసిరి.

నర్ మహమ్మద్ షాగారు

ధిల్లీ, నవంబరు 24:— నర్ మహమ్మద్ షాగారు దిశంబరు 10-న తేదీ: ధిల్లీ నుండి లాహోరు వెడలెదరు. లాహోరులో నొకదినముగి కలకత్తాకు బోయెదరు. కలకత్తాలో షాగారు 20-న తేదీ సాయంత్రమునకు నుండెదరు. మిస్సెల లాహోరు నగరమునకు షాగారు 24-న తేదీ నాటికి తిరిగివచ్చెదరు. దాల్హౌజున్న ఆగ్రా, ఆమృతసరములందు నర్ మహమ్మద్ షాగారు కాగెదరు. (ఆ. ప్రె.)

“నేనేకవాబును”

అనిచెప్పి మోసగించుట

కోర్టు తేదీవరకు 200 లు అపరాధము.

నేటిదినము రెండవ ప్రెసిడెన్సీ మాజిస్ట్రేటు టి. భగవంతుని ప్రకారము గయానీ దండుగారిని ఆబ్దుల్ రహమాన్ మోసగించి కేసులో తీర్చివేసిరి.

ముద్రాయి:— నూరతు నివాసియు ఆబ్దుల్ రహమాన్ ఖాను అనునాతడు బొంబాయి రాజధానియందలి ఖైలానబాబుగారికి తెలిపి.

ఫిర్యాది:— మోతీరామ్ కంపెనీ యజమానియగు గయానీ దండు అనునాతడు నగలు, సిల్క్ వ్యాపారములు.

23.12.24 వ తేదీన ముద్రాయి ఫిర్యాదిగంపెనీ యొద్దకు విలువగల దుస్తులధరించి వెళ్లి తాను బొంబాయి రాజధానియందలి సాలిమన్ వాబునకు సోదరుడను, దివానుననియు నమ్మించి రు. 200 లు విలువగలిగినట్టి పట్టువస్త్రమును బంగారుగొలుసును తీసికొని పైకము పిమ్మట చెల్లించునట్లు ఒప్పందము చేసి యెను. కాని విలువపగ సామ్యుపంపలేదు. బొంబాయికివచ్చి యు ముద్రాయిచే ఇట్టి నేరములు మరిరెండు వచ్చియుండెను.

ముద్రాయి తాను వస్త్రపులను ఖరీదుచేసినది నిశ్చయమైనదియు కాని వారలను పైవిధముగ జెప్పి మోసగింపలేదనియు, తన కుర్రానినినడల్పు ప్రస్తుతమురానందుక చెల్లింపలేదనియు తెలిపెను.

వ్యాధ్యాధికారి ముద్రాయిని నేరమునిగ నిర్ణయించి కోర్టు తేదీవరకు వైదున్యు రు. 200 ల జాబ్బానా నున్న విధించిరి. అపరాధము చెల్లించనినక్షమన రెండవవారములు విడిచివేసిన ననభవించునట్లు తీర్పుజేసిరి.

విధించిన అపరాధము రు. 200 లకుగాను ముద్రాయి తాను రు. 192 ల విలువగలవస్త్రపులు ఫిర్యాదినికేసు చేయబడెను.

డా|| ఆనందరావుగారు ముద్రాయి తరపున వాదించిరి.

ఎంజినీరులవిందు

నర్ మహమ్మద్ షాగారు ప్రసంగము

కలకత్తా, నవంబరు 22—ఎంజినీరుల విందునందు బంగారాప్రభుత్వముయొక్క బోర్డునకు ప్రభుత్వమువారి తరపున నర్ మహమ్మద్ షాగారిట్లు ప్రసంగించి:— “నా ప్రాజెక్టులపై రిపాలరము చేయించుటకు సంబంధించిన బోర్డునున్నాము. ప్రస్తుతముందుగల ప్రభుత్వము మిగిలినవారల అంగీకారముగ నుండక బోవిచ్చును. కాని గమ్యస్థానము ముందుగ చెప్పబడుటచే మిగిలినవారు విధానమును క్రోడజాపుచుండిరి. ప్రపంచమునలిని ర్యాంకర్లలో ఎంజినీరుల స్థానము నలంకరించుచున్నారని మిగులగానుచున్నాడు. ప్రభుత్వమును నిర్మించుటకు మిగిలిన వాయము జూపరాదు? ర్యాంకర్ల తరపున, వాటిచేయింపబడిన వార్తాపత్రికలకు, ర్యాంకర్ల వ్యవహారములందు పాల్గొనజట్టి వారికిని మాత్రమే యాపని యేలవిడువవలయును? స్పెండ్రిముగ నాలోచనచేయునట్టియు, నిర్ణయముగ వారిని ర్యాంకర్లముల ప్రకారము ఆచరించగలిగినట్టియు వారివ్యక్తులకు ర్యాంకర్లము దువర్తముగ నివ్వకు గావలసియున్నాడు. అట్టివారే ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను బరిష్కరించగలరు. ర్యాంకర్ల విషయమును చిక్కులుగావు ప్రభుత్వము పెదుర్చొనినపుడు, విప్లవకారుల చేష్టల నలన ప్రభుత్వము నకు భీతిగ గలిగించుచున్నది. ప్రభుత్వము ప్రతి మానవుడును గోరుమొదటి స్వాతంత్ర్యము. పిమ్మట యెల్ల స్వాతంత్ర్యములను దానివెనుక ఆంధ్రవింపవలయును. అభిప్రాయమెట్టివైనను, కొంకనుండి మనుష్యులు యెవరు జీవించ కలసినదియు, నెవరు యువపురుషున కతిథులుగా బోవలసినదియు నిశ్చయించునపుడు స్వాతంత్ర్యము పూజ్యమగుచున్నది. ర్యాంకర్ల విధానముగూడ యీ విధిలే పరిస్థితులందు నిలువజాలదు. విప్లవకారుల నిష్ఠాను వచ్చినట్లు దుండముల తేలుచున్నచో ప్రభుత్వము తేలుచుండును. ఈసమస్యయే యిరదేశముల నెదుర్కొనెను. కడిచిన 15 సంవత్సరముల యందుండియు గలసితిగతులను అనుసరించి బంగారము విషయమై యీ సమస్య పరిష్కరింపబడవలయును. ఈసమస్య విషయమున జాగ్రత్తగా నాలోచించిన వారెల్లరును నొక్క అభిప్రాయమునకే వచ్చుచున్నారు. ఆవిధానమునే ప్రభుత్వమువారు అమలునం దుంచి యున్నారు.” (ఆ. ప్రె.)

సంస్కరణముల విచారణసంఘము

ధిల్లీ, నవంబరు 24:— చిత్రాపూర్ణ చక్రించుటకు ఈ దువయమున గౌరవనీయులగు డా|| అగెష్టాండర్ నుడిమెను గారి ఆధిపత్యమున సంస్కరణముల విచారణసంఘము తిరిగి ప్రమాణక పర్యాయము. (ఆ. ప్రె.)

Madras Races GUINDY

మద్రాసు పందెములు, గిండి

ప్రారంభదినము

6-12-1924 తేదీ శనివారమునాడు

ప్రారంభముగను

మొదటిపందెము మధ్యాహ్నము 2 గం 30 ని మొదలుగల రోజులందు స్పెషల్ బండ్లు బీచి, పాల్కు, ఎగ్జోరు ప్రేమనులనుండి గిండికి పోవును. చెన్నపట్టణములో అన్నిభాగములనుండి మోటారుబస్సులుగూడ గిండికి పోవును.

భారతదేశమునందు వైద్యసహాయము

డా॥ లక్ష్మీపతిగారి ఉపన్యాసము

కర్నాటక ఆయుర్వేద వైద్యసభవారి యాజమాన్యమున చెంగళూరులో ధన్యంతరిణిజయంత్యుత్సవముల సందర్భమునందు డా॥ ఆచంట లక్ష్మీపతిగారు బి.ఎ. ఎం. బి. సి. ఎం. 28వ తేదీన యాదగువారిని ఉపన్యాసము నిచ్చిరి:—

పూర్వాచారములు

భారతదేశమునందు సహజమునందేయు ఆరోగ్యవిషయ మత్యంత ప్రాముఖ్యముగ పరిగణించుచు చుండెను. ధర్మార్థ సుఖసంధానమునక ఆరోగ్యవృత్త్యవసరము. కాస్త్రములన్నియు జీవనాభివృద్ధికి సహాయముచేయువి. 'ఆయుర్య' అనగా జీవిత సరిమాణము 'వైద్' అనగా తెలిసికొనుటయు అర్థము. ఇది శంకుభాగములగు విభజింపబడినది. (1) 'స్వాస్త్యవృత్తి' అనగా, సహారోగ్యమును కాపాడుకొనుట (2) అధ్యవృత్తి; యనగా వ్యాధులనుగూర్చి తెలుపుట.

హిందూమతమునందు వాచారములన్నియు ఆరోగ్యాభివృద్ధి ని శేయుటకు దోహదంప బడినవి. వర్ణాశ్రమ ధర్మములను దీక్షగా ఆచరించినచో వేదము శుచిగా నుండును. వ్యాధులు చేరరావు. పంచభూతములతో జేసిని అపవిత్రమొనర్చినను అధర్మమునిపించుకొనును. దీనివల్లనే అంటువ్యాధులు జన్మములు వ్యాపించును. కాలార్త కర్మజాం యోగోపాసమిధ్యా అతిమాత్రతా అనిగలదు. కాలకర్మలను దప్పి పంచకశృంగిరియములను దురుపయోగ మొనర్చినచో వ్యాధులు సంప్రాప్తించును.

ఆయుర్వేదము సంక్షోభోగొన్ని వ్యాధులకు బోమధములు తెలుపబడినవేగాని నగరపారిశుధ్యము ఆరోగ్యాభివృద్ధిని తెలుపుటలేవని యొక యాత్యవసరము. కావున వైద్యములులు తెలుపవలసి వచ్చినది. ఆయుర్వేద వైద్యము పూర్వపుమాదిరిగయి పుడు నిర్లక్ష్యము చేయబడుటలేదు. దాని ఘనత గుర్తింపబడినది. మదరాసు ప్రభుత్వమువారు గూడ దేశీయవైద్యము శేరుపాతకాలను స్థాపింపనున్నారు.

నేను ఏదేండ్లపాటు ఆంగ్ల వైద్యపద్ధతి నవలంబించి విజయ ఆయుర్వేదమునందు పనిజేయు మొదటిదేశిని. ఇప్పటి విదారేండ్ల యవధివమునందు నేను తెలిసికొన గలిగిన దేమన పాశ్చాత్యయోగములలో నొక్కదానినైన నుపయోగింప ను సకములేనది యెట్టివ్యాధులైన న నివారించ వచ్చునని యవధిస పూర్వముగ జెప్పగలను. ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములను చదివినచో ఆధునిక ధర్మసంబంధముగూడ లాభము సొందగలరు. ఉత్పాదకాయుర్వేదకాస్త్రమును గూర్చి అనేకతరములనుండి ప్రాసూచింప పరిశోధన ఫలితము లన్నియు ఒక్క తృటికాలమున కావకీయ కారణములచే యాపునాపబడుట జూడ విమృశమును సంతాపము గలదు. ప్రస్తుత వైద్య విద్యార్థులందరకు పాశ్చాత్యవైద్య శేషులు యొక వ్యామోహము యున్నది. అందుచే అధికసంఖ్యాకులుగా నందు చేరుచున్నారని అందరి యాధిక్యతగాదు.

వైద్యవృత్తి

ఇప్పుడీదేశమున రెండువిధములగు వైద్యవృత్తి నవలంబించెడివారు గలరు. పాశ్చాత్య వైద్యకాస్త్రముల నభ్యసించి నామ: వృత్తియందున్నవారు, సహజముగా వృత్తి నభ్యసించు వారు వీరిరువురకు పడదు. ఏదేశమునందుగూడ యిట్టి ఉత్తమ వృత్తియందు పోటీలేదు. ఇందు మొదటితరము వారికి ప్రభుత్వ సహాయముగలదు. రెండవతరగతికిలేదు. రెండవతరగతిలో వైద్యకాస్త్రమునందు యెట్టిక్షణయు బొందకయే వృత్తిలో జిగువారనేవలగలరు. అట్లొనర్చుట అనాగతమున అన్ని వైద్య కాస్త్రము లంగీకరించును. క్రమశిక్షణ బొందనివాడు వైద్య చికిత్సకు పూనుకొనుట ప్రమాదము. అది పరమార్థమైన నాధార పడియున్న యాశ్చర్య అగౌరవముగ నుండును. కావున యీ లోపము తొలగిపొవుట్లు డాక్టరులు, పాకీములు, వైద్యుల యెల్లరుగలసి సాటుబడవలెను. (సకేవము)

కార్మిలీయా సోరాబ్జీకన్య

కలకత్తాయందలి మొదటి న్యాయవాదిని

కలకత్తా, నవంబరు 24:—కలకత్తా ఉన్నత న్యాయస్థానముందు న్యాయవాదినిగా నుండుటకు దీనికొనవలసిన ప్రమాణమును నేడు కార్మిలీయా సోరాబ్జీకన్య దీనికొనెను. కలకత్తా న్యాయస్థానముందు ప్రొండవ స్ట్రీటులో కల్ల న్యాయవాదిగా నుండుట కీమేదు ప్రథముకాలం. (ఆ. ప్రె.)

కర్నాటకు నైపెండులు

ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించుట

అబ్దులు లతీఫురహమాన్ గారి ప్రకటన

అబ్దులు లతీఫు ఖురాశీ, అవాదుహిందు ప్రతికాసంపాదకులు యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

నేను కిలాఫతు యుద్ధమునందు పాల్గొనుచున్నాను నను కారణముచే తీసివేసిన నైపెండు (ధనసహాయము) తిరిగి యిప్పించవలెనని గొరుచు నామిత్రుడగు డా॥ నల్వేశం మదల్వారు గారు కాసనసభలో ప్రతిపాదించిరి. దానిపై కొంతచర్చ జరిగినది. కావున స్వయంపెండు యెందునిమిత్తము తీసివేయబడినదో నేను తెలుపవలసిన అవకాశము వచ్చినది. కానిముందుగా నానిమిత్తము తీసే మతమువారు కాకపోయినను మహమ్మదీయులతరపున మేము కోరకమునుపే కాసనసభలో వాదించుటకు పూనుకొనిన నల్వేశం మొదల్వారుగారికిని, వారి ప్రతిపాదనను బలపరచిన పి. ఆంజనేయులు పంతులుగారికిని తదితరప్రభులకును నాకృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాడను. నల్వేశం మొదల్వారుగారు హిందూమహమ్మదీయులైతికై చాల పాటుబడెడు విశాలహృదయులని నేనెఱుంగుదును. వీరు మహమ్మదీయులగు డా॥ ఉస్మాను సాహెబుగారి కనుకూలముగా మదరాసు కార్యాలయమున అధ్యక్షపదవి అభ్యర్థితము వలకొనిరి.

కిలాఫతు ఉద్ధముము

నా కిమ్మించుడిన ధనసహాయ మిదిగువవీటిగా తొలగించబడినది.

యుద్ధానంతరము భారతమహమ్మదీయులకు వారి పుణ్యక్షేత్రముల జోక్యము కలుగజేసికొనమని (బ్రిటిషుఇండియా దొరతనమువారు జేసిన వాగ్దానములు నిర్లక్ష్యము చేయబడినవి) తెలియగనే తమపుణ్యక్షేత్రములను కాలీపున కొప్పగించుమని గొరుచు వారు ఆందోళన ప్రారంభించిరి. మతాభిమానముగలవాడనగుటచే నేనుగూడ 1921 సం॥ ఉద్ధమునున్న స్థితి యందున్న ప్రభు అందుపాల్గొంటిని. మదరాసు ప్రభుత్వమువారు కిలాఫతు ఉద్ధముము రాజద్రోహపు టుద్ధముముగా పరిగణించి కర్నాటకు స్వయంపెండులనిచ్చు అధికారిగానున్న మదరాసు కలకత్తరుకు, నాన్పెండు నిలుపుజేసి సంజాయిషీ గోరవలసినదని ఉత్తరువుజేసిరి. కలకత్తరుగారు నన్ను బిలిచి లిఖితవాక్యాలును గోరెను. నేను కలకత్తరుగానికలసి నోటిమాటలలోనే వాక్యాలు నిమిటనే నాకడి పూర్తిగా జ్ఞాపకములేదు లిఖితపత్రము నాకు లభింపనందున జ్ఞాపకమున్నంతవరకు యాదినను సొందుపరచుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు నాన్పెండును నిలుపుజేయుట వ్యాధుముకాదని తెలుపుకారణము లేదు నూదించిరి.

నేనిట్లు చెప్పితిని:—(1) మాపూర్వీకులు కర్నాటక నవాబులవద్ద తీసికొనిన రాష్ట్రములకు ప్రత్యేకము యిచ్చుచున్న ధనసహాయముగలదే నీన్పెండు నాయొక్క పితృత్వము గావున ప్రభుత్వముకి తీసివేయ పొక్కులేదు (2) నేను ప్రభుత్వశత్రువుకాను (3) మఱియు నామందు నేరము కోర్టు లో గు జు వు జే య ని టై పెండు నిరాకరింపరారు. 4. నేను కర్నాటకు స్వయంపెండు పుచ్చుకొనువాడనునను నంతమాత్రమున యితర భృత్యులకుండు వాగ్దాననా స్వాతంత్ర్యము లేలగోల్పోవలెనో తెలియజేస్తున్నది.

నేను వాక్యాలము నిచ్చినపిదప కొంతకాలమునకు 1921 జూలై 28వ తేదీన ప్రభుత్వమువారు నాస్వయంపెండుకాళితముగా తొలగించినట్లు ప్రకటనపడిరి. అందుచే నీయుద్ధమునందు పాల్గొనుటకు కేవలము మతైకకారణములేనది తెలుపుచుంటినియు, ప్రభుత్వమువారు రండులకు కృపిచెందక నేను నైపెండు పుచ్చుకొన చగనివనిగా భావించి తొలగించుచున్నారనియు చెలిసిరి.

ఆ ప్రకటన వంటి నేను కేవలము మతముకొరకే ఉద్ధమునందు పాల్గొంటిని జెప్పినట్లు స్పష్టముగనున్నది. ప్రభుత్వవారికి సహింపబడరారు. ఈరెండు ప్రకటన లింకను ప్రభుత్వరీత్యాధులలో నుండియుండును. వాటియం దింతస్పష్టముగా తెలియుచుండ, హామీమొందరు సర్ ఆర్థుకు న్యాయుగాకు తాను కిలాఫతున కెట్టి ప్రతికూలవాడగాని నిస్సంకోచముగ మొన్న కాసనసభలో మొదల సాహసించుచున్నాడు.

ప్రభుత్వమువారికి సంతృప్తికరముగా నే నికముందు చర్యనుగూర్చి వాగ్దాన మొనర్చినచో విచారించెదమని హామీ మొందరుగారు చర్యసందర్భమున చెలిసిరి. హామీమొందరుగారు కానద్ద నెట్టివాగ్దానము గోరెదరు. నేను కిలాఫతువాదిగాననియు కావున మహమ్మదీయుడగాననియు జెప్పమునా? భారతీయుడ నగుటచే మాతృదేశ దాస్యముక్తికై కాటుకకు సామ్య పదముకొనమునా? లేక నామతాభిమానమంతయును

టగలపి ప్రభుత్వమువారి చర్యలన్నిటికి ప్రక్క తాళము జేయమనునా? అనగా, మాపూర్వీకులు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి అవసరపడుచును నడుపజేగొప్ప గొప్ప రాజ్యముల సప్పగించినందుకు ప్రతి హారముగానిచ్చిన ఆస్తియగు యీ ఆస్తిని తిరిగిరాబట్టుకొనుటకు యంతరాత్మను అమ్ముకొనమనునా?

ఎప్పటికి అట్టి నేరమునిగ నే యుందును

కిలాఫతు ఉద్ధమునందు పాల్గొనుటయు, (బ్రిటిషు సామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్యసంపాదనకై చార్మన్యరహిత సక్రమాం దోళనజరుపుట రాజద్రోహము ప్రభుత్వవైరప్రత్యాపనము నగునెడల, నేను నేరముజేసినది ఒప్పుకొందును. జీవితకాల మంతయు అట్టి నేరముగ నే యుందును. నేనీయుద్ధమున ప్రవేశించినది మొదలు వ్రాసిన వ్రాతలనుబట్టిగాని, ఉపన్యాసములబట్టిగాని ప్రభుత్వమువారు నాయందలి నేరమును రుజువు చేయలేదు. వారు నిజముగా నేను నేరముడగానని భావించెద లేని గౌరవపూర్వకముగా నాన్పెండు నాకీయవలసి యుండును. నైతికసూత్రములపాటించి, దేశస్వామ్యకాస్త్రనిబంధన ననుసరించినచో వారింతకత్తెవరు.

ప్రభుత్వమువారు నైపెండులు పంచవలసిన నిబంధనల నతిక్రమించునపుడు నన్యాయము జేయుట యే గాక యింకొక కుట్రంబు ను నకు గూడ నప్తము కలిగించిరి. నా స్వయంపెండును తీసివేయుటతోడనే, దానిని తన కీయవలసినదని నా సోదరుడు దరఖాస్తు జేసికొనినను, ఆయన ప్రభుత్వమువారిపట్టిలో రాజద్రోహి కాకన్నను, అది నన్యాయముపట్ల యాతనికే చెందవలసియున్నను, యొక్క జోమాకు దూరబంధునకు ఆర్కాటు ప్రెస్సనకు యీ యాస్తి మట్టజేప్పిరి.

ఈ సందర్భమున అబ్దులు అలీగారు మాట్లాడుచు యీ విషయము శేవల మొక్కవృక్షికి సంబంధించినదని సుశుభ్రగా జెల్పివేసిరి. అనగా కాసనసభలో చర్చింపబడినంత గొప్ప యంశముగాదని వీరి యభిప్రాయమై యుండవచ్చును. సక్రమాం దోళనపరు లగునపుడు ఒక్కవృక్షి స్వాతంత్ర్యమునకు సంబంధించినదిత్రము దేశ స్వాతంత్ర్యవిషయమునం టి ది కాదా? ఇది అబాంసాలివంటి ప్రజాప్రతినిధిభృత్యులు గమనింపవచ్చుది కాదు కాబోలును. స్వయంపెండు తీసివేసి నాటకాండ్లు గడిచినను దానికి సంబంధించిన యధార్థస్థితితంతు బడటకు వెచ్చి కర్నాటకు స్వయంపెండు పుచ్చుకొనువారి యవధులును, ముఖ్యముగా నాకు జరిగిన అన్యాయమును వెల్లడింపగలిగినందులకు డి. నల్వేశం మదల్వారుగారిని వేరొకసారి అభినందించుచున్నాను.

అఖిల మహమ్మదీయ విద్యార్థ బొంబేయిలో సమావేశమగుచు

అఖిల, నవంబరు 24:—అఖిలమహమ్మదీయ విద్యార్థ సభవారి వార్షికసమావేశము డిసెంబరు 28, 29వ తేదీలందు బొంబాయిలో జరుపబడును. సర్ యిబ్రహీం రహింతుల గారు అగ్రాధనాధిపత్యము వహించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

సండ్ గోవన్ మునిసిపాలిటీ నిల్వ వేయుట

బొంబాయి దొరతనమువారి ఉత్తరవు

బొంబాయి, నవంబరు 24:—మునిసిపలు ఎన్నికలు క్రమముగా జరుపలేనందులకు, మునిసిపలు ధనమును దుర్వినియోగము చేసినందులకు, పరిపాలనమును చక్కగచేయజాల నందుతును నాసికజిల్లాలోని సండ్ గోవన్ మునిసిపాలిటీ ఆరు మాసముల వరకు నిల్వ వేయుటకు బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు (ప్రజాయత్రాఖ) ఉత్తరవు వారిచేసి యున్నారు. చట్టము ప్రకారముగా ఎన్నికదారుల జాబితా తయారుకావడలేదనియు, చట్టము ప్రకారము అది తయారుజేసినటుల కలెక్టరుగారికి తెలియజేయబడెననియు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనము తెలుచున్నది. మునిసిపలు అధ్యక్షుడును కార్యదర్శియు అప్పడప్పుడు వెక్కువార్లు మునిసిపలుధనము నుపయోగించికొనిరనియు, దొంగరకెదులిచ్చి కార్యదర్శనము దీసికొనిననియు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనమున గలదు. మునిసిపాలిటీ పరిపాలనము పీసస్థితియందుచే రావలసినసామ్య వనూలం చేయబడలేదు. ఈకారణములచే ఆరుమాసములవరకును మునిసిపాలిటీని నిల్వ వేయుటకు (Suspend) ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధిగారికి విందు

రాజకోట, నవంబరు 24:—28వ తేదీ ఆదివారము నందు రింఖేరాల్ లుప్తేషులలో రాజప్రతినిధికిని వారిసతికిని పరివారమునకును జారియారాజుగారు విందుజేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

రైల్వే ప్రధాన కమిషనరుగారి వ్యవస్థలు

ధిల్లీ, నవంబరు 24—బర్మాదేశమునందు తనిఖీచేయుటకు రైల్వే ఫీల్డు మిషనరుగారు రను హిందీ గారు ఆదేశమున పర్యటనను సత్వదరు. ఈ నెల 30-వ తేదీన ధిల్లీలో బయలుదేరి డిశంబరు 5, 6, తేదీలందు రంగూనులో నుండెదరు. ఏజంట్ గారితో గలసి బర్మా రైల్వే తనిఖీ గావించి రంగూనునకు దిగి వచ్చి డిశంబరు 21 వ తేదీ మొదలు 25-వ తేదీవరకు యిచ్చట గావడరు. 27-వ తేదీన రంగూనులో బయలుదేరి 30-వ తేదీనాటికి కలకత్తా చేరెదరు. జనవరి 7 వ తేదీవరకు కమిషనరుగారు కలకత్తాలో నుండెదరు. జనవరి 9-వ తేదీ నాటికి పిరు ధిల్లీ చేరెదరు. (అ. ప్రె.)

సర్ గంగారామ్ ఆసుపత్రి

గవర్నరుగారు సందర్శించుట

లాహోరు, నవంబరు 22:—లాహోరు పట్టణమందున్న సర్ గంగారామ్ ఆసుపత్రిని మేనార్డు సతి పరిశ్రమపాకశాల యును గవర్నరుగారు నిన్న సందర్శించిరి. (అ. ప్రె.)

పంజాబు గవర్నరుగారికి విందుచేయుట

లాహోరు, నవంబరు 22:—పంజాబు గవర్నరుగారు రను సర్ మాట్ కామగారియు వారిసతయు గౌవార్ధము పంజాబు ఉన్నత న్యాయస్థాన మాదిలి ముఖ్య న్యాయమూర్తిగారు సర్ మెడికల్ గారు నేడు స్యక్తులమందు విందు చేసిరి. ప్రసిద్ధులగు ఐరోపా ప్రాంతవప్రముఖులు విందున కాహ్వానింపబడిరి. టి, అల్పపలహారములు అతిథులకు సీయబడెను. గవర్నరుగారు భార్యయు యెల్లరతోడను సంభాష గావించిరి. మిలిటరీ బాండు చక్కనిసంగీతమును బాడుచుండెను. (అ. ప్రె.)

పంజాపుదొరతనమువారి ఉత్తరవు

చిట్టుదీసికొను బోవుబండ్లకు సౌకర్యములీయబడెను
లాహోరు, నవంబరు 22:—పశ్చిమోత్తర రైలుమార్గముమీద ఫలమారు, అంబాలాకంటోను మొంటు మొదలుజగ్గర్ది, కాల నూరువరకును చిట్టు తోడుదీసికొను బోవుబండ్లకు చౌక రేట్లు పనులుచేయుటకు పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ఉత్తర విచ్చిరి. వరదలచే నాశనమైన ప్రాంతములందు యివి దిగుమతి చేయబడుటకు యాయోర్పాటు చేయబడినవి. (అ. ప్రె.)

వాతావరణ నిధి

1924 సం॥ నవంబరు నెల 25-వ తేదీ మంగళవారము

Table with 6 columns: ముఖ్యజిల్లాలు, గత 24 గంటలలో అత్యధిక స్వీడి, గత 24 గంటలలో అత్యల్ప స్వీడి, గత 24 గంటలలో వర్షము, అక్టోబరు 1-వ తేదీనందిన వర్షము, మొత్తము నుండి పరియ్యముగా సంగీత పరియ్యముగా సంగీత

విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథవాల బెజవాడ

31 వ కుసుమము:—లక్ష్మణరాయస్వాసావల్లి

32 వ కుసుమము:—వైచిస్వాతంత్ర్య విజయము

ఇప్పుడు వెడిలుచున్నది.

33 వ కుసుమము:—అమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రములు

(United States of America)

గ్రంథకర్త, అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారు

ప్రస్తుత ప్రపంచమునందు విశ్వరమణమును ప్రకృతి శాస్త్రములను, పరిశ్రమలను, నవనాగరికతకను, రాజకీయ సంఘిక స్వతంత్రమునకును, ప్రసిద్ధిచెంది ప్రభుత్వములలో కల్లమిగుల పలుకుబడి కలిగియున్న అమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రముల చరిత్రమిందు కడుమనోహరముగా వ్రేలిని వ్రాయబడినది. అమెరికాకు యూరపుజాతులు వచ్చుట వివిధ దేశముల నాకమించుట; కనడాదేశము; పదమాడవ అంగలసరాష్ట్రముల స్థాపనము; పుర్యకాపురములను ఎర్ర ఇండియనుల నాశనము; పదమాడవ చలసరాష్ట్రములకు అంగ్లేయ ప్రభుత్వముతో పోరాటములుగల; అమెరికా దేశీయమహాజనసభ అమెరికాస్వతంత్ర యుద్ధము; చలసరాష్ట్రములు స్వతంత్రమును పొందుట; అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల రాజ్యాంగవిధానము; జార్జివాషింగ్టను అభ్యుత్పత్తి; అమెరికాలోని పౌరులకుగల స్వతంత్రములు; చలసరాష్ట్రములు అభివృద్ధిపొందుట; విశ్వర్యాభివృద్ధి; విద్యావిషయములు; నీగో బానిసలు; బానిసలస్వేచ్ఛకై ఉత్తరదక్షిణ పార్లమెంటుల వారిమధ్యయుద్ధము; నీగోల ప్రభుత్వస్థితి; అమెరికాలోని ఆశియాఖండ వాసులు; ఫిజియో ద్వీపములు; అమెరికావారి విదేశీవ్యవహారములు; అమెరికాలో కార్మికోద్యమము; సాంఘిక విషయములు మొదలగు విషయములుగల గ్రంథము.

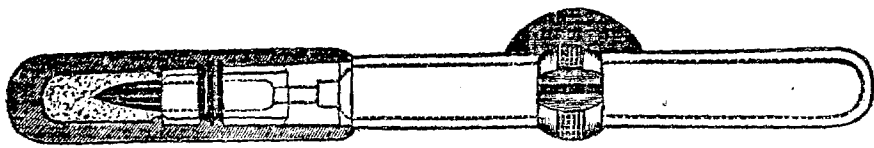
అందును క్యాటిగోరైండు: ఐదు చిత్రపటములుగలవు. (నవంబరు ఆఖరులోపున వెలువడును.)

నెల రూ 1—12—0

మా చందాదారులకు 1—4—0.

త్వరపడి మామండలికి చందాదారులుగ చేరుడు:—

మేనేజరు - విజ్ఞానచంద్రికా మండలి బెజవాడ.

గ్లాసు పాల్లీలు

పాంట్స్ పేనాల బంగారపు పాల్లీలబదులు యామాతన గ్లాసుపాల్లీలు చేతమంతయు వాడుకలోనున్నవి. గ్రోసు రూ 14.

గ్లాసుపాల్లీల కలము

ఒకతూరి సిరాలో ముంచినయెడల 5 నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.

మైలాపూరు

విక్టోరియాజిహ్వా,

మద్రాసు.

(1398)

ధనపంతులకు మాత్రమే ?

అనంగ ప్రభయాకాతి

ముసలితనము, ఇతరకారణములచే గలిగిననరముల బలహీనత, ముడుతలుబడిన దపుడలు, చిక్కినట్లు కనబడుట, మెదడుచెడుట అలసిపోవుట మొదలగు

వాటిని విశేషకష్టము, ఖర్చులేకయే బాగుచేసి, శాశ్వతయవ్వనము నిచ్చుచు, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసిన ఈవిశ్వ మధ్యమ నిరపయోగమైనట్టి ఫితులలో కూడ క్రొత్తచురుకుతనమును పుష్టినియిచ్చుచు యింద్రజాలమువలె నూతనమార్పును కలిగించును. పూర్తిగాగల వివరములకు వ్రాసిన యినాముగా పంపబడును. 50 గళికలు గల బుడ్డి 1 కి రూ 10 మాత్రమే

కందర్పసంజీవని తైలము

ఈతైలమును మైకాడులచే నపుంసకత్వము మొదలగునవి లోలగుటయే గాక మంచి గంసారసౌఖ్యము తప్పక కలుగును.

ఒకతూలము బుడ్డి 1-కి ధర రూ 10-0-0. ఇతరవివరములకు వ్రాసిన మాత్రాటలగు ఉచితముగా పంపబడును.

రాజవైద్య నారాయణజీ, కేతవజీ, నెం. 49 బంధుపేటి, మదరాసు.

సర్కారుల:—మచిలీపట్నములో 0.78 మేఘములు విస్తారముగనున్నవి. మచిలీపట్నములో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. ఇచ్చట పగటివేడిమి 3 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి 2 1/2 నుండి 5 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నూలు:—కర్నూలులో చినుకులు బడినవి. మేఘములు ఒకమోస్తరగనున్నవి. ఆర్ద్రత చాల ఎక్కువ. కర్నూలులో 5 1/2 కడపలో 5 1/2 డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ. కర్నూలులో 8 1/2 బళ్లారిలో 5 1/2 కడపలో 4 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—నెల్లూరులో 0.15 పర్షింజెను. నెల్లూరులో మద్రాసులో మేఘములు దట్టముగనున్నవి. కడపలో పలవగనున్నవి. నెల్లూరు మద్రాసులో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. మద్రాసులో పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి 3 నుండి 5 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

ఆర్. ఎన్. సాఫూరు,

వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు

వర్ష పాతము

సిద్ధా, నవంబరు 24:—బర్మాదేశముందు, తూర్పుమోదరాబాదు ప్రాంతమందు, మదరాసు దక్కనందు అచ్చటచ్చట వర్షము గురిసెను. దక్షిణ మధ్యపరగణాయందును, బొంబాయి దక్కనునందను, మదరాసుతీరమున తుత్తరమందును స్వల్పవర్షము కురిసెను. టాంగూయగిను 2 అంగుళములు మాండలేయందు 1 1/2 అంగుళములు వర్షము కురిసెను.

నూతన:—విశేషమార్పుండదు.

ప్రాణాంతకమైన అపాయము

కోక్ గామ్, నవంబరు 24:—కీర్తి శేషులగు రిచ్చుడు గారి అంగిక్రయలు జరుపబడినప్పుడాయునుండి తిరిగివచ్చుమంటగా ఎరురనుండివచ్చుచున్న మోటారు లాకీ బాలభూటగనియొక్క ఉద్యోగిస్థు నొకనిమీదనుండి బోయను. వెంటనే గాయములు దిన్న వానిని ఆసుపత్రికి గోంపొయిరి. కాని నాతడచట చనిపోయెను. (అ. ప్రె.)

మంత్రశాస్త్రము

“ఓమ్” ప్రణవాకారము

శ్రీ కల్యాణానందస్వామివారి చతుర్థోపన్యాసము
మొన్నటిదినము మైలాపూరు సంస్కృత కళాశాలయం
దు శ్రీ పుష్పగిరి, విరూపాక్షపీఠాధిపతు లగు శ్రీ కల్యాణా
నంద మాంతాచార్య భారతీస్వామివారు “మంత్రశాస్త్రము”పై
ఉపన్యసించిరి.

మంత్రాభివృద్ధి

ప్రణవము మంత్రరాజము:—మంత్రములలో కల్గి ప్రా
ధాన్యము ప్రణవ మని చెప్పియుంటిని. మంత్రముయొక్క
రెండవరూపము గాయత్రి. గాయత్రి ను ప్ర గాయత్రి, ప్రణవ
గాయత్రి యని ద్వివిధము. పదము ప్రణవము. ఆకారము
‘ఓమ్’. వాక్యము, పదము, నల్లము మూడున్న వేదమునుండి
గలిగినట్లు. కాని వేదము భగవంతునిముఖతః ప్రవహించినది. పద,
క్రమ, జట, ఘనలబులగాదు. సహిత వేద్యులు మంత్ర
ద్రవ్యులచే పలుభాగములుగ విభజింపబడినది. కాని వివిధ
స్వల్ప భాగ ము ల చే నొకటిగ సృష్టింపబడి యుండలేదు
భగవానుడు వేదమును సృజించెను. మానవుడు తన
సౌకర్యార్థము విభజనము గావించుకొనెను. విశ్వమంతయు
‘రూ’ మనియు, వేదము ‘నామ’మనియు పిలువబడుచున్న
వి. కావున రెంటికని భేదము గద్య. వేదము వివిధములై ములకు
జన్మస్థానము.

ఓమ్ ప్రణవము వ్యాకరణమందు అన్వయము. సంస్కృత
మందలి త్రిలింగములకును ఇది సమానము. దీరియొక్క అర్థము
అంగీకారనూచకము.

ఉదా:—ఓమ్ (అ + ఉ + మ్) అను పదము ఇతర
భావలయందలి అంగీకార సూచకపదములతో పోలియున్నది.
‘అగును, ఆను, ఓ, ఓమన్’ మొదలగునవి అందునుంచి గలిగిన
రూపములే. “ఓ మిత్యనుమతిశ్రావ్యం” ప్రణవమే వేదము.
‘ఓమ్’ అనుపదము బ్రహ్మను చెబుచును. బ్రహ్మలేని దెద్దియు
లేదు. కావున ‘ఓమ్’ అను ప్రణవములేక ఏదియుండజాలదు.

అధ్యర్థము హోమము నర్పించుటలో హోతాను కొన్ని
మంత్రముల నుచ్చరింపగోరును. అధ్యర్థము “ఆ, త్రావ, య
అస్తు త్రావత్” అని నడుచును. “అత్రావయ” యను పద
మందు ‘ఆ’ యనునది ‘ఓ’ యొక్క రూపాంతరము. దేవతలు
పరోక్షప్రేయలు కాన తమనిజనామములచే పిలువబడ నిచ్చరిం
పరు. కావున ‘ఓమ్’ అను పదము ‘ఆ’ యనురూపమును గాం
చినది. యజుర్వేదమందు ‘ఏప్తి’ యను రూపము ఇష్టి యని
చెప్పబడుచున్నది. సామవేదమందు “ఓమితిసామానిగాయంతి,
ఓమిత్యధ్వర్య ప్రతిగురుం ప్రతిగృహ్లా” యని చెప్పబడు
చున్నది.

అధ్యర్థము కాస్త్రమును పఠించునపుడెల్లను ‘ఓమ్’
అను పదము ప్రవహించుచుండును. బ్రాహ్మణుడు వేదాధ్యయ
నారంభమున “హరిః ఓం” అవి ఉచ్చరించును. ఇట్లు పటికి
నందువలన ఫలిత మేమి? “బ్రహ్మైవం ఉపాష్నోతి” ఎడతెగక
‘ఓమ్’ అను ప్రణవము నుచ్చరించిన, బ్రహ్మైక్య సంధానముం
గాంచును. ఉపనిషత్తులు ఈ ప్రణవమైననే యాధారపడి
యున్నవి. ఈ ప్రణవమే బ్రహ్మవాచకము. మంత్రములకెల్లను
మకుటము.

అద్వైతవేదాంతము విశ్వమంతయును బ్రహ్మయొక్క
రూపాంతరమని బోధించును. ఇతరమతములు జగత్తు బ్రహ్మ
కంటె భిన్నమని తలంతురు. జగత్తునందలి వస్తుసమదాయ
మంతటికిని ఒకవిధమగుకాస్త్రీయసంబంధము గలదు.

నామము విశ్వమును వాఙ్మయమును చెబుచును.

నామము.

బ్రహ్మ

ఓమ్

జగత్తు

భౌమవాఙ్మయము

(14 భువనములు)

(వేదములు, మంత్రములు)

ప్రణవము వేదసారము. వాఙ్మయము ‘ఓమ్’ అను నీవా
గ్యమునుండి పుట్టినది. తాలోన్య సంయోగముచే ‘ఓమ్’
అను పద ముచ్చరింపబడుచున్నది. పర, పశ్యంతి, మధ్యప
క్షభి యనునవి ప్రణవ ముయొక్క నతుర్విధ రూపాంతరములు.
మనము చ్చరింపగ, ఇతరులచే వివరమగునది కైఖరి ప్రణవము.
ఇది స్థూలమగుగాడ జెప్పబడును. మధ్యమప్రణవ మంతవిపుల
ముగ చెలియబడజాలదు. పశ్యంతిప్రణవము, యోగముచే వస్తు

గోచరము గానేరదు. ‘పరప్రణవము’ భగవంతునికి దప్ప ఇతరు
లకు చెలియబడజాలదు. ప్రపంచమందలి ఏ పరమాణువైనను
బ్రహ్మైక్యత యొనటుల ఉచ్చరించిన ఎట్టిపదమైనను ప్రణవము
యొక్క రూపమే.

‘ఓమ్’ ప్రణవముయొక్క ఆకృతి

మాతృకయిన మంత్రనాయకము. అదియే ఓమ్. పర,
అపర యని ప్రణవము మరల రెండువిధములు.

ఓమ్-మాతృక

|

పర-అపర

|

నూత్న-మధ్యమ

స్థూల-పశ్యంతి

స్థూలతర-కైఖరి

పరవాక్ బ్రహ్మము. అపరవాక్ బ్రహ్మయొక్క మర
యొక ఆకారము.

‘పర, మూలాధారమునుండి గాక హృదయమునుండి బయ
తెబడును. నూత్నహృదయము (అంతఃకరణ) నందు పుట్టు
నట్టి శబ్దాకారము. ప్రజాభివృద్ధికొరకు భగవంతుడు వేర్వేరు
భిన్నాకృతుల గాంచెదనని తైత్తిరీయోపనిషత్తునందు జెప్ప
యన్నాడు.

ఓం

|

సః కామయత్ (కామంకృతవాన్)

|

కామమ్ (క + అ + మ)

అ:—16 అచ్చులను చెబుచును ‘క’ మొదలు ‘మ’ వర
కు గల హల్లులు:—25. క, ఖ, గ, ఘ, ఙ, చ, ఛ, జ, ఝ, ఞ,
ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ.

‘అ’ అను అక్షరమునకు సంవృత ప్రయత్నమున్ను, ఆయ
క్షరమునకే ప్రక్రియదడయందు వివృతప్రయత్నమున్ను గలదు.
వివృతప్రయత్నము ‘అ’ యనునక్షరముతో ప్రారంభించును.
సంవృతప్రయత్నము ‘అ’ పాణిని తన ప్రథమ సూత్రమందు
‘సృష్టి’యే ‘బ్రహ్మ’మని చెప్పియున్నాడు. ‘బ్రాహ్మ’ ధాతువు
నండి ‘బ్రహ్మ’ యనునది గలిగినది.

‘సృష్టి’ ప్రథమసూత్రము. ‘అ’ అంత్యసూత్రము. ‘అ’
అన్నిటికిని మూలాధారమనియు, సమస్తవాఙ్మయమునకు పుట్టుక
నొసంగినదని పాణిని చూపెట్టెను. మహేశ్వరు డుచ్చరించిన
ప్రథమాక్షరము సంవృత ‘అ’ కావున ‘అ’ యక్షరము “ఓమ్”
యొక్క రూపాంతరము. ‘అకారము’ ప్రతికాస్త్రమునకును
సమన్వయశబ్దము. ఆ శబ్దము మూలాధారమందు ‘ఓమ్’ ఆకృ
తితో బయటెడలి మధ్యమస్థానమందు “అ” గ మార్పు గాం
చును. “ఓమ్” శబ్దస్థానము లన్నిటి గడచి కంతస్థానమునకు వచ్చి
సంవృతప్రయత్నము చేరగనే “అ” గ మారును.

‘అ’ బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులకు మువ్వరకు వర్తిం
చును. దేవాగమనమునకు, రాక్షసుల గమనముకొరకును మ్రో
గింపబడు గంటయొక్క ఆకారము శబ్దస్థానముల యాకారము
ననుసరించి నిర్మింపబడినది.

చెన్న పురిస్థాయికాసుకోర్టులో

దావానెం 1754/1924

వాదులు:—గోవర్ధనదాసు హన్సరాజ అండు
బ్రదర్లు.

versus

ప్రతివాది:—దామిశెట్టి వెంకటమునస్వామి
చెట్టి.

తిరువల్లూరు తాలూకా, కొత్తపేట, నాగలాపురం
గ్రామకాపురముడైన ప్రతివాదినందనుండి వారికి చేరవలసిన
ద 174.5.8 లను వసూలుచేయు నిమిత్తమై ఈదావా వాదించే
తేబడి, విచారణనిమిత్తము రెండవజడ్జిగారి కోర్టులో 5 12-1924
తేదిన వాయిదావేయబడినది. సదరుకోజన ప్రతివాది హాజరు
కానిపక్షమున ఎత్తుపార్తి చేసి తీర్పుచెప్పబడునని యందుముల
ముగా తెలియజేయడమైనది.

ఏ. వి. శేషయ్య,
వాది తరపున ప్లీడరు.

మద్రాసు 22-11-1924

మహాత్మా గాంధీపూజానిధి

ఈ శ్రీర అనంతపురం మండలమునకు చేరిన గుంతకల్
కాంగ్రెస్ సభ్యుడు వి. ఘోరప్పవల్ల వసూల్ అయిన గాంధీ
మహాత్మా పూజానిధి వందా వసూల్ వివరము.

వి. పక్షీరప్ప	0.8-0
యె. రాయప్ప	0.8-0
పాటిలు నాగిరెడ్డి	0.4-0
యం. అశ్వప్ప	0.4-0
చేకాభిమాని	0.4-0
జియెదార్ సాబూ	0.2-0
కె. సుబాంజిరావు	0.4-0
కె. మల్లాజిరావు	0.4-0
కె. లాలు భాయి	0.4-0
కె. గుంతకల్ సుబ్రావు	0.4-0
కె. హనుమంతరావు	0.2-0
కె. పురవకొండ నాగోజి	0.4-0
కె. మల్లేశప్ప	0.4 0
గుంతకల్ పురవకొండ సుబ్రావు.	0.4-0
గుంతకల్ హనుమంతరావు	0.4-0
దర్శి భయికోజిరావు	0.4-0
మద్దికేర ఆబ్దుల్లాసాబూ	0.4-0
మద్దికేర బండి. ఖాజాహుసేక్ సాబు	0.8-0
మద్దికేర కె. యంకప్ప	0.4-0
మద్దికేర కె. అల్లిరావు	0.4-0
మద్దికేర కె. సుబాంజి	0.4-0
మద్దికేర కె. మానుకోజి	0.2-0
మద్దికేర కె. బసప్ప	0.2-0
మద్దికేర కొమ్మెల్లకృష్ణ	0.4-0
గ. అబ్దుల్ వహాబ్ సాబు	0.4-0
బోయ యద్దిలేటి	0.2-0
గ. మహ్మద్ మఫీసాబు	0.6-0

మొత్తం

7-0-0

రంగూనులో బౌద్ధసన్యాసిపై కేసు

18 నెలలు కఠిన శిక్షవేయబడెను

రివరెండు ఉత్తమాగారికి శిక్ష వేసినకోజా రాత్రి అనగా
అక్టోబరు 7 వ తేదీని 70 ఏండ్ల వయసుగల యు. తాగీ అను బౌద్ధ
సన్యాసి ఒక హెడు కనిజ్జేబును కనిజ్జేబులును కొట్టెనని తేబడిన
కేసులో నిన్న రంగూను జిల్లా మేజిస్ట్రేటు తీర్పు చెప్పెను.
ముద్రాయికి 18 నెలలు కఠినశిక్ష వేయబడెను.

భారత కాంగ్రెసు సంఘము

ఘూర్జరరాష్ట్రము ఎన్నికలు

మహాత్మాగాంధీ, వల్ల భాయిపటేలు, అబ్బాసుత్తాల్, థా
కూర్దాసు గోపాల్లాను దేశాయి, మహాదేవు దేశాయి, మణిలాలు
కొధానీ, శంకరులాలు బాంకరుగార్లు మున్నగువారిని భారత
కాంగ్రెసుసంఘమునకు ఘూర్జరరాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘము
వా రెన్నుకొనిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి ఉన్నత న్యాయస్థానము

నూతన అదనపు న్యాయమూర్తి నియమింపబడెను
ధిల్లీ, నవంబరు 24—బారిష్టరుగారగు మిర్జాల్ అక్బర్
ఖానుగారు బొంబాయి ఉన్నతన్యాయస్థానముయొక్క అద
నపు న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడిరి. వారు జడ్జిగా చార్జి
దీసికొన్న తేదీమొదలు 1925 వ సంవత్సరము ఏప్రియ 9 వ
తేదీవరకు వీరు న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడిరి. (అ. ప్రె.)

కృష్ణా నందాసబ్బు

దీనినివాడుటచే యేలాటిబాధ మంటలేకనే దేహమునం
దేభాగమునందైనను యుండువెట్టుకలను తక్షణమేతీసివేయును.

8 బిల్లులుగల పెట్టు 1 కి ధర రూ 1.4-0.

3 పెట్టెలను ఒకేదాఖా కొనువారికి ఒక పాం పెన్ పెనా
యినాముగా పంపబడును.

సుందరం అండ్ కో.,
5 భద్రపుగార్లపేరి, పొర్టుబ్లెసు, మద్రాసు.

రాజమహేంద్రవరము

(స్వ కీయ వి లేఖరి)

జస్తిసు నాయకుడు

నవంబరు 22:—రాజమహేంద్రవరము జస్తిసుపక్ష నాయకులగు శ్రీ రామసాహెబు మాదిరెడ్డి వెంకటరత్ననాయకుగారు (జిల్లాకోర్టు అధ్యక్షులు) మొన్న మధ్యాహ్నము వివిధ రాజకీయపక్షసమావేశములలో పాల్గొనుటకు బొంబాయి నగరము నకు పయనమై వెళ్లిరి.

రాధాకృష్ణ

శ్రీ మొలవరం బాలభారతీసమాజమువారు 19 వ తేదీ బుధవారం రాత్రి శ్రీచింతామణి నాటకశాలలో రాధాకృష్ణ నాటకమును కడుచక్కగా ప్రదర్శించిరి. రాధాపాత్రను ధరించిన శ్రీ పారేపల్లి గుబ్బాభానుగారు భక్తిరసమును చాల బాగుగా కనుబరచిరి. శ్రీ కృష్ణపాత్రను ధరించిన రామనాథ శాస్త్రిగారి సంగీతము కడుమనోహరముగ నున్నది. మొత్తము పై నాటకము చాల చక్కగా నున్నది.

వదిలిపెట్టబడిన ఖైదీల సహాయసంఘము

రాజమహేంద్రవరము హాటలో శ్రీ సాలస బాపనయ్య అధ్యక్షతనై 22 వ సెషన్లు ముగిసిన 20 వ తేదీ సాయంత్రము సభ జరిగెను. లెఫ్టి నెంటు కలనల్ మెకోనళి (ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు ఆఫ్ ప్రెసన్స్) గారు ప్రసంగముయొక్క ఉద్దేశ్యములను గూర్చి ఉపన్యసించిరి.

విద్యోగము

త్రైయనింగ్ కాలేజీ ప్రెసిడెంటును డబ్లియం సి. డగ్లసుగారు మదరాసుకు బదిలీ చేయబడిరి. నిన్న సాయంత్రము వారికి విద్యోగపత్రమును కాలేజీ విద్యార్థులు సమర్పించిరి.

ఒక ఉపన్యాసము

నిన్నటి సాయంత్రము ఎ. టి. యచ్. యమ్. రీడింగ్ రూము ఆవరణలో రివరెండు వాల్టర్సుగారు 'నక్షత్ర మండలము'ను గూర్చి యుపన్యసించిరి. వివిధనక్షత్రములు, వానిచిత్రముగూర్చి చునోరంజకముగ నుపన్యసించిరి.

విశాఖపట్టణము జిల్లాజాతీయోపసంఘసభ

నవంబరు 11 తేదీన తెనాలిలో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్ర కార్యనిర్వాహకసభయొక్క 2వ తీర్మానముననుసరించి జిల్లాసంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహకసంఘము యావత్తును రద్దగుటవలన సదరుసభ్యుల నెన్నుకొనుట అత్యావశ్యకము.

అందులకై డిసెంబరు 1వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు శ్రీరాజ్యక్రమమున శ్రీయ్యత పూసపాటి కమారవెంటపతిరాజుగారి ఆధ్యక్షతనై జిల్లాజాతీయోపసంఘసభకుడును. ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘముతరపున శ్రీయ్యత గాడిచెర్ల పాఠశాస్త్రి మరపుకాదును సభకు వచ్చెదరు.

చర్చించు నంశములు:—1. కార్యనిర్వాహక సంఘపు టెన్నికలు 2. అగ్యుత్తకోకాధ్యక్ష కార్యదర్శులయొన్నికలు 3. ఖద్దరుబోర్డు ఎన్నికలు 4. 1-7-24 జిల్లాసంఘసభ; 4-7-24, 18-7-24 కార్యనిర్వాహక సభలు 2-8-24 జిల్లా సంఘ సభ, కార్యనిర్వాహక సభల కార్యక్రమ నివేదనము, తీర్మానములయొక్క మొదము 5. తిలకు స్వరాజ్యనిధి పూజానిధుల వకూళ్లు 6. ప్రచారకులయొక్క ధన సహాయములు, ప్రచారకుల దరఖాస్తులు 7. బెల్లం కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల టెన్నికలు 8. తుపాను నీవారణ ఉపసంఘమువారి నివేదికము 9. కాకినాడ కాంగ్రెసు ఖద్దరువిక్రయశాల అక్కొంటు ఆహారము 10. ఇతరములు. పై సభతోపాటు నూతన కార్యనిర్వాహక సంఘసభయు సమావేశమగును.

కార్యక్రమము:—జిల్లా సంఘమువారు నియమించు పనులు 2. ప్రచారకుల ఖద్దరు జాబితాలు 3. కార్యాలయము ఖర్చులు 4. పాఠశాలల డిక్టాలు 5. ఇతరములు.

ఈ సభ అతి ప్రాముఖ్యమైనది గనుక సమావేశము అందరకును వీలగుట్లు, కాలములందు ఏర్పరచియుండుటకు తాము విధిగా హాజరుకావలెనని ప్రార్థించుచున్నాను.

మ.రా:—రుసుము చెల్లింపని జిల్లా సంఘసభ్యులు తమ రుసుము 1 రూ. ఒక పాయియు దయచేసి ఆ సభయందు చెల్లింపవలయును.

మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామి,

జిల్లాసంఘ తాత్కాలిక కార్యదర్శి.

కాకినాడ శ్రీవిద్యార్థిని సమాజము

ఈ సమాజమునందలి బాలికలవిద్యాభివృద్ధినిగాంచి మిగుల సంతసించితిని. బాలికలకు, సంస్కృతము, హిందీ, తెలుగునే ర్పించుచున్నది. ఇరువురు బాలికలు సంస్కృతము కుమార సంభవమునందలి పంచమస్థలోని కొన్ని శ్లోకములు చదివి, తాత్పర్యమును వెల్లిదిరి. చాలానందమైనది. ఆయిరువురుబాలికలలో నొకరు సుప్రసిద్ధపురుషులగు నేత్రకంటి కోనేటిరావు పంతులుగారిసోదరి. ఈవే నె 100 రు వరకు నూలువడకును. ఎప్పుడును ఖద్దరేధరించును. ఈవే హిందీ భారాశముగ చదివియర్థము చెప్పగలదు. మాట్లాడగలదు. రెండవబాలిక, ఈ సమాజము ముఖ్యాధికారిణియగు శ్రీమతి బాలాంత్రపు శేషమాంబగారికు మార్తె. 10 సంవత్సరముల బాలిక. ఈబాలిక మాడ మంచితెలివిగలది. హిందీయును అభ్యసించుచున్నది.

ఈ సమాజబాలిక లందఱు నూలువడకుదురు. బాలికలు సనాతనధర్మకార్యసారమును కుశీక్షణను పొందుచున్నారు. ఈసమాజమునందలిమించిరువదియైదుగురువిద్యార్థినులన్నారు. ప్రస్తుతము హిందీకోరసు సంస్కృతమున కొకరు నుపాధ్యాయులున్నారు. వీరు సమర్థులు. ఇట్టిదేశోపయోగసంస్థకుద్రవ్యాభావము పెద్దలోపము. ఆంధ్రదేశమునందు అధమును ప్రతిపట్టణమందు నిట్టిపాఠశాలలు కావలసియున్నవి. జాతీయవిద్యార్థులుగాని యితరపాఠశాలయందలి విద్యార్థులు యీ విద్యకును చాలాభేదముకలదు. ఆభేదమును ఇట్టిపాఠశాలవద్దతిని దూరదృష్టితో పరిశీలించిన తెలియగలదు. దేశాభిమాన మానసియు లీసమాజముయొక్క ప్రయోజనమును పొందుటకు బానుకొందురుగాత.

పొన్నాడ కృష్ణమూర్తి.

గుంటూరు చీదల ధర్మవైద్యశాల

ద్వితీయవార్షిక కనివేదిక

ఈ ధర్మవైద్యశాల 1922 సం॥ నెవ్రెంబరు 30 తేదీన స్థాపించడమయినది. ఇప్పటివరకు ఆనగా 17-11-24 తేదీవరకు యీధర్మవైద్యశాల పోషణకయి వైద్యరత్న వి. పి. రాజువల్ల సమర్పించుచున్న ధర్మము దఫాలవారిగా 1790-0-11 వైద్యశాలకరుదెంచి సహాయమొసంగిన పుణ్యపురుషులధర్మము 879-8-0

మొత్తము 2169-8-11

కడచిన సంవత్సరములో వైద్యసహాయమును బొందిన రోగుల సంఖ్య 4860.

రెండవ సంవత్సరము ఆనగా 1-10-23 నుండి 1-10-24 సం॥ వరకు వైద్యసహాయమును పొందిన రోగుల సంఖ్య 17185. నిలవపున్నందులలో అన్ని రకముల వ్యాధులకును తగిన నన్నిమందులు సిద్ధముగాలేవు. నిలవపున్నగాని తగిన పోషక వర్ణముయొక్క సహాయముగాని బొత్తుగాలేదు. ఇట్టిపరిస్థితుల ననుసరించి దేశసంచారమునకై గడంగి సమకట్టి నాఉద్యమము నకు తోడ్పడ లోకమునకు నివేదించుకొనుచున్నాను.

వి. పి రాజు,

చీదల ధర్మవైద్యశాల స్థాపకులు

వైకం నత్తాగ్రహము

(ఒకవిలేఖరి)

ఒక ఆంధ్రదేశభక్తుడు

గోవానదిజిల్లా అమలాపురం తాలూకా గంగలకుర్రు వాస్తవ్యులగు శ్రీయ్యత వాడేపు జగ్గరాజుగారు అను ఆంధ్రయువకుడు చెన్నపట్టణము, మహాసభకువచ్చి అచటనుండి అరవిందునిచూచుటకు పురుచ్చేరి పోయి అచటనుండి దక్షిణదేశము చుట్టి కావేరి వరదర్శనములు చూచుచూ రెండురోజులక్రితము ఇచ్చటికి వచ్చిరి. వారు ఆశ్రమములోనే యున్నారు. వారు భోజనము పండ్లు కాయలను మాత్రము తిందురు. శ్రీయ్యత జగ్గరాజుగారు ఈరోజున ఇక్కడ నలంబేర్లతో కలసి దేవాలయము వద్ద సత్తాగ్రహమొనర్చిరి. 12 గంటలు మొదలు 6 గంటలవరకు ఎండలోనే నిలబడియుండిరి. ఎక్కడి ఆంధ్రదేశము ఎక్కడి దేశము వారు సత్తాగ్రహ మొనర్చుటకు ఇచ్చటకు వచ్చిరి. వారి దేశభక్తి మేమంతయు వందనీయము. వారు తిరునంతపురం జిల్లా అచటనుండి తిరిగి ఇచ్చటకువచ్చి కొచ్చి, కోయంబత్తూరు మీదుగా ఇంటికి నెల్లెవనని చెప్పివారు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 25-వ తేదీ మంగళవారము

(1) ఖాన్యములు

దనింగులు బా 1.కి రు 80-0-0	మొదలు 42-0-0	వరకు
చిన్నము బస్తాలు	మొదలు	వరకు
కునుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు 14-0-0	14-8-0	
నెల్లూరివి ,, డిటా ,, 15-8-0	16-0-0	
డిల్లివి ,, డిటా ,, 16-8-0	17-0-0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1.కి ,, 8-12-0	9-0-0	
నువ్వులు ,, ,, 20-0-0	24-0-0	

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1.కి ర 205 రు 11-0-0	రు 12-0-0	
సెనగలు ,, డిటా ,, 11-8-0	12-4-0	
పెసలు ,, డిటా ,, 11-8-0	12-4-0	
మినుములు ,, డిటా ,, 18-0-0	16-0-0	
ఉలవలు ర 164 ,, ,, 9-4-0	11-4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

నువ్వులనూనె బా 1.కి రు 170-0-0	175-0-0	
నెయ్యి మ 1.కి ,, 14-0-0	26-0-0	
కొండాపురం శేరుసెనగపప్పుబా 1.కి ,, 60-0-0	65-0-0	
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 55-0-0	58-0-0	
శేరుసెనగనూనె గానుగ బా 1.కి రు 150 మి.క ను 145		
అముదము బా 1.కి రు 175-0-0		

(4) చిల్లర వస్తువులు

చావుపసుపు బా 1.కి రు 190-0-0	195-0-0	
కూరపసుపు ,, రు 125-0-0	180-0-0	
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1.కి రు 120-0-0	188-0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1.కి రు 50, 55		
కాళహ స్తిపాయకట్టు ,, రు 70, 75		
బెల్లము బా 1.కి రు 85-0-0	60-0-0	
చింతపండు బా 1.కి రు 80-0-0	49-0-0	

(5) ఇనుము

పట్ట రకం బా 1.కి రు 81-0-0	82-0-0	
చురం ,, 81-0-0	82-0-0	
రవుండు ,, 81-0-0	84-0-0	

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు రు 75-0-0	76-8-0	
బంగారము, తులము 1 కి రు 22-8-0	28-0-0	
సవరను 1.కి 14-12-6		
ఇత్తడి బా 1.కి రు 249-0-0	255-0-0	
రాగి డిటా రు 290-0-0	295-0-0	
అస్కాచక్కెర బా 1.కి రు 86-12-0	87-0-0	

(7) రంగులు అలిజలై ను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు రు 78-0-0		
వొట్టికృష్ణము డిటా 72-0-0		
సింహం డిటా ,, ,,		
గుర్రం డిటా ,, ,,		

(8) దూది

బోండా వెన్నుబారుప 1.కి రు 820-0-0		
-----------------------------------	--	--

(9) నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1.కి రు 9-0-0		
చురుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1.కి రు 8-0-0		
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1.కి రు 8-12-0		
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1.కి రు 9-0-0		
డిటా నెం 14 డిటా రు 9-12-0		
నూళయేనుగ నెం 20 రు 11-4-0		
జపాన్ నెం 20 రు 11-12-0		
,, ,, 40 ఏ లేబిలు అయినను రు 14-7-0		
గోకాకు నెం 12 1/2 రు 9-4-0		
వడ్డాక్ నెం 24 1/2 రు 11-12-0		
14 1/2 క్విలక్ పక్షి రు 9-4-0		

పగుళ్లు తైలము

నెల డబ్బీ 1.కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0

1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్తే 0-5-0 మాత్రమే. అరికాళ్లు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, కీతగాలి వలన పగిలి నీరుకారుటయు, జిలపుటయు సుంచించుచును. ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్లుమాని జిలపోయి మంచినత్తము రాగలదు. పగుళ్లునోప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము. కాలి కనుక్కకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి, ముద్రాను.

త మా పా లు

(ఆంధ్రపత్రికకు ప్రత్యేకము.)

కందం

కవి— “కందం” స్వరస్యం ఇంతానికి లేదని నా అభిప్రాయము.

వర్తకుడు— ఏం సారస్వతా నాకు తెలియదు కాని, మొన్నటిది కందకూర తినేటప్పటికి నోరంతా దురదపట్టింది.

సీసం

గ్రంథకర్త— నేను వ్రాసిన సీసపద్యాలు ఎట్లా వున్నాయి?

విమర్శకుడు— ఇకప గుర్తింపలే ఉన్నాయి.

రుణం

ఒకడు— ఆతనిరుణం నేను ఎన్నడూ తీర్చుకోలేను రెండోవాడు— అంత ఉపకారం, నీకేమి జేసాడు

ఒకడు— పదివందల పట్టి వాండ్లంతా నేను కాపురం ఉన్నాను. ఎన్నిసార్లు అడ్డ అడిగినా ఒకదమ్మడీ నేను ఇయ్యలేదు. ఇంట్లోనుంచి లేచి పొమ్మంటే పోనూలేదు.

నాటకం

కంపెనీనాటకాలు చూడని పల్లెటూరిపంతులు ఒక సారి ఆ నాటకానికి వెళ్ళెను. నాటకం బాగుందని అందరూ సంతోషిస్తుండెరి. ప్రక్కనున్నవాడు, పల్లెపంతులతో నాటకం బాగుందా అని అడిగెను.

పల్లెటూరిపంతులు— ఏంబాగండి? మొదటిఅంకంలో వచ్చినరాజా, రెండో అంకంలో వచ్చినపుడు ఇరవై ఏండ్లు పెద్దవాడయ్యెను. మళ్ళీ వెనకటిబట్ట, ఆచాక్కా, ఆటోపిని పెట్టుకుని వచ్చాడు. ఇంతకాలము బట్టలుమాయకుండ ఎట్లా వున్నయ్యా, వంటికి ఎట్లా సరిపోయినయ్యా, నాకు తెలియకుండా ఉన్నది.

అనుభవం

ఉపాధ్యాయుడు— భూమికి ఆకర్షణకీ వుందని, న్యూటనుకు ఎట్లా తెలిసింది?

విద్యార్థి— రేగిపండు నెత్తిమీద పడి, తల బొప్పికట్టడంవల్ల.

బిల్లుకలెక్టరు

ప్రశ్న— అయ్యా, తమరిని చూస్తే ప్రజలు భయపడతారనుటకాను.

బిల్లుకలెక్టరు— భయపడటానికి బదులుగా, ఎక్కడికి పోయినా మళ్ళీ రమ్మంటారు.

ఆలస్యం

ఎల్లయ్య— ఈజేవాలయాన్ని నూరు సంవత్సరాలు కట్టారట. పనివాండ్లు ఎంతసవ ర్థులూ కనుక్కొండి.

పుల్లయ్య— అన్నీ, మనవూరపనివాండ్ల నయం. నేల రోజుల్లో ఒక్కజేవాలయాన్ని కట్టేస్తారు.

మందలింపు

యజమాని— ఇవ్వాలి నీవు తప్పుచేయడం పదోమారు. నీవత తప్పులు జేస్తుంటే నేను యిట్టిసిథిలో ఎన్నడూ వుండేవాణ్ణి కాను.

గుమాస్తా— అయ్యా, అందరూ తమంతవారయితే, తమరు, యంతపైకి వచ్చేవారు కారండి.

భాగం

ఉపాధ్యాయుడు— ఏమిటి? విద్యార్థి— కాఫీ.

ఉపాధ్యాయుడు— కాఫీ తాగవద్దని నేను ఎన్నిసార్లు చెప్పలేదా? అవతల పారబోయి.

విద్యార్థి— ఇందులో నాది, నాఅన్నయ్యది కూడా కలిసి ఉందండి.

ఉపాధ్యాయుడు— అయితే నీసగభాగం పారబోయి. విద్యార్థి— నాసగం, అడుగున ఉందండి. మా అన్నయ్యది పైన వుంది.

తెలివి

ఒకడు— నీకుక్క తెలివి గలదేనా? రెండవవాడు— నీయిష్టమువస్తే నాతోరా, లేకపోతే ఇంట్లో ఉండు అంటే, మక్క వస్తే వస్తుంది, లేకపోతే ఇంట్లో నే ఉంటుంది. మనిషి భావం అంతచక్కగా గ్రహిస్తుంది.

ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాది సంచిక

ఎప్పటి తీరున రాబోవు ‘క్రోధన’ సంవత్సరాది సంచికను బ్రకటింపబోవుచున్నాము, అందు సారస్వత, సాంఘిక, రాజకీ యార్థికాది విషయములకు సంబంధించిన వ్యాసములు ప్రకటింపబడును. తాము పూర్వమునలేనే దయతో నమూనాములగు వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయుద్యమమునకు దోష్పడక బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసముల నావిభాగమునందే ముద్రించి ఉగాదినాటి కాంధ్రుల కర్పింపఁ దలచినాము. నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసము లన్నియు మాకుఁ జేరినగాని విషయవిభాగమును గావించ ననుకూలము గానేరదు. సంచికాముద్రణ మారంభించిన పిదపఁ బంపువ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలుండదు. కావున వ్యాసములు 1924 డిసంబరునెల 31-వ తేదీలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను ‘సంవత్సరాది సంచికకు’ అని వ్రాసియుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతర చిత్రములును సంపూర్ణ వివరణములతో నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. చిత్రములను మాత్రమే ప్రకటింపఁ గోరువా రట్టి చిత్రములను వాని సంపూర్ణవివరములను నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే పంపవలెను.

తాళినాథుని నాగేశ్వరరావు,
ఆంధ్రపత్రికాధిపతి.

అదృష్టం

ఉపన్యాసకుడు చాలానేవు మాట్లాడెను. కొంతనేపటికి “మాకేవిసంబంధం లేదు. విగ్గిరిగా చెప్పండి” అని వెనకనున్న, సభ్యుడు లేచి అరిచెను.

మందున్నవాడొకడు “తమరు కూర్చోండి. మీకు ఉపన్యాసం వినిపించకపోవడం గొప్ప అదృష్ట మని భావించండి” అను బదులు చెప్పెను.

ఉద్దేశ్యం

సోమయ్య— ఏమిటయ్యా, అట్లా వాండ్లకైపు పిడికిలి చూపిస్తావు. నీఉద్దేశం ఏమిటి?

భీమయ్య— మధ్యనీకెందుకు? నాఉద్దేశం వార్లకుతెలుసును లే.

జవాబు

నకిలు— అవునా, కానా, ఏదోఒకటి చెప్పు. సాక్షి— కాదనేది అవునండి.

ఆట

ప్రశ్న— నాకంటె చేతగాని ఆటగాండ్లు వున్నారా? జవాబు— ఉన్నారగాని వాండ్లు ఆడరు.

తప్పించుకొనుట

కుర్చీని విరగకొట్టిన బాలుడెవడని ఉపాధ్యాయుడు క్లాసులో గట్టిగాఅడిగెను. తప్పుజేసినవాడు ఒప్పుకోకపోతే అందరిని కొట్టుతాననిచెప్పెను. ఎవరూ ఒప్పుకోకపోయిరి. వరసగా అందరిని కొట్టసాగెను. చిట్టచివర పిల్లవాడివద్దకు వచ్చి “తప్పు జేసినవాడి పేరుచెప్పితే, నిన్నుకొట్టను” అని ఉపాధ్యాయుడు అనెను.

బాలుడు— “అయితే, నేనేనండి”

శుద్ధదొంగ

వాది సాక్ష్యంఇస్తూ. (ప్రతివాది శుద్ధదొంగ అనిచెప్పెను. వకిలు— “శుద్ధదొంగ” అంటే అర్థమేమిటో చెప్పు.

వాది— తమరిని ఎవరయినా “పెద్దమనిషి” అంటారనుకొండి. అట్లాంటివాడు “శుద్ధదొంగ”

రెడ్డిరాణి	సచిత్రమాసపత్రిక
నల్లర చందారు 3	
వారకాంత	(నాటకము) విటులయు, విట కత్తెలయు అద్భుతచర్యలు, దీనివర్ణన చదివితీరవలయును. నెల 12
మిథునానురాగము	(పేరుగన్ననవల) నెల 12
గర్వభంగము	(గరుడ, బలరామ, అంజనేయ, సత్య భామ గర్వభంగకథలు గలనాటకము) నెల 10
వానంతిక	(చెంచునాటకము. చక్కనివర్ణనలు) నెల 10
ఆంద్రీనామసంగ్రహము	(సటిక) నెల 4
రెడ్డిబ్రదర్సు	రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్రవిద్యార్థిసంఘము-చెన్నపురి

ఎన్నికలు

మల్లారాశ్రీ. పి. సుబ్రహ్మణ్యయ్య. వి.వి.ఎల్.టి.గారి యాభిసత్వమున వైసంఘము 21 వ తేదీ సాయంకాలము, పచ్చయ్యపక్క శాసనసభయందు సమావేశమైనది. కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యుల తొలసంగిన రాజీనామా సభ్యుల లంగీకరింప శ్రీయుత ఆర్. చంద్రమూర్తిగారు కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులు సఃఘమున కొనర్చినసేవను కొనియాడి, సంఘముపక్షమున వారికి కృతజ్ఞతాభివ్యక్తి వందనము లర్పించిరి. వారిస్థానే యాక్రింది గభ్యుల నెన్నుకొవడమైనది.

అధ్యక్షులు. మల్లారాశ్రీ. పి. రామదాసుపంతులుగారు
వి.వి.ఎల్.ఎఫ్.ఎమ్.యూ.
సహాయాధ్యక్షులు. మల్లారాశ్రీ. పి. సుబ్రహ్మణ్యయ్య గారు.
వి.వి.ఎల్.టి.
కార్యదర్శులు. శ్రీయుత. మ. మల్లికార్జునగారు.
,, అ. రామమూర్తిగారు.
,, సాము|| కృష్ణమూర్తిగారు.
కోశాధికారి. శ్రీయుత. రా. చంద్రమూర్తిగారు,
ఇతరసభ్యులు. శ్రీయుత. పి. సె.ఎ. రామారావుగారు
(మెడికల్ కాలేజీ)

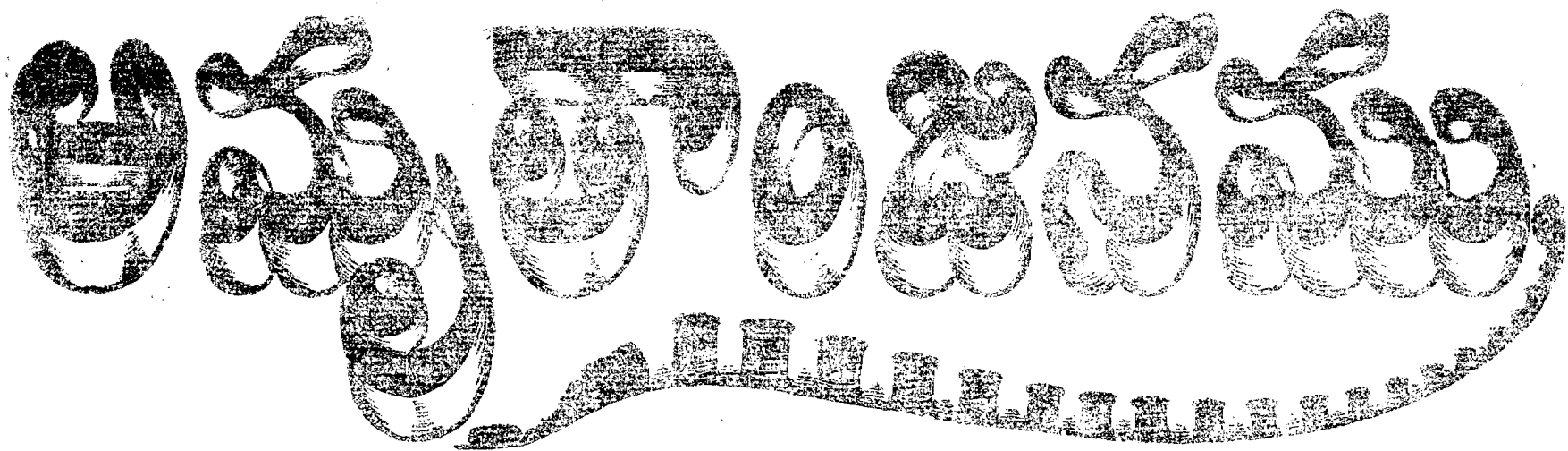
కె. విశ్వనాథశాస్త్రిగారు-లూకాలేజీ.
టి. రాధాకృష్ణయ్యగారు - క్రెసిడెన్సీకాలేజీ.
టి. సూర్యనారాయణమూర్తిగారు - క్రెస్టియనుకాలేజీ.
ఇ. నరసిరెడ్డిగారు - పచ్చయ్యపక్కకాలేజీ.
మ. కృష్ణస్వామిగారు-మృర్తులుకాలేజీ.
న. సుబ్బారావుగారు - ఆయుర్వేదకాలేజీ.
కార్యక్రమమును తన సమర్థతతో చక్కగా నడిపించి సంతులకు సభాధ్యక్షునకు సభావారందరు హృదయపూర్వక వందనము లర్పింప సభ్యుగి నెను.

సా|| ము|| కృష్ణమూర్తి,
కార్యదర్శి.

సామర కోట

(ఒకవిలేఖరి)

ఈనెల 20 వ తేదీసాయంకాలము సామరకోటలో పెద్దసభ “ఆరోగ్యవారము”ను జయప్రదముగా జరిపించుటకుగాను జరుపబడెను. హెల్తుఇనస్పెక్టరు వేదల వేంకటరావుగారు యీవారముయొక్క ముఖ్యోద్దేశములను సభవారికి తెలియజేసిన పిమ్మట యూనియన్ ఖోర్డు (ప్రెసిడెంటుగారైన బోనాసు నాతాయణమూర్తిగారు అధ్యక్షులుగను, కానిటరొయినస్పెక్టరు పొన్నాడ సూర్యనారాయణగారు కార్యదర్శిగను, గ్రామములోనిపెద్దలు మతేకొండలు సభ్యులుగనుగల ఒక కమిటీయేర్పడెను. ఈ సంవత్సరము వీరందఱుకలిసి యీవారమును మిక్కిలి జయప్రదముగా జరుపుదురని తెలియుచున్నది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వ్యాపార దిశా, బొంబాయి లేక్ నెం. 7 తంబు చెట్టిపాటి మదరాసు.

Now Ready for Sale :

1924-25 Edition

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon.

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factorie, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs tariff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Bank and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

మదన కామేశ్వర ప్రెస్.

మదన కామేశ్వర ప్రెస్, నిర్మాణ కళా నైపుణ్యము, నిర్మాణము, అభిమానము, వీటిని హాతిచి మంచి బలమును, యావ్యమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు కల్పవృక్షము. 2 దశ్చలము వాడును.

20 తులముల దబ్బి రూ. 1-4-0. వి.సి. చార్జి 0-8-01 3351 పి. జి. వ. అందు కంపెనీ,

అందు కేంద్ర సమాజం పెరిశే. (నెల్లూరుజిల్లా.)

సిటి మోటారుపాఠశాల మదరాసు

పెరిశే నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని నడుపుటానము, మెకానిజమ్, మెయింటెనెన్స్ శిక్షణమును.

మరియు మోటారుబండ్లు మరవతులు, రంగులు వేయుట వగైరా అన్ని పనులను చేయుదును.

యోగ్యతాపత్రములు మంచివివులులైన ఆటో ఇంజనీర్లచే ఇయ్యబడును.

అన్ని విధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివరములు తెలియగోరువా ర్శీకిందిలింపునుకు వ్రాసుటయును.

మేనేజరు,

సిటి ట్రాక్స్ కంపెనీ, 1736

2/3 అంబర్నావీధి, జి.టి. మదరాసు.

(వాణిజ్య పరిశోధన)

మాన సోల్టాసిని మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (రూపి అణాలు)

జలములము (పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము) గణనాధికము!

శరీరములో ఉష్ణధృక్కుముచే కలిగిడి తెల్లకాకల

కీమాత్రలు దివ్యాంశులము. అల్పము, అరుచి, ఆవులింతలు,

అగ్ని మాంసము, అతివాహము, ఎక్కినము, సర్వాంగముల

యందు బలమును, పిక్కులు, పావ్యములు, శరీరము,

త్రస్థులు, అస్థులు, మొదలగువాటియందు గలిగిడి సోపా

లను బోగొట్టి బేహమును మంచి యారోగ్యమును

కెల్గును.

ఈ మాత్రలు మేహవాత సోపానము వంటివే

మాన్యును. యందు ఆనేకవిధములు చేరినవి. అనుభవము

ప్రకారం బోధనమునుచేసిన వాచకాంక్షము యని చెప్ప

వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన విజయ తెలియగలదు.

విరుణామా:— (1978)

అయ్యుచ్చేద వైద్యునియందు,

పోస్టు నిమిషము, ఎంబెడ్రు, కృష్ణాజిల్లా.

మాన సోల్టాసిని మాత్రలు

నేత్రాంజనము

దబ్బి 1-8 రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మంచి

ద్రవ్యము చేర్చబడినవి. అందమును సామాన్యముగా వాడవలెనది.

కంటేకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయదు. ఈ కాటుకను విముగత కొన్ని

విముఖులు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎటువంటి, పుసికట్టుట్టు,

కంటిమంటలు, కంటిమంటలు, కంటిమంటలు మొదలగు

మానును. దబ్బిలో పావులాయెట్లు కాటుకమాత్రమేయందును.

అయ్యుచ్చేదం డి.పి., మదరాసు - బొంబాయి.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

Printed and Published by K. Nageswara Rao Editor, Andrapatrika, Power, Press, 6 & 7 Thambu Chetty Street, MADRAS.